

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6./III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENEK

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Avguštin Zaleski

Nenadoma, brez napovedi in ne da bi bil kdo malo slutil politično krizo v poljski vladi, je zunanji minister Avguštin Amadeus Zaleski podal ostavko, ki je bila z bliskovito naglico sprejeta. Še v isti uri je bilo izpraznjeno mesto zasedeno od dosedanjega državnega podtajnika v zunanjem ministertvu polkovnika Becka. Drama se je izvršila v par urah. Časopisne agencije so prinesle kratke, očitno od poljske cenzure nekoliko prikrojene izjave odstopivšega ministra o bolezni in o protivoljnem umiku mlajšim močem (Zaleski je 48, pl. Beck pa 39 let star). To je bilo vse in ob uri, ko to pišemo, je evropska javnost še vedno prepuščena svobodnemu ugibanju o vzrokih, ki so stirmoglavili moža, ki je tekom šest let neprestano vodil zunanjo politiko poljske države, čigar ime je povezano s tolikimi važnimi političnimi dogodki, in ki je še veliko obetel za bodočnost. Vse sliči nekoliko preveč načinu, kako je bil odstranjen pred nekoliko meseci italijanski zunanji minister Grandi: nepričakovano, brzina, tajinstvenost. Zato tudi sklep ni tako neupravičen, da so tu in tam delovali podobni razlogi: temeljit preobrat zunanje politike po nalogu državnega diktatorja.

V poljski republiki namreč odločuje tako v notranji kakor v zunanji politiki volja maršala Piłsudskega, ki je kakor malokdo postal ljubljenec poljskega naroda. Vsakokrat, kadar stoji njegova domovina na križišču usodopolnih odločitev, se je pojavil naenkrat iz zatija, kamor se po storjenem delu vedno skrije. Par sunkov na desno, par sunkov na levo, če je bilo potrebno tudi preko ograje ustavnega zakona, je zadostovalo, da je nemiren in vihrav poljski narod zopet sedel k navidezno mirnemu in ustvarjalnemu delu. Od 15. majnika 1926, ko se je polastil oblasti in pritegnil v svoj kabinet tudi tedanjega poljskega poslanika v Rimu Zaleskega, se ni dosti slišalo o maršalu Piłsudskem in poljska politika je tekla v mirnih vodah. Od takrat je bil najzvestejši maršalov pobočnik v zunanji politiki Avguštin Zaleski. Leto in polje po se je zopet slišalo, da posega maršal sam osebno v področje zunanje ministra, da išče sam osebnih stikov z Romuni in da je sam naročil državnemu podtajniku pl. Becku, da naj brez dovoljenja in če bi bilo potrebno tudi proti volji zunanje ministra izvrši nekatere važne politične posle v Turčiji in v Romuniji. In včerašnje spremembe v Varšavi, ki so odjeknile po vsej Evropi, so zadnje dejanje v šestletnem sodelovanju med maršalom Piłsudskim in Zaleskim.

Sedaj, ko odhaja mož, ki ima brez vsakega dvoma velike zasluge za svojo domovino in ki je bil iskren prijatelj naše države, katero je nameraval tudi še pred novim letom osebno obiskati, bi bilo pravilno, če bi skušali podati sliko o njegovi zunanjepolitični ideologiji, ne z namenom, da bi mu pisali nekrolog, ampak z nado, da bo zopet našel priliko ob svojem času, da nadaljuje započeto delo, katero upravičujejo že toliki uspehi.

Zaleski je mnogo bival v inozemstvu. Svojo domovino je ljubil iz tujine. Zato pa je bil tudi nekoliko manj poznan s tistimi stoterimi željami ljudstva, ki se izražajo v vsakdanjem življenju in ki šele skupno predstavljajo komplicirano dušo celega naroda. Imel je manj razumevanja za težave Ukrajincev, za težnje Rusov, za pritožbe Litvancev, ker je smatral, da so to le malekostni pojavi, ki mečejo zunaj v velikem svetu le senca na blesteče tradicije poljskega viteštva. Spridlo velike naloge, čuvali poljski prestiž na mednarodnem torišču so se mu zdeli ta vprašanja drugega in tretjega reda. Zaleski se je v resnici smatral za čuvarja poljskega ugleda in je tej svoji nalogi posvetil svoje najboljšo moč, pri tem pa kajpada tudi skrbno prikrival vse pege, ki so se pojavljale na poljskem državnem organizmu, ki je po dolgih stoletjih robstva iznenada zopet oživel.

Tako moramo gledati na Zaleskijevo politiko prijateljskih pogodb, s katerimi je svojo domovino povezal z različnimi državami vseh kontinentov. Z državami na severu, v srednji Evropi, na Balkanu, na zapadu, z vsemi je poskušal navezati prijateljske etike ter jih utrditi s kulturnimi in trgovinskimi pogodbami. Tako tudi je treba razumovati njegove poskuse, da si pridobi simpatije Anglije in koncem 1931 tudi Italije, ko je poslal poljske legionarje na obisk k Mussoliniju v Rim. Začela njegovega minisirovanja se je razvila intenzivna propaganda, ki je zanesla poljsko ime po vsem svetu.

Le ako razumemo to duševno razpoloženje Zaleskija, bomo sledili njegovi politiki v Zenevi. Decembra 1928 je s solzami v očeh branil poljsko tezo proti izživanjem Voldemarasa iz Litve, januarja 1931 je v večkratnih zaporednih patetičnih govorih razlagal ginjenemu zboru mednarodnih državnikov pravice Poljske do Šlezije na drugi strani pa zopet z — brez dvoma iskrenimi — obljubami tešil ogorčenje javnega mnenja radi žalostnih dogodkov v poljski Ukrajini, ali udaril s pestjo po mizi, ko so mu gozili, da mu odrežejo po tv Gdansk. Na stran vse te probleme, izbršimo vse te sence, ko je pa Poljska tako velika in ko je njena zgodovina tako lepa in njena mislja tako osrečujoča!

Zaleski ni imel nobenega odrejenega zunanje-političnega programa razen onega, katerega smo navelikali. Zato se je pa tudi tako skrbno ogibal, da bi se zapletel v zanke političnih taburov po Evropi. Najprej dajmo poljski državi blesek med narodov sveta, poznejši rodovi bodo ta kapital že znali izkoristiti! Čuvar, vedno čuvar poljskega prestiža!

S to njegovo politično ideologijo pa se tudi popolnoma ujema njegovo naziranje o Nemčiji in o Rusiji. Kot politični emigrant, kot narodni trpin in kot strogovoren katolik ni hotel imeti nobenega smisla za kakšno sodelovanje z Rusijo boljševikov. Takoj ob njegovem nastopu 1926 se je v Varšavi sprožila misel o nevtralnostni pogodbi s sovjeti. Za-

Boj za svobodo in pravico

Monakovo, 3. novembra.

6. novembra, ko se bodo vršile ponovne volitve v nemški državni zbor, ki jih je provokiral eksponent berlinskega »Herrenklub«, Papen, bo padla odločitev o tem, ali se bo res Hindenburgovemu zaupniku posrečilo, da dobi v državnem zboru voljno orodje za izvajanje svojih reakcionarnih namenov, ali pa se bo njegov položaj z ustavnopravnega stališča še poslabšal. Kakor zanesljivo kažejo vsa znamenja, bo Papenova politika v nedeljo doživela popoln polom in moralen poraz ter rezultat državnozbornih volitev ne bo mogel biti drugačen kakor ta, da bo moral Hindenburg svojega kancera ali odsloviti, ali pa bo moral Papen, ako bo Hindenburg vztrajal na »vladi svojega zaupanja«, hočeš nočeš začeti pogajanja s centrom, katerega je dosedaj ošabno odklanjal. Zakaj v takem slučaju nadaljnja vlada takozvanega »predsedniškega kabineta« ne bo mogoča brez kompromisa s centrom, ki je po zadnjih dogodkih postal zopet odločilni faktor v razpletu izredno zapletenega notranjepolitičnega položaja nemškega rajha.

Centrum ima popolnoma svobodne roke

Do 25. oktobra namreč, ko je državno sodišče v Lipskem prizdajalo kancercu Papenu usoden udarec, je centrum bil v borbi zoper protustavno napol diktatorično vlado več ali manj navezan na pomoč Hitlerja oziroma narodnosocialistične stranke. Kakor znano, je državno sodišče izreklo, da Papen ni bil upravičen, odstaviti od poslov prusko vlado socialdemokratov Brauna in Severinga, ki je bila v koaliciji s centrom. Ta razsodba pomeni, da je odstavljena pruska vlada ustavna in da Prusijo predstavlja kot deželo tako v državnem zboru kakor tudi v državnem svetu (kjer so zastopani samo predstavniki dežela) ter da ostane vlada tudi v pruskem deželnem zboru in pruskem državnem svetu. Naj se sestava delazmožne vlade v Prusiji posreči ali ne, na vsak način je zdaj odločitev o pruski vladi v rokah centra in nikakor ne več v rokah Hitlerjeve stranke, ki je dozdaj menila, da sme centrumu predpisati svoje pogoje, ako naj Prusija dobi delazmožno vlado. Četudi bi se centrumu ne

posrečilo, da z znova vpostavljenim pruskim kabinetom Braun-Severinga oživotvori delazmožno koalicijo, pa vendar lahko prepreči vlado

vsakomur, predvsem narodnim socialistom, tako da je sedaj centrum tisti, ki v Prusiji diktira, ne pa g. Hitler.

Papenovi načrti po državnem sodišču prečrtani

Z lipsko razsodbo pa se je bistveno spremenil položaj tudi za kancercu Papena. Njegovi načrti namreč, ki so šli za tem, da bi pri volitvah prihodnje nedelje narodni socialisti in sploh predsedniški vladi nasprotna stranka dobile toliko glasov manj, kolikor bi bilo potrebno da s pomočjo nemškosocialne stranke Hugenerga ustvari zase po ukrotitvi Hitlerja podlago za svoje nameravane reforme v rajhu — bodisi s pomočjo ukročenega Hitlerja in vladi vseskozi udanega Hugenerga ali pa s pomočjo centra — so se na vsak način izjalovili. Vpostavitve Braunove vlade v Prusiji zagotavlja namreč centrum odločilen vpliv v državnem svetu, to je v zastopstvu vseh nemških dežela — vpliv, katerega centrum sedaj, kakor smo zgoraj razložili, ni treba odkupiti s kakšnimi koncesijami od narodnih socialistov. Razsodba lipskega državnega sodišča pomeni silno okrepitev ustavnega ustrojstva nemških dežel, ki so v več ali manj federativni zvezi z državo, in radi tega tudi brezprimerno okrepitev tradicionalnega centrumovega stališča, ki brani samostojnost nemških dežel pred centralističnimi nameri diktature.

Kakor znano, hoče Papen izvesti dalekosežno ustavno reformo, ki naj bi kolikor mogoče izločila vpliv parlamenta in parlamentarnih strank na vlado, povišala starostno dobo za aktivno in pasivno volivno pravico, uvedla pluralno volivno pravico in ustanovila neke vrste zbornico, tako da bi Papen mogel s pomočjo konservativnih elementov, ki bi se po taki reformi uveljavili tako v državnem zboru kakor v državnem svetu, izvesti še dalekosežnejšo revizijo ustave v smislu svojega konservativnega reakcionarnega političnega in socialnega programa. To mu bo pa sedaj vsaj ustavnim potom popolnoma onemogočeno, ker v sedanjem državnem svetu ne bo imel proti sebi samo Bavarske in ostalih nemških dežel, ampak tudi zastopnike Prusije, katere je upostavilo v njihovih ustavnih pravicah lipsko državno sodišče. V tem slučaju bi Papenu

nitni sprava s Hitlerjem ničesar ne pomagala, ko Hitler v državnem svetu nima nobenega vpliva in moči. Odločitev je torej prešla zopet v roke natečnika centra, prelata Kaasa, kojega ponujeno roko je Papen dosedaj odklanjal, in državni kancercer bo moral nujno iskati, naj se 6. novembra premakne moč strank v državnem zboru kakorkoli že, kompromisa s stranko nemških katoličanov. Zakaj premaknitev moči strank v novem državnem zboru bo na vsak način v škodo Papenu, zoper katerega bodo šle topot v boj razen Hugenerga vse stranke od skrajne levice do skrajne desnice.

Ali državni udar ali pa kompromis s centrom

Papenu bi preostal torej, ako hoče ostati na površju brez sporazuma z večino parlamenta, predvsem s centrom, samo državni udar. Toda Papen, ki je sicer odločen, je pa zadnje č.e.e napravil zelo nepremišljene korake, ni noben Mussolini kakor tudi Hitler ni noben duceec, Papen je brez zaslombe in ljudskem mnenju, se je zameril deželam in vrheta njegove gospodarske in socialne reforme niso prinesle ne industriji dviga prosperitete niti delavcem dela.

Centrumov cilj je, da stre diktaturo, da ukroti narodne socialiste in stvori parlamentarno večinsko vlado bodisi s pomočjo desnice bodisi s pomočjo socialistične levice. Kakšno število bodo dosegli topot narodni socialisti, kakšno socialni demokrati, se ne da prerokovati, na vsak način bo centrum obdržal svojo moč, ako ne bo še narasel — narasli bodo brez dvoma tudi socialistični in komunistični glasovi, dočim utegnejo Hitlerjevi ljudje izgubiti, čeprav so si nadedi sedaj ultraradikalno ultrasocialno krinko. Njihovo pozicijo slabi njihovo protislovno stališče, ko na eni strani stremijo po diktaturi, na drugi pa morajo sedaj zagovarjati ustave in parlamentarizem v boju zoper Papena ki jim je bil vzel veter iz jader.

Uvod v nemške volitve: Prometna stavka v Berlinu

Ves promet počiva — Policija izgublja gavo

Berlin, 3. novembra. tg. V Berlinu počiva od davi ves promet berlinske električne železnice, podzemeljske železnice in avtobusni promet. Včeraj so delavci glasovali o izbruhu stavke, pa njihovo glasovanje ni doseglo potrebne tridesetinske večine. Kljub temu pa so delavci sledili slepi paroli za stavko, ki so jo izdale komunistične in narodno-socialistične organizacije. Berlinsko preivalstvo ima sedaj na razpolago samo mestno železnico, kar pa za ogromni promet v mestu ne pomeni skoraj nobene pomoči, temveč veliko nesrečo. Vse one vozove električne cestne železnice, s katerimi so se hoteli peljati delavci, ki so hoteli delati, so stavkajoči ustavili. In mnogih krajih je prišlo do spopadov in napadov, tudi na avtobusne linije. Mnogi vozovi cestne električne železnice so bili hudo poškodovani, mnogi med njimi tako, da so nesposobni za nadaljno službo. Vse dohode iz kolodvorom podzemeljske železnice so stavkajoči enostavno zaprli s svojimi ogromnimi množicami. Stevilne policijske patrole švigajo po mestu v brzih avtomobilih.

Ker znaša promet na električni železnici v mestu na dan več kot dva milijona gostov, znaša izguba berlinske električne prometne družbe na dan 360.000 mark. Ker je ta družba že itak pasivna, ne pa mogla prenesti daljše stavke. Pa tudi za mestno upravo pomeni ukinjenje prometa silno materialno škodo. Na drugi strani pa so mnoga zaslужili avtomobilski taksiji. V poznih popoldanskih urah je odredil pruski notranji minister, da mora berlinska policija z vsemi sredstvi četiiti one delavce, ki hočejo delati, posebno pa, da mora policija nastopati proti stavkarskim stražam, ker sma-

tra pruska vlada stavko za nezakonito, v prevzemanju stavkarske straže pa vidi pričetek kazni-vega dejanja. Zato so popoldne aretirali mnogoštevilne take straže.

Volitve brez shodov

Berlin, 3. nov. tg. Predsednik republike Hindenburg je z zaslišno naredbo dal prepoved za vse politične shode na dan po volitvah v nemški državni zbor. Ta prepoved velja tudi za shode v zaprtih lokalih in za čas od 6. do 9. novembra. Pri zadnjih volitvah je bila izdana slična naredba z utemeljevanjem, da je treba policiji, ki je med volitvami posebno hudo zaposlena, dati potreben čas za oddih.

Vlada g.dr. Srskiča podala ostavko

Belgrad, 3. nov. AA. Nocoj od 18 do 18.30 je bila seja ministrskega sveta, na kateri je predsednik vlade dr. Milan Srskič obvestil svoje tovariše, da je sklenil podati ostavko svojega kabineta Nj. V. kralju.

Ob 18.30 se je predsednik ministrskega sveta odpeljal na dvor na Dedinju in podal Nj. V. kralju ostavko svoje vlade.

Dr. Srskič je sestavil novo vlado dne 1. julija s sledečimi osebami: predsednik vlade: dr. Milan Srskič; zunanji minister: dr. Jevtič; notranji minister: Zika Lazić; pravosodni minister: dr. Ilija Šumenković; minister za prosveto: dr. Kojić; minister za trgovino in industrijo: Ivan Mohorić; minister za kmetijstvo: Juraj Demetrović; minister

Z bo'garske meje

Belgrad, 3. novembra. AA. Neka orožniška patrolja je opazila 2. t. m. okoli 9 neke sumljive sledove, prihajajoče od bolgarske meje ob planini Belašici v strumiškem srezu. Patrolja je šla po sledovih in med potom srečala še drugo obmejno patroljo ter skupno z njo nadaljevala raziskovanje sledov. Okoli 10 sta obe patrolji naleteli na skupino bolgarskih razbojnikov, ki so takoj začeli streljati in ranili v roko enega izmed voditeljev naših patrolj. Naši patrolji sta prav tako odgovorili z ognjem iz pušk in vrgli dve bombi na razbojnike, ki so se umaknili v smeri severno Belašice na bolgarska tla. Na našem ozemlju so razbojniki pustili pet peklenjskih strojev, uravnanih na uro, tri plašče, eno čepico, hleb ovčjega sira, nekaj kruha in sladkorja ter druge drobnarije.

Dunajska vremenska napoved: Na jugu in severozapadu večinoma jasno in milo vreme, na severovzhodu pa tudi bolj jasno in milo vreme. Splošna vremenska napoved: Milo vreme bo zaenkrat trajalo še nadalje.

Seja skupščine

Belgrad, 3. nov. 1. Današnja seja narodne skupščine, ki je bila sšlicana za 10 dopoldne, je bila otvorjena ob 12, nakar je dalje časa govoril poslanec dr. Loučarević, ki se je bavil z vprašanjem cenzure nad domačimi listi. Nato je prešla skupščina na izvolitev članov za posamezne odbore. S tem je bil dneveni red današnje skupščinske seje izčrpan. Prihodnja seja bo sklicana jutri dopoldne ob pol 12 s sledečim dnevnim redom: 1. pretres poročila odbora za proučevanje zakonskega predloga o spremembah in dopolnitvah zakona o zobozdravnih in zobnih tehnikih; 2. pretres poročila odbora za proučevanje zakonskega predloga o sporazumu o znanstvenih, šolskih in umetniških odnosajih med kraljevino Jugoslavijo in republiko Poljsko; 3. izvolitev odbora za proučevanje zakonskega predloga poslanca dr. Metikoša in tovarišev o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih.

Volitve v Itali i?

Rim, 3. nov. AA. Danes je izšel odlok o reviziji volivnih imenikov. V objavi tega odloka je treba videti Mussolinijevo namero, da skrajša dobo omejitev, ki so bile v veljavi pri sestavljanju volivnih imenikov leta 1929.

leski jo je pustil viseti v zraku vseh šest let in šele letos so se pogajanja na iniciativo maršala in s pomočjo njegovega naslednika polkovnika pl. Becka končala za njegovim lrbtom. Tudi Nemčije ni maral, ker je segala po zemlji njegovih očelov. Poljska država naj se razvija, spoštovana od vsega sveta, med Rusijo in Nemčijo, ki pritisakata nanjo od leve in od desne, in njena zgodovinska naloga naj obstoji tudi v tem, da za vedno onemogoči njihovo združitve.

Toda mednarodne prilike so nanesle drugače. Pritisk od leve, od nemške strani je čimdalje hušji. Poljska ne more vztrajati na dosedanji poti, ona se mora opredeliti, kakor vse druge države Evrope. In stari maršal je smatral, da je v interesu države, da se ga ruski strani razbremenijo. Zato mora čuvar ugleda nekoliko ob stran, da bo čuvar interesov

izvršil ta preobrat v zunanji politiki, katerega bi Zaleski sam ne zmogel.

Polkovnik pl. Beck sprejema iz Zaleskijevih rok krasno dedščino. Mi izražamo samo željo, da bi jo v interesu naše in poljske države, ki sta prežeti iskrenega medsebojnega prijateljstva, skrbno čuval. Če bo smer poljske zunanje politike odslej, kakor se sme pričakovati, bolj precizno kazala proti vzhodu, potem nam dosedanje delovanje mladega zunanje ministra daje garancije, da bo šla tudi preko naše države, kjer je Zaleski s pomočjo svojih sotrudnikov razumel ustvariti vse najboljše predpogoje za najtesnejše sodelovanje. Pot, po kateri namerava hoditi pl. Beck, je uglasjena, v kolikor gre za Jugoslavijo. V kolikor se tiče drugega vzhoda tudi, če bo od Zaleskija prevzel prepričanje, da je Poljska čuvar krščanstva na izpostavljeni točki.

Sporazum med Anglosaksi

Amerika in Anglija pritiskata v Ženevi - Italija se odpove pariteti na morju

Ženeva, 3. novembra. Predsedstvo razorožitvene konference se je danes sestalo v nekem optimističnem razpoloženju vseh delegacij. Verjetno je, da se bo po prvi seji in predložitvi najnovejših razorožitvenih načrtov predvsem francoskega, zasledanja predsedstva odložilo do 14. novembra. Plenum konference same pa se sestane 21. nov.

Velik optimizem se kaže predvsem v ameriških krogih, in to v prvi vrsti zaradi zblizanja med Ameriko in Anglijo. Pogajanja med ameriškim delegatom Normanom Davisonom in angleškim ministrskim predsednikom MacDonaldom, ki so se začela že pred 14 dnevi in se nadaljevala v Londonu, so bila zelo uspešna. Američani kakor Angleži se predvsem zanimajo za razorožitev na morju in v zraku. Obema državam gre predvsem za to, da bi se izpolnil pomorski pakt, h kateremu nista pristopili ne Francija ne Italija. Delo v Londonu je bilo toliko lažje, ker si je zaradi obširne gospodarske stiske tudi v Ameriki javno mnenje pričelo upirati izvedbi pomorskega gradbenega načrta, ki bi stal Zdržene države milijone in milijone. Zdržene države imajo 18 križark velikega tipa, izmed katerih je še 11 v gradnji. Amerika bi rada prekinila delo pri 7 križarkah, tako da bi jih potem imela samo 11, med tem ko bi Angleži radi obdržali 15 velikih križark. V tem so se pojavili Japonci s novim predlogom, ki je nekako vmes med ameriškim in angleškim. Ta okolnost je verjetnost sporazuma na morju še povečala.

Med Anglijo in Ameriko sicer ne obstoji ter-

malen sporazum glede skupnega nastopa v Ženevi, vendar je gotovo, da bosta obe državi skupno pritiskali na ostale delegacije, da bi pristali na resnično znižanje oboroženih sil. Tudi glede stališča Francije in Italije o razorožitvi na morju so Američani optimisti. Dejstvo je, da se je Nemčija radi svojega odhoda iz Ženeve zelo izolirala. V zadnjem času se opaža nenavadna hladnost v zunanjih političnih odnosih med Berlinom in Rimom in prav glede nemškega sklepa, da se nemška delegacija ne bo udeleževala razorožitvene konference, dokler se ji ne prizna enakopravnost, se fašistični tisk ni pokazal prav nič navdušenega. To ohlajenje odnosov med Rimom in Berlinom utegne ugodno vplivati na pogajanja med Francijo in Italijo glede razorožitve na morju in zato ni izključeno, da ne bi Mussolini odnehal od svoje zahteve po pariteti s Francijo.

Francija sama je glede svojega načrta napravila taktičen umik s tem, da je proglasila, da je njen razorožitveni načrt samo dopolnilo Hooverjevega razorožitvenega predloga. Po tej njeni izjavi ostane francoski razorožitveni načrt v polni veljavi, vendar francoski korak pomeni veliko koncesijo ameriški delegaciji, ki ji je mnogo na tem, da ostane Hooverjevo ime tik pred predsedniškimi volitvami visoko. Tudi v Londonu je francoska gesta napravila zelo ugoden vtis. Prav zaradi zblizanja z Ameriko so bili na Foreign-Office-u po objavi francoskega razorožitvenega načrta zelo rezervirani. Zato je bila francoska izjava, da je fran-

coski razorožitveni načrt samo dopolnilo ameriškega, zelo dobrodošla. Vse kaže, da se bo v kratkem posrečilo v Ženevi najti vsaj skupno podlago za razpravo o razorožitvi, in sicer bo ta v glavnem Hooverjev razorožitveni načrt dopolnjen s francoskim.

Pripomniti je treba, da predstavlja Herriotov načrt veliko koncesijo Nemčiji, kolikor ji priznava pravico do narodne armade, med tem ko ima danes samo plačano Reichswehr. Ta koncesija pomeni pravo revolucijo v francoski zunanji politiki in je Francijo gotovo stala mnogo premaganja. Imela pa je nenavaden uspeh, v kolikor so v Berlinu samem bili tako presenečeni, da niso vedeli, kako bi reagirali.

London, 3. nov. »Manchester Guardian« piše o bližajočem se proučevanju Lyttonovega poročila v Ženevi in zahteva, da mora britanska vlada pri tej priliki zavzeti odločno stališče. List pravi: Ali naj še zmerom iščemo jalovih kompromisov, ali pa se odločimo za odločnejši nastop. — »Manchester Guardian« ugotavlja, da je londonska vlada že dvakrat zaradi premalo energičnega nastopa izpodbila uspeh iniciativ, ki so izšle od ameriških Zdrženih držav ali pa so jih USA podpirale. Liberalni organ svoj članek zaključuje s besedami: Dostojanstvo napadale države šteje manj kakor življenje in svoboda milijonov ljudi. Ne gre samo za mir na Daljnem Vzhodu, nego gre predvsem za to, ali beseda Ženeve kaj zaleže ali je še v veljavi Briand-Kellovog pakt.

Pogreb msgr. dr. Jerovška v Slov. Bistrici

Slov. Bistrica, 3. nov.

Včeraj je sprejela Slovenska Bistrica v svojo okrilje zemске ostanke velikega sina slovenskega naroda, pokojnega msgr. dr. Jerovška, ki ei je izbral za zadnje počivališče pokopališče bistriškega mesta, da počiva tu v neposredni bližini svoje ljubljene domačije.

Iz Maribora je prispelo 5 velikih avtobusov s prijatelji in sodelavci dragega rajnika ter uslužbenci zavodov, ki jih je blagi monsignor vodil. Molitve je ob asistenci msgr. Vrežeta in prof. Kolariča iz Ptuja opravil stolni dekan dr. Vraber. Zalne pesmi so zapeli pevci slovenskega društva »Maribor«, Glasbene Maticе mariborske, polskavškega in slovenjebistriškega pevskega zbora pod odličnim vodstvom organista Ulaže. Sprevod s krsto se je nato podal iz župnišča v cerkev, kjer je imel pretresujoč poslovilni govor pokojnikov najboljši prijatelj, profesor msgr. Vreže. Nato je bila cerkvena služba božja, ki jo je opravil stolni dekan dr. Vraber. Po končani liberi se je razvil veličasten sprevod na bližnje farno pokopališče. Na celu križ, za njim gojenci tukajšnje meščanske šole z učitelstvom, Krščanska ženska zveza iz Maribora z zastavo, tukajšnji gasilci, ki so nosili vence, okoli 60 sobratov pod vodstvom konjiškega arhidjakona Tovornika, prelata dr. Kovačevića, stolnega župnika mariborskega msgr. Umeke, jezuita Tomca in Žulka. Krsto so nesli sosedje pokojnika iz Nove vasi. Za krsto pa dr. Korosec, minister Vesenjak, predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec, bivši oblastni predsednik dr. Leskovar, bivši mariborski župan dr. Juvan, okrajni načelnik Makar, podžupan mesta Maribora Golouh, podpredsednik upravne sveta Meštne hranilnice Grčar, mestni fizik dr. Wankmüller, ravnatelj podružnice Zadržne gospodarske banke Jerebič, Valter Punter kot zastopnik Trgovskega gremija, bivši poslanec Žebot, član uprave Meštne hranilnice Bureš in urednik dr. Vatovec. Slovenska Bistrica je bila v sprevodu zastopana po svojih najodličnejših predstavnikih in meščanih: predsednik sodišča Vodusek, bivši župan dr. Schaubach, sedanji župan dr. Jagodič, sodnika Dobrovšek in Cerar, davčni upravnik Gril, uradni sodnje in davkarice, ravnatelj meščanske šole Rizmal, poštni upravnik Krivec, finančna kontrola, uradništvo železniške postaje, Kolenc, šolske sestre, tovarnar Stieger, dr. Pušnik, banški tajnik Vinko Gorjan, zastopstvo mestne občine, ga. nadučiteljica v pokouju Fajgelova in drugi. Ob krsti se je poslovil v imenu duhovnih sobratov stolni dekan mariborski dr. Maks Vraber. Za tem se je poslovil od rajnega bivši poslanec Žebot. Malokatero oko je ostalo pri njegovih besedah suho in ihtenje se je še stopnjevalo, ko se je odprlo žrelo groba ter je sprejela zemlja vase pokojnega dr. Jerovška. Dr. Jerovškova gomila v Slov. Bistrici bo kraj, kamor se bodo Slovenci vedno zatekali ob težkih urah.

Za pomoč revnim dijakom

Iz revnejših slojev se navadno povzpno najbolj in najpoštrvovalnejši kulturni delavci. Kmetški in delavski stan, ki sta danes gospodarsko najbolj prizadeta, najtežje šolata svoje otroke. Za itak mali procent študirajočih kmetov in delavskih mladine je pripuščen navadno veliki bedi. Stradanje v mladih letih, zlasti še pri težkem študiju pa ubija zdravje in bogate energije študentu, ki jih narod željno pričakuje od svojih bodočih voditeljev. Zato je sveta dolžnost vseh, da priskočimo na pomoč zlasti študirajoči mladini, a tudi drugi, ki jo je današnja stiska tako neumljeno zadela.

Upravni svet Vincencijevih konferenc v Mariboru se je odločil, da posveti pri letošnji običajni jesenski nabiralni akciji svojo posebno pažnjo vprav študentom, za katere so je pod njegovim okriljem osnoval tudi poseben Mladinski odtsek. K sodelovanju so se pritegnili člani dijaških kongregacij, ki bodo kot pooblaščenici to nabiralno akcijo izvedli. Prosimo, da bi jim šli na roke s prispevki in denarju odnosno tudi živeži in obleki. Mladinski odtsek vodi tudi posredovalnico za študente in njih potrebe, kakor: v prvi vrsti instruktaje (iz vseh predmetov), dalje hrano, stanovanja, popuste, event. službe itd. Pisarna mladinskega odseka VK se nahaja v Gledališki ulici 2 (pri vходу), na katero naj se zglasijo zainteresirani vrst staršev kakor dijaštva osebno odn. pismeno. Poslovne ure tajništva tega Mladinskega odseka kakor Vincencijevih konferenc (isotam) so vsak delavnik od 11—13.

Po odstopu Zaleskega

Berlin, 3. novembra. I. Vsi pomembnejši listi posevečajo v današnjih številkah veliko pozornost nenadni spremembi, ki se je zgodila v vodstvu poljske zunanje politike. Večina listov je edina v tem, da je Zaleski svojevoljno podal ostavko na položaj zunanje ministra, ter naglašajo, da sta si bila Zaleski in Pilsudski popolnoma edina v vprašanju sklenitve pakta o nenapadanju s Sovjetsko Rusijo kakor tudi v pogledu francoskega razorožitvenega načrta. Nekateri listi pa vendar vedo povedati, da je prišlo v zadnjem času med Zaleskim in Pilsudskim do precejšnjih nesoglasij, zaradi katerih je Zaleski demisioniral.

Pariz, 3. novembra. I. Nepričakovana ostavka Zaleskega, ki je vodil polnih sedem let poljsko zunanjo politiko, je v vseh političnih kro-

gih predmet razgovorov. Današnji časopisi prinašajo gornjo vest na vidnih mestih ter se še ne spuščajo v razglabljanje momentov, ki so bili merodajni za demisijo Zaleskega. V tem oziru je napravil edino izjemo »Echo de Paris«, v katerem se z demisijo Zaleskega obširno bavi Pertinax, ki izraža svoje prepričanje, da dohod Becka, najintimnejšega prijatelja Pilsudskega, na položaj zunanje ministra najbrže ne bo povzročil večjih sprememb kurza v poljski zunanji politiki.

Bukarešt, 3. novembra. tg. Poljski poslanik Szembek je včeraj zvečer odpoval nenadoma v Varšavo. Njegovo potovanje je v diplomatskih krogih povzročilo največjo pozornost in je v zvezi z rumunsko-ruskimi pogajanjmi za pogodbo o nenapadanju.

mojenja, ki ne bo prevelika. Govorniki opozicije so porabili proračunsko debato za ostro kritiziranje vladnega sistema, posebno pa se je voditelj desničarske opozicije nacionalno demokratski vsenčlanski profesor Rybarski lotil finančnega ministra, češ da skuša premočiti javnost glede neznesnega gospodarskega položaja s svojimi iluzijami. Napadal je tudi vladno politiko kot celoto, ker skuša s geslom, da zastopa nadstrankarsko državno misel, ustvariti v gospodarstvu in upravi enostranski strankarski monopol. Tudi zastopniki demokratskega bloka, socialistov in narodnih manjšin so ostro napadali vlado. Seveda pa je razumljivo samo po sebi, da bo trdna večina Pilsudskega v sejmju gladko sprejela vladni predlog.

Otvoritev poljskega parlamenta

Ostra kritika vladne politike

Varšava, 3. nov. tg. Po več kot polletnem odmoru se je danes dopoldne zopet prviti sestel poljski sejem k razpravi o državnem proračunu za prihodnje leto. Finančni minister profesor Zawadzki je imel neprijetno nalogo, braniti večje izdatke v skupnem znesku 2150 milijonov zlotov, dežim se računajo dohodki samo za 2090 milijonov zlotov. Finančni minister se je opravičeval s tem, da proračuni mnogih drugih bogatejših držav niso zgodnejši, potem pa je izjavil, da poljska vlada kljub vsemu nikakor ne bo skušala najti ravnotežje v proračunu z inflacijo ali silno politiko. Če ne bo prišlo do nobenega zboljšanja konjunktura in se državni dohodki zato ne bodo avtomatično zvišali, potem misli vlada na splošno oddajo pre-

Za duhovno zblizanje Poljakov in Srbov

Sirohopotezna akcija poljskih kulturnih krogov

Belgrad, 2. novembra.

Pri Kolarčevi narodni univerzi v Belgradu se je osnovala posebna sekcija, ki si je nadelala nalogo, da v okviru svojega letošnjega programa priredi ciklus predavanj najodličnejših poljskih kulturnih predstavitev. Ta stvar je dozorela, ko se je v juniju letošnjega leta mudil v Belgradu krakovski univerzitetni profesor dr. Tadeusz Lehr-Splavinski, ki velja za odličnega poznavalca tudi južnoslovanskih jezikov. Dr. Splavinski se je že pred vojno dalje časa mudil v Hrv. Primorju proučevajoč naše govore. Zlasti se ukvarja z akcenti slovanskih jezikov. V tem oziru je znano predvsem njegovo delo o praslovenski metatoni. Razen tega se je mnogo bavil tudi s primerjalno slovnico slovanskih jezikov in jeziku polabskih Slovanov, katerega gramatiko je tudi napisal. In kot tak dr. Splavinski ni znan samo v Belgraj, znanstvenih krogih, marveč tudi v naših ljubljanskih. Da je Kolarčevi narodni univerzi uspelo pridobiti tako odlične zastopnike poljskega naroda za svoje predavatelje, gre zasluga dr. Beliču, univ. profesorju, najboljsemu poznavalcu srbskohrv. jezika, ki je obenem predsednik Kolarčeve zadužbine.

Poleg dr. Splavinskega bodo na Kolarčevi narodni univerzi predavali tekom tega leta med drugim še: dr. Malecki, ki je, kakor znano, najboljše doslej opisal istrske govore; dr. Mole, naš rojak, profesor umetniške zgodovine na krakovski univerzi, in drugi.

Za predavanja poljske sekcije Kolarčeve narodne univerze so se zainteresirale največje poljske znanstvene institucije, kakor poljska akademija znanosti, Jagelinska univerza v Krakovu, Institut Osulinski, Fond za podpiranje umetnosti in Varšavi i. dr. ustanove.

Ali se ne bi dalo te odlične može pridobiti, če že ne vseh, pa vsaj nekatere, da bi se oglasili s svojo besedo tudi v Ljubljani. Morda naj bi to storila Poljsko-jugoslovanska liga v Ljubljani ali pa Znanstveno društvo za humanistične vede.

Pred konkurzom „Italia“ koncerna

Polom prestižne gospodarske politike — Veliki preoceanški parniki niso rentabilni

Rim, 3. novembra. V rimskih finančnih krogih so že delj časa slišali o nerednostih pri pomorskem koncernu »Italia«, ki združuje največje italijanske broderske družbe »Kosulich Line, Lloyd Sabauda in Navigazione Generale Italiana«. Vesti, da se koncern »Italia«, ki ga je fašistični režim postavil na noge z velikim hrupom in po njem izvršil reorganizacijo italijanskega brodarstva, nahaja pred polomom, se zdaj potrjujejo. Fašistični tisk je namreč sam pričel razpravljati o vprašanju, in sicer bolj splošno in znanstveno, da bi se javnost preveč ne razburjala.

Diktatura v Bolgariji?

Prorokovanje bolgarskih listov

Rim, 3. nov. AA. Po poročilu listov bo v najkrajšem času na Bolgarskem razglašena vojska diktatura. Na čelu diktature bo kralj Boris. Naloga diktature bo, da napravi konec prevratnemu rovarjenju ekstremnih političnih struj in zlorabljanju zaupanja kmečkih slojev. Vse politične stranke bodo razpuščene.

Nemci prodirajo v Bolgarijo

Berlin, 3. nov. tg. Nemški industriji se je posrečilo dobiti od bolgarske železniške uprave pomembne kompenzacije veliko naročilo za tekoči in drugi železniški material v vrednosti 30 milijonov mark. Bolgarske vagonске tovarne bodo pri tem udeležene v manjši meri. Nemški koncern za cigaretni tobak pa se je zato obvezal, da bo prevzel polovico vrednosti gornjega naročila za dobavo bolgarskega tobaka. Dogovor je bolgarska vlada že potrdila.

Avstrija ne daje več deviz za trgovino

Dunaj, 3. nov. tg. Avstrijska narodna banka je v veljavnostjo od današnjega dne dalje načelno odklonila dodeljevanje za devize in valute za trgovino. Ta vladna odredba pa ne pomeni nobeno novost, temveč samo oficijelno priznanje že obstoječega stanja.

Drobne vesti

Belgrad, 3. novembra. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo dovolil Hrvatski banki d. d. v Travniku, da se sme poslužiti čl. 5 zakona o zaščiti kmetovalcev.

Belgrad, 3. novembra. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je izdal na podlagi čl. 25 zakona o lekarnah in o nadzorstvu nad prometom z leki z dne 7. aprila 1930 in v soglasju z ministrskim svetom uredbno o disciplinskem postopanju proti lekarnarjem.

Ženeva, 3. nov. Predsedništvo razorožitvene konference se je sestalo na sejo. Danes popoldne bo Henderson poročal o delu posameznih odborov konference, jutri pa bo Paul Boncour govoril o francoskem konstruktivnem načrtu.

London, 3. oktobra. AA. Pri občinskih volitvah v Angliji in v Walesu so labouristi skupno pridobili 16 mandatov.

Herriot se vrnil iz Španije

Francozi zadovoljni z uspehi

Madrid, 3. nov. Predsednik francoske vlade Herriot je snoči ob navdušenem vzklikanju množice odpoval iz Madrida. Poslednji dan svojega obiska je posvetil ogledu Aranjuzca in Toleda.

Pariz, 3. nov. Listi priobčujejo dolga poročila o Herriotovem obisku v Madridu in komentirajo navdušenje madridskega prebivalstva in njegove

resnične simpatije za Francijo. Herriot je bil povsod, kjer se je pokazal, predmet iskrenih ovacij. Pariški listi poudarjajo, da je bil ves obisk le dokaz za medsebojne simpatije med Francijo in Španijo in da ni bil namenjen tajnim pogodbam, ki jih tretji krivično podtikajo sedanjim španskim in francoskim državnikom.

Osebnе vesti

Belgrad, 3. nov. I. S kraljevim ukazom je premeščen iz Kranja v Brdo sodnik Josip Pfeifer. Z rešitvijo pravosodnega ministra je postavljen v Ljubljani na dež, sodišču za sodniškega pripravnika Josip Podboj. — Iz poslanskega kluba JRKD je izstopil črnogorski poslanec Tešeljevič. — Postavljeni so: dr. Ivan Seneković, dosedanji okr. glavar v Samoboru, za okr. glavarja v Novi Gradiški; Ivan Zetković, dos. višji poljski komisar pri predstavnštvu mestne policije v Mariboru, za okr. glavarja v Koprivnici, dr. Ivan Lipovšek, dos. okrajni podnačelnik v Kruševcu, za predstojnika 6. skupine predstojništva mestne policije v Vukovaru, in Franc Verbič, dosedanji politično-upravni tajnik na banški upravi v Zagrebu, za polit.-upravnega tajnika na banški upravi v Ljubljani.

in Navigazione Generale Italiana. Koncern »Italia« je bil ustanovljen z namenom, da bi se broderska služba konsolidirala. Fašistični režim ga je denarno podprl. Pravno se je izvršila prava fuzija med obema družbama in osnovala tudi skupna uprava. Fašistični tisk je tedaj s silnim hrupom napovedal sijajne dni italijanskemu brodarstvu.

Danes se je pokazalo, da ni imela vsa ta akcija prave ekonomske podlage, da so se ogromni preoceanški parniki gradili zgolj iz nacionalnega prestiža. »Italia« se nahaja pred finančnim bankrotom in upravni svet koncerna je odstopil. Upravnemu svetu očitajo nesposobnost in tudi korupeijo.

Trst, 3. novembra. Tukajšnji »Piccolo« je priobčil uvodnik o nerednostih pri broderskem koncernu »Italia«, ki točno podaja javno mnenje tržaških gospodarskih krogov in Trsta sploh. Ustanovitve koncerna Tržačani pač niso bili veseli, ker se je reorganizacija italijanskega brodarstva izvršila v škodo Trsta. Genova je namreč pobrala Trstu vse najboljše ladje in

njihova broderska društva so zgubila svojo samostojnost. Zato je »Piccolo« kritika, posebno ugotovitev o popolnem polomu, ki ga je doživela Italija, toliko bolj razumljiva. »Piccolo« namreč piše, da je upravni svet Italije zapravil denar, ki ga je prejel od države. Investicije v ogromne preoceanške parnike so se izkazale za neekonomske. Upravni svet je bil mogoče omizje denarnih gospodov, ki so državni denar znali zapravljati, v resnici pa ga niso znali ekonomsko investirati. Tudi denar, investiran v navadno jadralno, je lahko mnogo bolj plodonosen, kakor denar, s katerim je bil zgrajen preoceanški parnik. Upravni svet je gnal pri njihovem delu nupuh, ne pa resnična potreba in skrb, da si zagotovijo trgovsko tržišče. »Piccolo« tudi trdi, da je upravnemu svetu manjkala moralna kvalifikacija. Po njegovem mnenju ne zadostuje, da fašistični režim finančno reši koncern »Italia« pred bankrotom, temveč potrebno je, da se izvrši temeljita reorganizacija vsega brodarstva in postavi jo na čelo broderskih društev pravi brodarji.

Nove redukcije v Trbovljah

Trbovlje, 2. nov.

Stari rudarji in rudarji posestniki so odpušteni s 15. t. m. od dela. Tako je bilo danes razglašeno po obratih in razobešeni so bili sezanni redukcijancev — večje ali manjše število, kakor se je zadelo posameznim obratovodjem. So pa med odpuščenimi tudi ljudje, ki imajo po 25, 33, 37 in 38 let službe in so toliko let plačevali prispevke za pokojnino. Sedaj pa je odvisno od zdravnika in še posebejnega zdravniškega nadpregleda v Ljubljani, ali bodo spoznani dovolj nesposobne za delo in sposobne za pokojnino. Lahko pa se zgodi, da ostanejo na zimo in na stara leta brez dela.

Glavna krivica sedanjega pravilnika je, da rudarja lahko odpuste tik pred upokojitvijo brez vsa-

ke odpravnine, česar prej ni bilo. Da bi vsaj pravice obdržal, če se čez čas zopet vrne k podjetju; sedaj so pa vsi prispevki izgubljeni. Prav je, da odpuste tiste, ki se lahko v tej krizi od česa drugega tudi preživljajo. A ne moremo smatrati za kmeta tistega rudarja, ki si je tam v hribih za Marijo Reko pridobil s svojimi prihranjenimi žulji malo zemlje s kočo in se pri tem še zadovolji, samo da bi imel na stara leta svojo streho nad seboj, živeti pa mu od tistega ni mogoče.

S takim ravnanjem bi samo povečali število brezposelnih in s tem pomnožili splošno bedo. Lažje pa vendar veliko podjetje nekaj delavcev več prenese — posebno sedaj na zimo, ko se naročila večajo, upanja za zaposlitev kje drugod pa ni nobenega.

Kako umirajo brezdomci

Zagreb, 2. novembra.

Na Zavrtnici se je davi pripetila težka nesreča, ki priča, v kako težkih razmerah žive zagrebški brezposelni. Tam v bližini je tavnica papirja, iz katere vsak večer odlagajo na določenem mestu ostanke oglja, s katerimi kurijo peči. Ti ostanke so še precej vroči in ni čudno, da so se jih brezposelni reveži posluževali za prenočišče. Vsaj ne zebli jih med spanjem. V noči na sredo so prenočevali na pepelu trije brezdomci in sicer 19letni Mato

Grubič, 19letni Stjepan Šilipetar in še nek drug brezposelni. Nesrečni so kmalu zaspali. Medtem pa je začel iz žarečih ostanok puhteti ogljikov oksid, ki je speče omamili. Šilipetar se je prvi prebudil in začutil v grlu hude bolečine. Pogledal je po svojih tovariših, toda Grubič je bil že mrtev. Tretji nesrečen je dal od sebe še nekaj znakov življenja, zato so ga pozneje prepeljali v bolnišnico, vendar ni upanja, da bi ostal živ, ker je ogljikov oksid na njem že dovršil svoje smrtonosno delo.

Kako Hrvatje skrbijo za siromake

Koprivnica, 2. nov.

Na pobudo mestnega župana v Koprivnici se je vrnila na dan Vseh svetnikov v občinskem poslopiju anketa o prehrani mestnih revežev čez zimo. Pri tej anketi so sodelovali zastopniki mestnih humanitarnih društev. Sklenili so zaprositi okrajno glavarstvo v Koprivnici, naj da podrejenim občanom nalogo, da vodijo točno evidenco o svojih revežih in da jim po možnosti pomagajo, da ne bodo siromaki iz sosednih občin hodili berati v Koprivnico. Mestna občina Koprivnica ima sama v oskrbi čez 70 siromakov, katerim daje mesečno okoli 6000 Din podpore. Dalje so na tej anketi sklenili, da šolska kuhinja Rdečega križa v ljudski šoli

prevzame okoli 30 revežev na hrano, mestna občina pa ji bo v ta namen poleg dosedanje mesečne podpore v znesku 1000 Din dala še 40 mts kurze. Začeli bodo dalje akcijo, da tudi meštani pomagajo šolski kuhinji z darovi. Mestna bolnišnica se je obvezala, da bo dajala vsak dan 30 mesnim revežem toplo hrano. Ob sklepu ankete so še sklenili, da mestna občina s pomočjo gospodarskih krogov zgradi na mestnem svetu barako, v kateri bodo reveži in brezposelni imeli čez zimo zasilo zavetišče in po možnosti tudi toplo hrano.

Tako mestna občina v Koprivnici v polni meri vrši svojo socialno nalogo. Naj bi bila drugim občinam za zgled!

Sadjarški kongres v Čačku

Kakor je bilo 26. oktobra v «Slovenec» omenjeno, je bila v Čačku v Drinski banovini od 27. do 30. oktobra sadna razstava in se je obnem vršil prvi kongres sadjarjev iz vse države. Razstavo in kongres je organiziralo srbsko kmetijsko društvo s sodelovanjem in pomočjo ministrstva za kmetijstvo. Pri otvoritvi razstave in prvi dan kongresa je bilo čez 300 udeležencev. Pozneje se je to število skrhilo na blizu 200. Zastopane so bile vse banovine po svojih referentih za sadjarstvo in po nekaterih srbskih kmetijskih referentih. Privedilec se je udeležilo tudi mnogo kmetijskega naroda iz bližnjih občin čačanskega sroza. Iz naše banovine se je udeležilo kongresa urednik »Sadjarja in vrtarja« M. Humeč, ki je zastopal Sadjarško in vrtarsko društvo in Kmetijsko družbo. Od tujkrajnjega kmetijskega oddelka banske uprave je bil na kongresu ing. Lukman.

Na razstavi so bile zastopane vse banovine naše države. Vendar pa je bila pretežna večina sadja iz Drinske banovine, ki ima najprikladnejše pogoje mende med vsemi banovinami Srbije. Najslabše je bila zastopana Dunavska banovina. Čast naše banovine je rešila vinarska in sadjarška šola v Mariboru, ki je poslala na razstavo lepo zbirko naših žlahtnih zimskih jabolk (sadni izbor za Dravsko banovino). Res, da so bila ta jabolka zaradi letošnje silne suše nekoliko drobnjša nego običajno, vendar so pa odlično zastopala tip naših najboljših jabolčnih sort. Prevladovala so na razstavi sploh jabolka. Hrušk je bilo prav malo in razen pastorevke skoraj nič žlahtnih. Krasne so bile pa kutine v najrazličnejših sortah. Poleg tega je bilo mnogo suhih sliv in raznih orehov. Največ prostora so zavzemale domače sorte jabolk. Zlasti so se odlikovale po svoji nenavadni debelosti, po čistoti kože in drugih lastnostih budimka, kolačarka, tetovka, bedrika, šumatovka, popadija, kablarka in še mnogo drugih.

Kakor se je dalo posneti iz razstave in iz poznejših razprav, je v Srbiji vpeljanih še malo pomoloških sort jabolk in potkusi so pokazali, da v splošnem večina pomoloških sort ondi ne uspeva tako dobro kakor pri nas. — Razstavo je otvoril načelnik ministrstva za kmetijstvo in vode gosp. Milan Gjurjič.

Sadjarški kongres se je začel v četrtek takoj po otvoritvi razstave. Otvoril ga je načelnik ministrstva g. dr. Velja Stojkovič. V predsedstvo kongresa so bili izvoljeni: za predsednika dr. Tanazija Mitrovič, profesor na poljedelski fakulteti v Beogradu, za prvega podpredsednika M. Humeč iz Ljubljane, za drugega podpredsednika Stefan Koydi, kmetij. referent iz Slavon. Pože.

V programu je bilo vsega skupaj 23 referatov, izmed katerih je obsegal vsak zase obširno poglavje iz sadjarstva. Umevno je, da se tako množina materije ne more obdelati v dveh dneh, dasi se je zbiralo vsak dan do pol dveh popoldne in od pol četrh do pol osmih zvečer. Obširen in skrbno sestavljen referat o gnojenju sadnega drevja je poslal tudi ravnatelj g. Jos. Priol. Zaradi odsotnosti referenta je pa ostal neobdelan. Tako je ostalo neprebranih še pet drugih referatov, ker referenti niso bili navzoči.

Za naše prilike so bili posebno zanimivi in poučni zlasti tile referati: prof. dr. Stebuta o razdelitvi naše države v sadjarške rajone glede na podnebne in talne razmere ter določitev sadnih plemen za posamezne rajone. Tudi referent je mnenja, da je naša banovina po svojem podnebnju in po talnih lastnostih izrazito jabolčna pokrajina; Miljutin Stojanovič, ravnatelj nižje kmet. šole v Bukovem, je imel temperamenten govor o izbiri jabolčnih sort. Na drobno je obdelal še prej omenjene mnogostevilne domače sorte. Krasen referat o brezalkoholni uporabi sadja je izdelal učitelj A. Gagič iz Ribarske Banje. Žal, da njegovo idealno navdušenje ni našlo med udeleženci tistega odmeva, kakor bi bilo po vsej pravici zaslužilo.

Zadnji referat je bil dr. Velja Stojkoviča, načelnika ministrstva za kmetijstvo in vode. Njegov tehtno premišljen in obširno zasnovan referat o temi: Bodoče smernice naše sadjarške politike. Njegova izvajanja bomo priobčili pozneje v posebnem članku.

Vsi referati so bili temeljito izdelani in vse debate zelo živahne, večkrat temperamentalne ali celo ostre. V nekaterih strokovnih vprašanjih so se pokazala ostra nasprotstva, ki se bodo morala čimprej izraziti. Na splošno željo se je koncem kongresa sprejel sklep, da se bodo odslej vršili sadjarški kongresi za vso državo vsako leto, in sicer vedno v kakem drugem sadjarškem centru.

Vsi referati in zadevne resolucije bodo tiskane v posebni brošuri, ki si jo bo lahko kupil vsak sadjar.

Starodavni, zgodovinsko znameniti Čačak je bil ob priliki kongresa in sadne razstave slavnostno okrašen z zastavami in je vse tekmovalo v gostoljubnosti napram udeležencem. Odbor za prireditev razstave in kongresa je dal v četrtek zvečer v veliki dvorani hotela Kren sijalen banket, na katerega je bilo povabljenih 70 udeležencev; zastopnik Nj. Veličanstva kralja, delegati ministrstva, banovinski delegati, referenti in še nekaj drugih.

V soboto je bil izlet v 20 km oddaljeno selo Kačulice, kjer je bilo videti mnogo zelo zanimivega, zlasti za one, ki imajo redkokdaj priliko, da bi zašli tako daleč v srce Srbije. Posebnost je v Kačulicah odnoda sadjarška zadruga, ki pod spretnim vodstvom sicer preprostega, a izobraznega seljaka Boža Staviljama izvrsno uspeva.

Dolgotrajna je pot v Čačak, v srce stare Srbije in središče srbskega sadjarstva, toda ni mi žal napora in zamude skoraj enega tedna. Mnogo no v i h pobud za pospeševanje sadjarstva, mnogo koristnih stikov s strokovnjaki in obilno lepih vtisov z zemlje junckov je obilno plačilo za vse napore in neprilike dolgotrajnega potovanja. M. Humeč.

Nočni požar v Ihanu

Domžale, 1. novembra.

V noči od nedelje na ponedeljek, nekako ob pol 2 zjutraj sta pokojno speče Ihanice zbudila plat zvona in gasilski rog — gorel je kozolec posestnika in gostilničarja Peregrina. Ogenj je bil po vsej priliki podtakljen — to je v teku zadnjih dveh mesecev že tretji slučaj požiga v bližnji domačalski okolici, izključeno pa ni, da je ogenj nastal iz nepravilnosti. Ker stoji kozolec tik ob cesti, je možno, da je ogenj nastal iz ogorka cigare ali cigarete, ki ga je kak mimoidoči po nepravilnosti zagnal proti kozolcu, da se je vnel. Bil je naenkrat ves v plamenih.

Ogenj bi bil kmalu zahteval človeško žrtev, kajti na kozolecu je spal domači hlapec, ki ga je hrup prav zadnji trenutek zbudil, da se je za-mogel rešiti iz gorečega kozolca. Na lice mesta so seveda takoj prihitali domači gasilci, vendar pa niso mogli gorečega kozolca več rešiti!

Nesreče okrog

Novoga mesta

Novo mesto, 2. novembra.

Maznik Jože, posestnikov sin iz Hraštja pri St. Jerneju se je vračal pred dnevi iz sosednje vasi zvečer domov. Na vasi ga je napadel posestnikov sin Franc z nožem in ga obrezal po hrbtu. Vreznine k sreči niso bile globoke, tako, da je nastala le lahka telesna poškodba.

Mikliš Stanislav 6 letni učenec iz Zužemberka je tekel v šolo. Med potjo je nesrečno padel in si zlomil levo nogo pod kolonom.

Vovk Jože, hlapec iz Kartuzije v Pletterjah je bil doma na obisku v Vratnem pri St. Jerneju. Ko je prišel domov, mu je na stopnicah pred domačo hišo spodrsnilo, pri čemur si je zlomil desno nogo v členku.

Vsi navedeni ponesrečenci se zdravijo v bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji.

V isti bolnišnici je umrl v torek zvečer P. Alfonz Laval, 77 letni starček pleterske Kartuzije. Prepeljal so ga v Pleterja.

Svečanosti vojvodinskih Slovakov

Belgrad, 30. okt.

V Vojvodini, zlasti v nekaterih delih Banata in pa v severnem delu Srema v neposredni bližini Donave, živi lepo število Slovakov, ki so se na ozemlje, kjer danes prebivajo, naselili že pred stoletji po smernicah in iz posili razlogov avstrijske kolonizatorske politike. Danes tvorijo zanimivo in sorazmerno številno narodno manjšino, ki ima svoje šole, dobro razvite prosvetne in gospodarske organizacije in je celo v verskem pogledu avtonomna in enota zase. Tudi kulturno življenje njihovo se zadnje čase bogato razvija. Zlasti aktivno deluje nedavno ustanovljena Matica Slovaška, katere predsednik za Jugoslavijo je dr. Jan Buljič. V Belgradu je mogoče videti na stotine slovaških deklet, ki so večinoma služkinje in jih tu doli imenujejo »totece«, ne da bi se seveda zavedali, da je to znana madžarska pesvka za Slovake in ogrske Slovence. Prihajajo večinoma iz neposredne bližine Belgrada, zlasti iz južnega Banata in pa iz večjih vasi v severnem Sremu, kot so Stara Pazova, Vojka itd. Zlasti je zanimiva njihova obleka, ki je čisto avtojevrstna, v marsičem še narodna in po kateri se tako razlikujejo od ostalega mestnega sveta.

Danes, v nedeljo 30. oktobra, je slovaška narodna manjšina v Jugoslaviji svečano proslavila češko-slovaški narodni praznik in pa pomembno petindvajsetletnico znamenitega procesa v Kovačici, ki se je spremenil v politično afero in vzbudil svoj čas zanimanje tudi v Evropi. Kovačica je več kraj sredi Banata med Vel. Bečkerekom, Vrčcem in Pančevom, kjer prebiva precejšnje število Slovakov. Tu se je danes vršila cela vrsta slovaških svečanosti, katerih se je udeležil tudi češko-slovaški poslanik v Belgradu dr. Robert Flieder. S proslavo je bila spojena cela vrsta kulturnih prireditev. V ljudski šoli je bila prirejena pestra

razstava narodne umetnosti Slovakov v Jugoslaviji

Ob tej priliki ni dalo kratko spregovorim o dogodkih, ki so pred petindvajsetimi leti dovedli do zanimivega narodnopolitičnega procesa. Takrat so Slovaki v Vojvodini živeli pod hudim madžarskim pritiskom in je čisto razumljivo, da se niso mogli svobodno razvijati ne v kulturno-prosvetnem, ne v narodno-gospodarskem in ne v cerkvenem oziru. Prišlo je do dogodkov l. 1907., ko so se Slovaki v Kovačici uprli madžarskemu jeziku v slovaški protestantovski cerkvi. Duhovni vodja Slovakov je bil takrat dr. Milan Hodža, ki je osnoval tudi poseben slovaški list. Ljudstvo se je upiralo proti madžarskemu duhovniku, ki ni razumel slovaškega jezika, ampak so za duhovnika izbrali Slovaka Jana Caploviča. Takratno stanje Slovakov pod Madžari bi se dalo primerjati z današnjim stanjem naših bratov v Julijski krajini. Vendar Slovaki v svojih zadevah direktnim putem niso uspeli. Zato so hoteli vplivati na pridigujočega pastora na ta način, da so med njegovo pridigo v madžarski peči razne cerkvene pesmi v slovaškem jeziku, kar je pridigarju onemogočilo madžarski govor. Isto so ponovili tudi prihodnje nedelje. Ali ob tej priliki je bilo v cerkvi prisotnih večje število naročenih Madžarov, orožnikov in celo sam okrajni glavar. Ob tej priliki je bilo aretiranih 97 Slovakov z motivacijo, da so s svojim postopanjem prepredili madžarsko pridigo.

Prišlo je do sodne razprave, katere rezultat je bil, da so 35 obtožencev obsodili na skupaj 6 in pol leta ječe. Kasacija jim je kazni nekoliko znižala. Po prebrani sodbi so obtoženci zapustili dvorano s pesmijo »Hej Slovanci«. Pozneje je bil sojen tudi od naroda izbrani pastor Jan Caplovič, ki je bil odpuščen iz službe. Dočim Slovaki takrat s svojim postopanjem niso ničesar dosegli, uživajo danes v Jugoslaviji vsestranske narodnostne in politične pravice in so s stanjem popolnoma zadovoljni.

Treznostni teden

Za poglobitev treznostne misli priredi »Sveta vojska« v Ljubljani od 4.—13. novembra »treznostni teden« po sledečem sporedu:

V petek 4. nov.: Ob 17:10: Sprejem miss Slack, voditeljice mednarodne ženske treznostne organizacije »Bela vez« in dr. Rob. Hercoda, načelnika mednarodnega urada za pospeševanje treznosti v Lausanni (ob prihodu dunajskega vlaka) na glavnem kolodvoru.

V soboto 5. nov.: Ob 15: Prijateljski sestanek ljubljanskega ženstva v brezalkoholni restavraciji hotela Uniona. Poroča miss Slack.

Ob 20: Treznostna akademija v čast švicarskim gostom v dvorani Rokodelskega doma. Na sporedu: recitacije, deklamacije, slavnostni nagovor predsednika »Svete vojske«, petje akademskega kvarteta in za to priliko nalašč prirejena igra Emilia Frelaha: »V prebujenec v avtorjevi režiji. Vstopnice za akademijo se dobe v pisarni »Svete vojske«, Tyrševa (Dunajska) cesta 17 v soboto ob 8 do 18, po 18 pa v Rokodelskem domu. Vplačila za rezervirane sedeže se sprejemajo že od danes naprej.

V nedeljo 6. nov.: Ob 10: V dvorani Uniona (veranda) treznostno zborovanje, na katerem govorita tudi miss Slack in dr. R. Hercod.

Ob 13:51: Izlet članov in prijateljev »Svete vojske« na Homec (z vlakom). Kdor se želi izleta udeležiti, naj se priklasi v pisarni »Svete vojske« do petka popoldne.

V ponedeljek 7. nov.: Treznostno predavanje v radio (ob 19:30).

V torek 8. nov.: Ob 20: Redni sestanek »Svete vojske« v Rokodelskem domu.

V sredo 9. nov.: Ob 20: V dvorani Rokodelskega doma: »Salomonske sodbe«, predava monsig. V. Šteska.

Četrtek 10., petek 11. in sobota 12. nov.: Dnevni treznostnih predavanj v župnijah ljubljanske okolice. (Župnije, ki se še niso prijavile za predavanje, se še lahko priklase do sobote.) V Ljubljani in po delih: vse tri dni pobiranje članarine in prostovoljnih darov.

V nedeljo 13. nov.: Sklep »tedna«. (Spored bo objavljen pozneje.)

Vabimo p. n. občinstvo iz mesta in okolice, da se blagovoli naših prireditev v čim večjem številu udeleževati. Pokažimo švicarskim gostom, da tudi Ljubljana ni brezbrizna za treznostno delo in da razume poslanstvo došlih gostov.

Rabelj šestič v Osijeku

Osijek, 3. novembra.

V Osijek je včeraj dospel jugoslovanski krvnik Dragotin Hart. Davi ob pol 7 je izvršil smrtno obsodbo nad »slatinskim vampirjem«, 35letnim železniškim predelavcem Ivanom Vančuro. Ivana Vančuro je osješko sodišče 4. julija obsodilo na smrt na večalih zaradi dvojnega roparskega umora in stol sedmorice v Zagrebu je obsodbo potrdil.

Ivan Vančura je zločinec, ki ga ima na vesti kvartanje. Čisto lepo si je že uredil življenje v lastni hišici, ko se je naenkrat vdal kvartanju in pri tem začel v dolgove. Da bi se jih rešil, se je odločil za grozen zločin. Nedaleč od njegove hišice sta živele zakonca 60letni Jakob in 50letna Marija Kumeč v železniški čuvajnici. O njuju je Vančura vedel, da imata denar. Sumil je, da imata kakih 6000 Din. V noči na 5. februar je potkal Vančura na vrata čuvajnice in pozval starega Kumeča, naj gre z njim pregledat progo. Komaj sta napravila kakih sto korakov ob progi, je Vančura starcu vrgel okrog vratu žico in jo krepko zadržal. Kumeč se je brez glasu zvalil na tla. Vančura je nato svojo žrtev naložil na rame in jo nesel do nekega vagona, kamor ga je hotel spraviti. Tedaj pa se je začel odnekod pasji lajež in Vančura je vrgel truplo na železniški nasip ter zbežal. Nato je šel nazaj k čuvajnici in nalagal Kumečovo ženo, da si je njen mož zlonil nogo ter da ne more domov. Pregovoril je slednjič starico, naj gre z njim. Z isto žico je poskusil tudi njo zadaviti, toda žica je počila. Vančura je hladnokrvno izvlekel revolver in s tremi strelji ubil starico. Nato je odšel v čuvajnico in se polastil denarja.

V sredo so zločincu prebrali odlok stola sedmorice. Med branjem je bil Vančura čisto miren, tudi tedaj ni trenil niti z očesom, ko mu je predsednik sporočil, da se bo smrtna obsodba izvršila jutri ob pol 7. Zahteval je duhovnika, od družine pa samo očeta. Ko so ga vprašali, ali bi rad videl še ženo in otroke, je to odklonil.

Osješko sodišče se med drugimi našimi sodišči ponaša z žalostno slavo, da je doživelo največ justifikacij. Ta justifikacija je namreč že šesta

Mišje gnezdo iz raztrganih bankovcev

Kamnik, 2. novembra.

Kako brezskrbni in neprevidni so še nekateri ljudje, kaže naslednji primer: Kmečka zakonska dvojica v lepi kamniški okolici se nikakor ni zagalala v denarnih vprašanjih, ki so v zvezi z reševanjem krize. Mož je bil drugačnega mnenja kot njegova boljša polovica. Povdarjal je, da mora denar ven v promet, da neprestano kroži med ljudmi. Zato pri neobhodno potrebnih vsakdanjih stvarih ne smemo preveč varčevati, da pridejo tuji obrtniki do prepotrebnega zaslužka. Žena, ki je predobro vedela, da mož misli s tem predvsem gostilničarje, je hotela pred njim skriti neka, denarja, ki naj bo nekaka železna rezerva za s'rajno silo v slabih časih.

V hiši pa ni mogla najti za shranbo denarja tako skritega kotička, da ga gospodar ne bi izvohal, zato se je zatekla h kozolcu. V slami je napravila pripravno skrivališče, kamor je položila šop metuljev in kovačev, ki so predstavljali vrednost skoro celega jurja. Ko je čez par dni zopet obiskala svoj skriti zaklad, je s strahom ugotovila, da od metuljev in kovačev ni ostalo drugega ko drobni koščki barvanega papirja, iz katerega so si miške napravile toplo in mehko gnezdece. Žena je zdaj morala priznati, da bi bilo vendarle bolje, če bi mož spravil denar v »promet«, čeprav bi se zaradi tega najbrž parkrat sprla.

Ce vlakovodja ne izgubi glave

Brod, 2. novembra.

Izredno duhaprisotnost je pokazal v noči na 31. oktober vlakovodja Kristijan Grebnič, ki je vozil tovorni vlak v smeri proti Bosanskemu Brodu. Med postajama Dervento in Dobojev je nenadoma počila cev in vrela para je Grebniča ožgala po obrazu in vsem telesu. V tem je od nasprotne strani privozil osebni vlak, s katerim bi se moral tovorni križati.

Trčenje je bilo skoraj neizogibno. V zadnjem hipu pa je Grebnič pokazal veliko prisotnost duha in že na pol nezavestno ustavil vlak ter tako preprečil trčenje. Grebniča so prepeljali v bolnišnico in je njegovo stanje resno.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon. Rodenstock. Voigtlander. Welta. Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zabevaite cenik!

Žeparji na delu

Rakek, 2. novembra.

Na dan Vseh svetnikov se je mudil v Ljubljani Franc Oblak, vratar z železniške postaje Rakek. Po končanem opravilih je šel na glavni kolodvor, da bi se z večernim osebnim vlakom odpeljal proti Rakeku. Na peronu — od vratarja do vlaka pa mu je neznan žepar, vsekakor zelo izvežban v svoji stroki, segel v notranji žep zimske suknje in mu od tam izmaknil lepo denarnico, v kateri je bilo 100 Din in 3 žel. legitimacije, ravnokar na novo potrjene.

Oblak je pogrešil denarnico z legitimacijami šele v vlaku in takoj uvidel, da je okraden; kajti dobro se spominja, da je pokazal svojo legitimacijo vratarju pri vходу na peron in da jo je dal nato nazaj v denarnico in nato vse skupaj v notranji žep suknje.

Spretni uzmogel je gotovo izbral priliko, ko je na postaji velika gneča ljudi, ki čakajo na odhod večernih vlakov, in si pribavil metulja.

Toda Oblaka je mnogo bolj škodoval, kakor sebe okoristil; kajti poleg 100 Din in denarnice ima ta še 500 Din materialne škode z nabavo novih legitimacij, objavo izgube v »uradnem listu« in podobnim, če se legitimacije ne najdejo; poleg tega so pa še pota in sitnosti.

Mogoče pa se bodo legitimacije kje našle? — Uzmogel jih bo gotovo zavrzel, ker so zanj brez vrednosti in celo nevarne. Da pa jih bo na kakšen način vrnil svoji žrtvi, ki mu je na tak neprosto-voljen način posodila 100 Din in da bi teh 100 Din vrnil, se seveda ni bati.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s popovo meto tuba Din 8.— in Din 13.—

Ljubljana

Potepuh Blaž

Ljubljana, 3. novembra.

Potepuh Blaž D. je napravil raznim oblastem že mnogo preglavic, saj je bil dosedaj že najmanj 12 krat kaznovan, ker se je pustil prijati zaradi tatvin, goljufij in drugih pregreh. Na praznik Vseh svetnikov pa so ga zopet prijeli. Blaž se je potikal okoli pokopališča, kjer je bilo tedaj ogromno ljudi in je računal, da bo že kje našel priliko kaj pozumati. Najbolj se je zanimal za pisarno kamnoseka Kunaverja, ki je bil tedaj zelo zaposlen in je imel mnogo obiskovalcev. Blaž se je prikradel v pisarno, hitro odprl predal, pograbil tri bankovce po 100 dinarjev ter stekel ven. Ko je potepuh švignil iz pisarne, pa je prav tedaj stopil notri skozi druga vrata lastnik sam. G. Kunaver je takoj vedel, za kaj gre. Skočil je za potepuhom, toda ta je že bežal čez polje. Kunaver pa ni hotel odnehati, temveč je prav tako stekel čez polje za bežečim potepuhom. Kaj kmalu ga je imel v rokah. Odvezel mu je denar, potepuha samega pa izročil prvemu stražniku, ki jih je na praznik bilo dosti okoli pokopališča. Zelo mirno je Blaž, ki je že vajen podobnih zaslišanj, priznal vse, kako je denar ukradel in kako je bežal pred zasledujočim G. Kunaverjem. Za Blažem so se zopet zaprla vrata jetnišnice.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprla (generalka).

Opera: Zaprla.

Union, verandna dvorana: III. prosvetni večer. Predava univ. prof. dr. L. Ehrlich o irski zgodovini. Ob 20.

Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20.

Oj postna jed — je kakor med.

Pardon! Seveda ne povsod.

Mi vemo kje — pa gremo le

tja v Slamičev Gorenjski kot.

⊙ Z dunajskim brzovlakom ob 17.10 prispeta danes v Ljubljano mednarodna treznostna organizacija, miss Slack in dr. Robert Herod. »Sveta vojska« ju sprejme na kolodvoru. — Jutri ob 15 priredi miss Slack prijateljski sestanek za ljubljansko žensko v brezalkoholno restavraciji Uniona. Cenjene dame, ki se zanimajo za nalogo žene pri treznostnem delu, so dobrodošle. — V čast omenjenim gostom bo jutri zvečer treznostna akademija v dvorani Rokodelskega doma ob 20 s pestrim sporedom.

⊙ III. prosvetni večer bo danes ob 8 v verandni dvorani hotela Union. Na sporedu je predavanje vseuč. prof. dr. L. Ehrlicha: V čem je zgodovina Irske za nas poučna. Tvarina, katero bo obravnaval g. predavatelj, je zanimiva in za sluhernega poučna. Zato smo prepričani, da bodo p. t. obiskovalci z zadovoljstvom sledili izvajanjem g. predavatelja. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi. Sedeži 3 Din, stojišča 2 Din, za dijakke 1 Din.

⊙ Popoldanska predstava na odru Rokodelskega doma. V nedeljo 6. novembra ob 5 popoldne pridite vsi v Rokodelski dom, kjer bo uprizorilo Rokodelsko društvo krasno igrano »Venecije«. Igra se vrši za časa cesarja Jerija v pogankem Kamerinu. Kri mučenec rdeči vroča italška tla, iz nje pa rastejo novi, vedno številnejši spoznavali Kristusa. Bliza se zadnja ura poganstva, zmaga Resnice nad zmojo. Predprodaja vstopnic jutri zvečer od 6 do 8 in v nedeljo popoldne od 10 do 12 v pisarni Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12. I.

⊙ Panevropska Unija kraljevine Jugoslavije, podružnica Ljubljana, ima danes svoj redni občni zbor ob 18 v Zbornici za TOL. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi poročilo referata o Panevropskem kongresu v Baslu, o katerem bo poročal g. dr. Ferdinand D. Majeron, advokat v Ljubljani, ki se ga je udeležil kot delegat ljubljanske organizacije. Člane in prijatelje društva vabi k obilni udeležbi — odbor.

⊙ Krščansko žensko društvo najljubšeje vabi svoje članice, da se udeležijo prijateljskega sestanka, ki bo v soboto ob 3 popoldne v brezalkoholni restavraciji hotela Union. Na sestanku poroča Miss Slack iz Londona. Prosimo obilne udeležbe.

⊙ Predavanje o Kavkazu. Slovensko planinsko društvo je povabilo odličnega dunajskega alpinista g. Hansa Slezaka, ki bo v torek dne 8. t. m. predaval v dvorani Delavske zbornice o svojih turah v Kavkazu. Hans Slezak je bival okroglo 5 tednov v kavkaskih gorah ter ob tej priliki izvršil 10 prvenstvenih tur v dveh do taktir nepoznatih skupinah tega pogorja. Med drugim se je kot prvi povzpel na s mučeh na Elbrus (5620 m), najvišjo goro v Kavkazu. Predavatelj bo pokazal tudi celo vrsto skriptičnih slik, ki jih je sam posnel tekom svojega potovanja. Opozorjamo pla-

nince na to zanimivo prireditev, ki jim bo nudila pogled v divni gorski svet Kavkaza, ki je zlasti v povojnih letih postal cilj odličnih svetovnih alpinistov.

⊙ 25 letnico zvestega in marljivega službovanja pri rodbini g. Petra Papeža v Ljubljani praznuje gđc. Ivana Judeževa. Zvesti služkinji iskreno častitamo.

⊙ Prvi solistični koncert letošnje sezone bo v ponedeljek, dne 7. t. m. ob 20 v Filharmonični dvorani. Izvaja ga odlični baritonist Boris Popov, ki je bil dve sezoni visoko spoštovan in čislani član našega opernega ansambla. Na koncert opozorjamo vso našo koncertno publiko, saj je popolnoma gotovo, da bo ta koncert nudil prvovrstni umetniški užitek. Umetnika spremlja pri klavirju kapelnik dr. Danilo Svava. Vstopnice po običajnih koncertnih cenah v Maticini knjižarni.

⊙ Na Homeci! Za izlet »Svete vojske« na Homec, ki bo v nedeljo, 6. t. m. ob 13.51 (z vlakom) se še lahko priglasite do jutri popoldne v pisarno »Svete vojske«, Dunajska c. 17. — Prijava je potrebna za to, da nam bo železnica poskrbela za dosti vozov. Vsi ed predale dalje, kakega popusta na železnici ni mogoče dobiti.

⊙ Plačanje banovinski kuluk! Vsi zavezanci, ki so bili dosedaj brezuspšno opominjani, da plačajo banovinski kuluk, ki jim je predpisan za leta 1930 in 1931, se pozivljajo, da v izogib nadaljnjih izvršilnih stroškov plačajo takoj na banovinskem kuluku za omenjeni leti predpisane zneske, ker bi se sicer v najkrajšem času vršil rubež njih premičnin. Ljubljana, 31. oktobra 1932. Šef davčne uprave: davčni inspektor Starin, s. r.

⊙ Hišni posestniki, ki še niso vložili prijave dohodkov od zgradb za leto 1933 v oktobru, se opozarjajo, da jih vložijo vsaj do 15. novembra 1932 ter obenem v prijavi sami opravijo zamudo, da se izognejo s tem predpisu kazni po členu 137 zakona o neposrednih davkih.

⊙ Tujski promet v oktobru. Meseca oktobra je obiskalo Ljubljano skupno 3614 tujecev. Od teh je bilo naših državljanov 2531, inozemcev pa 1083. Iz balkanskih držav je bilo 17 tujecev, iz Avstrije 384, iz Češkoslovaške 102, iz Anglije 6, iz Francije 23, iz Italije 228, iz Madjarske 23, iz Nemčije 230, iz Poljske 17, iz drugih evropskih držav 29, iz Severne Amerike 19, iz Južne Amerike 2, iz Afrike 4. Med inozemci se je poslovno mudilo v Ljubljani 599 tujecev, po drugih opravkih pa 484, med Jugoslovani pa se je poslovno mudilo v Ljubljani 1506 tujecev, 1025 pa po drugih opravkih. Inozemci so prebili v Ljubljani 2371 noči, Jugoslovani pa 8289.

⊙ Turjaški trg ali kakor so ga prekrstili Novi trg je pastorek med mestnimi trgi. Toliko, da je dobil v zadnjem času ob Gosposki ulici malo bolj gosposko električno svetiljko, toda pločniki so ostali stari, prepereli in razpokani, kakršnih je bilo l. 1919 še mnogo po Ljubljani, poleg njih pa so ostale tudi one neznosne in celo nepotrebne matje glave, ki so hvala Bogu že povsod drugod izginile. Mar bi se bile vsaj te letos izkopale, in bi se postavili vsaj robniki za prihodnje široke pločnike. Kmetijska družba, tvrdica Naglas in banska uprava, ki so tod lastnice polovice hiš, bi se glede asfaltiranja gotovo hitro pogodile z mestom, tako da bi uravnava trga ne bila bogvekak finančni problem za mestno občino, gotovo pa lep napredek v sicer že dokaj urejeni okolici.

⊙ Nevzdržne prometne razmere na ievem pločniku Celovske ceste. Levi del pešpoti ob Velesejmu je po polovici za pešce, po polovici (med kostanj in velesajmskimi paviljoni) pa za kolesarje. Ta razdelitev, ki se po neki tradiciji še trpi, bi se šla, ker ne povzroča večjih neprilic, razen na križišču pred vhomod v Koslerjev drevored. Od tu naprej pa vozijo kolesarji po sedaj urejenem in z robniki označenem hodišču vseprek na desno in levo in pogostoma naravnost med pešci. Zadnjič bi dva nasproti drveča kolesarja skoro trčila skup in le za las je manjkalo, da se ni ponesrečil otrok. Našo uvidevno policijsko upravo prosimo, da te nevzdržne razmere uredi, kakor je to na Dunajski cesti za del, ki je tlakovan.

⊙ Pamparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Ljutomer

Osebnosti. G. Josip Stanzer, strokovni učitelj na tukašnji meščanski šoli je premeščen v Subotico. Ljutomer bo pogrešal dobrega učitelja in dobrega tovariša. — Gospa Urbičeva, soproga upravnika tukašnje pošte je reaktivirana kot poštna uradnica. — Gospa Protopopov, upraviteljica dekliške osnovne šole, je vsled bolezni morala zaprositi za stalni dopust. Začasno jo kot upraviteljico nadomestuje g. Stoparjeva.

Prosvetno društvo pripravlja kot novo uredsko prireditev igrano »Krivoprisežnik«, katerega vprižori prvič v nedeljo dne 20. nov. popoldne v Katoliškem domu.

Trgatev pri nas še vedno ni gotova. V večjih vinogradih imajo brati še za celi teden.

Kulturni obzornik

Letošnji dar Družbe sv. Mohor'a

Vsako leto se moramo razveseliti lepega in bogatega Mohorskega daru. Mohorjeva družba združuje mogoče najbolj vse slovenske ljudi v neko enoto, pa naj so to Slovenci doma ali v Srbiji ali Ameriki ali Nemčiji ali kjerkoli. Okoli sebe združuje ves slovenski narod in tvori najmočnejšo našo družino. Med ljudstvo sipa tisoče knjig in govori vsakemu v njegovem jeziku: gospodinji drugače kot gospodarju, inteligentni drugače kot otroku.

Poglejmo v kratkem letošnji književni dar, ki nam ga podaja Mohor. družba!

Letošnji koledar, nov po opremi in tehten po vsebini, je gotovo letos knjiga, ki je najbolj pisana iz časa in za čas. To se pravi: Koledarska vsebina je zajeta iz sedanjega časa, iz sodobnih stisk in daje bodrila in tolažbe prav v tej težki dobi, da ne izgubimo smeri in poguma. Mislimo, da bo koledar imel uspeh, ki si ga želi.

Letošnje večernice bodo gotovo našle bralcev toliko, kakor jih že dolgo niso imele. »Beli menihi« so zgodovinska povest, napisana prav za tisočletnico, odkar so prišli stiški menihi na slovensko ozemlje. Svojih lastnih zgodovinskih povesti imamo Slovenci zelo malo in bo zato letošnja Mohorska povest našla bralcev. Povest zlasti radi svoje zgodovinske vernosti, ker nam odkriva socialne, gospodarske in verske razmere naših ljudi pred tisoč leti, to tudi zasluži.

Zgodovina slovenskega naroda je postala že prava narodna knjiga. Letošnji spopiči zaključuje zgodovino do l. 1848 in je pravi doku-

ment o naši kulturni, gospodarski in socialni zgodovini.

Tudi otrokom podaja letos Mohor. družba poseben dar: »Pravljice«, ki jih je spisal J. Roženčet. Te pravljice, ki jih je prijeto ilustriral M. Bambič, so prava izjema med povodnjico našega mladinskega slovstva: krepke, vsele, sodobne, nič izumetničene in posladkane. Brali jih bodo otroci in prav tako z veseljem tudi odraslimi.

Kot redni knjigi sta izšli še »Življenje svetnikov« in »Kokošereja«. »Življenje svetnikov« je vprav današnji čas knjiga, ki naj bi jo bral vsak. Opis Andreja Bohole, Zofije Barát, Device Orleanske in drugih — so življenjski heroje, ki jih sodobni tako strašno pogrešamo. Vse hvale vredno je, da za ilustriranje porablja uredništvo naše domače slike iz cerkev in oltarjev. — Kokošereja je drobna brošura, ki bo pa prav gotovo vsem gospodinjam, ki se kolikšak ukvarjajo s kokošerejo, zelo všeč.

A prav toliko knjig kot v rednem izdajanju nam je Mohor. družba izdala za doplačilo. V prvi vrsti moramo omeniti »Izpuvedec sv. Avgušina«, ki je knjiga vekotrajne vrednosti. Upamo, da bo našla pot tja, kamor je najbolj namenjena: našemu izobraženstvu. Nekaj izrednega že po opremi je zgodovka za nas še bolj po vsebini, po svoji veliki kulturni, religiozni in umetniški pomembnosti.

»Krivični vinar« je roman priznanega nemškega pisatelja P. Dörrlerja. V zadnjem času Slovencev nekoliko primanjkuje ljudskih pripovednikov. »Krivični vinar« pa, čeprav je ta roman zrasel na tujih tleh, bo vendarle našel tudi pri Slovencih najboljši odziv in tudi pri nas budil ljubezen do domačije in do grude. Ti drvarji, splavarji in vse drugo je tako podobno našim ljudem, da skoro občutijo avtorja drugega naroda. Saj se marsikaj prevaja, kar nam je skoraj tuje. Pri tej knjigi pa je bila izbira zelo srečna.

Zadnja poročila:

Gen. Schleicher pri Mussoliniju!

Duce je obupal nad Hitlerjem — Tudi Tardieu v Italiji!

Paris, 3. nov. tg. »Journal des Debats« objavlja senzacionalno vest iz Milana, da je general Schleicher pred nekaj tedni tajno bival v Italiji in se sestal s Mussolinijem ter vojnim ministrom generalom Gazzerom. Pri tem so razmotrivali e vsakovrstnih eventualnostih, niso pa prišli do nikakega sporazuma. Ob istem času je Mussolini sprejel še drugo visoko francosko osebnost, ki pa sedaj ne vrši nikake aktivne politične službe. List dostavlja, da je bil to Tardieu. Ta francoska osebnost ni niti

najmanje vedela, da je bila sprejeta v bližini Bolagne povsem tajno zato, da bi se prikril ali zmanjšal pomen nemškega obiska. Lis tisavlja po temu v svojem komentarju, da je dalo povod za tajni sestanek Schleicherja in Mussolinija dejstvo, da Hitlerjev nacionalistični pokret, na katerega se je Italija zanašala, proti pričakovanju ni imel polnega uspeha. Radi tega je Mussolini obrnil hrbet Hitlerju in se pričel pogajati s gen. Schleicherjem.

Divja stavka v Berlinu

Berlin, 3. nov. tg. Zvečer je radi prometne stavke v Berlinu prišlo do novih pogajanj, ki pa so se takoj razbila. Nato je poravnalni odbor sprejel zahteve berlinske prometne družbe in takoj nato izrek tega odbora proglasil za obvezen. To ima predvsem juridični pomen, ker prepoved brani strokovnim organizacijam, podpirati stavkajoče delavce.

Vprašanje pa je, ali bo ta obveznost mogla vplivati na stavkajoče, ker stavka ni organizirana, temveč je divja. Seveda je treba računati s tem, da se bo pruska komisarska vlada opirala na to izjavo obveznosti in nastopila proti stavkajočim s policijsko silo, če ne bodo priznali te razsodbe poravnalnega odbora.

Maribor

⊙ **Važno zadeve pred občinskim svetom.** Občinski očetje bodo razpravljali na prihodnji seji občinskega sveta, ki se bo vršila 10. t. m. o naslednjih važnejših zadevah: Sprejem 51 prošilcev v občinsko zvezo, nedejleno uradovanje na magistratu, napredovanje mestnih uslužbencev, sprejem pravilnikov Pomožne ekcije in proti zlorabi prisojenca, preimenovanje zgornje Gosposke ulice, novo postajališče za avtobuse na vogalu Vetrinjske-Jurčičeve, poročilo reorganizacijskega odbora, prispevek občine za pomožno akcijo, zamenjava vojašnic, prispevek občine za policijo, odstop zemljišča za novo palačo Pokojniškega zavoda, nakup in prodaja nekaterih mestnih parcel in končno številne prošnje za podelitev gostilniških, kavarniških in drugih obrtnih koncesij.

⊙ **Mrtvaški zvon...** V splošni bolnišnici je umrl trgovec Franc Komar v najlepši moški dobi 43 let. Pokopali ga bodo danes popoldne ob pol treh iz mrtvašnice na pobrežkem pokopališču. — Smrt je ugrabila tudi Viljemino Hanns, soprogo upravitelja v pok. Na oder so jo položili v mrtvašnici starega mestnega pokopališča v Strossmayerjevi ulici, odkoder bo danes popoldne ob 3 pogreb na Tezno. Svetila pokojnikom večna luč, žalujočim naše sožalje!

⊙ **V zakonskem pristanu.** Poročili so se v zadnjih dneh v Mariboru: Rajšop Adolf in Sauperl Avgušina, Ivnik Stanislav in Kolar Angela, Dolžan Leon in Krajnc Pavlina, Kamenski Ignacij in Langbauer Roza, Petek Gabrijel in Znidarič Katarina, Ošlak Alojzij in Kopčič Stefanija, Lešnik Jožef in Harner Ana, Jakopin Alojzij in Kerec Julijana, Rudolf Potrč in Marija Polanc. Mladim zakonikom parom obilo sreče!

⊙ **Koliko je stala bakrena streha frančiškanske cerkve.** Oba stolpa frančiškanske bazilike že nekaj mesecev krasi streha iz bakrene pločevine. Oba stolpa, ki so ga te dni napravili, kaže, da je kritje z bakrene plošče draga reč: celotni stroški znašajo 97.624.07 Din. Od tega odpade na baker 45.438.84, ostalo pa na carino, oro in kleparska dela. — Je pa zato taka streha neomejene trajnosti in za stavbe, kot so cerkveni stolpi, najprimernejša.

⊙ **Za žene in neveste.** V Mariboru se je zopet osnovala nova pomožna blagajna, ki si je nadela naziv »Porokac«. Kot je že iz naziva razvidno, si bo nova blagajna prizadevala olajšati navednim ženinom in nevestam pristanek v zakonskem pristanu Ustanovni občni zbor se je vršil že pretekle nedelje.

⊙ **Salzijsko sotrudištvu vabi vse sotrudnice in sotrudnike v nedeljo ob 4 popoldne v župnišče na sestanek.**

⊙ **Na otoku se je kopalo 90.000 Mariborcev.** Na seji kopališkega odbora, ki se je vršila te dni, se je obravnavala zanimiva bilanca letošnje kopalne sezone na Mariborskem otoku. Kopališče je tekom 5 mesecev posetilo 87.782 oseb — skoro za 30.000 več kakor v preteklem letu. Povprečno se je kopalo dnevno 675 oseb. Najživahnejši je bil

**Dne 6. novembra ob 16. uri
JUBILEJNI KONCERT
raznih moških zborov in solistov
v Unionu.
ČETRTINSKA VOŽNJA**

O Magajnovih »Bratih in sestrah« je polklicna kritika že nekoliko spregovorila. Iz teh novel govori duša in toplo srce, trpljenje in žalost dihata iz njih. Našle bodo odziv, kot ga zaslužijo. So slike naših bratov in sester, ki jih še ni pri nas.

Knjiga kot nalašč za skavtsko mladino je indijanska povest »Ohijesac«. Tu spoznamo indijansko življenje, tabore, vzgojo, žalovanja in razveseljevanja, njih nazore in skrb. Knjigo je spisal Indijanec dr. Eastman, ki je v »Ohijesac« podal in opisal svojo mladost.

»Irska« je knjiga, ki pripoveduje o borbah, preganjanjih in zmagah malega irskega naroda. V Irčih vidimo zglede neomajne zvestobe do vere in do rodne grude, zato bomo iz te knjige, ki jo je spisal dr. E. L., črpali mnogo poguma in bodril tudi zase.

Končno naj omenim še zadnjo knjigo »Zlata vrve, ki je nabožno čtivo o sveti spovedi. Tako smo ob kratkem pregledali vseh šest rednih in vseh šest izrednih knjig, ki jih je letos izdala Mohorjeva družba. Knjige bodo šle v tisočih med Slovence in Bog daj, da bi vsak razumel njih govorico!

O nekaterih posameznih knjigah bomo priobčili posebne ocene.

Konjović in Petrov

Dva mlada slikarja razstavljata te dni v belgrajskem »umetniškem paviljonu«. Milan Konjović, ki je bolj znan v inozemstvu kot doma, in pa Mihajlo S. Petrov, ki se je zadnjič oglašil z daljšim člankom o »Slovincu« in temeljito osvetlil organizacijo amsterdamske razstave. Po umetniško povprečni jesenski razstavi belgrajskih umetnikov, ki je veljala za otvoritev v tej sezoni, pomenita ti dve razstavi brez dvoma pozitivno in uspešno. O obeh umetnikih in njihovih delih par besedil Paris še vedno vedno v slikarstvu. Večji del

obisk meseca avgusta, ko je posetilo kopališče 35.555 oseb (na dan povprečno 1146), najmanjši pa maja, namreč 6037 oseb (dnevno 377). Denarni promet je bil znaten, toda manjši od preteklega leta, kar je pripisati znatnemu znižanju kopalnih pristojbin. Pač pa so zadovoljni na avtobusnem prometu. Prepeljali so iz mesta v kopališče in nazaj 61.852 oseb — za 25.000 več, kakor lansko leto. Vpeljava kart za obojestransko vožnjo se je torej obesla.

⊙ **Zalosten doživljaj brezdomca.** Brezposelni delavec Valter Jazbec, ki je tudi brez stalne strehe, je spal zadnje čase v okolici na nekem skednju v slami. V noči na četrtek je bil Jazbec na ležišču napaden ter tako tepen, da so ga morali spraviti v mariborsko bolnišnico.

⊙ **16 vlomov imajo na vesti!** Družba 7 rokomašev, ki je padla oblastem v roke na Teznu in v Mariboru, je bila večraj predana sodišču. Policijska in orožniška preiskovanja so dokazala rokovnjačem nič manj kot 16 vlomov, ki so bili zadnje mesece izvršeni v Mariboru in bližnji okolici. Pričela se je doba tega vlomilskega delovanja v polje, ko so oplenili v Jelovcu vilo odvotnika dr. Blankeja. Sledili so si nato v lomi pri Dimniku v Sv. Miklavžu, v grad Beltnovo, v trgovino Ožko na Teznu, v drvarnico Ploja na Pobrežju, v gostilno Spurej v Studencih, v stanovanje Majerja v Krčevini, pri mesarju Bombeku v Krčevini, v prostore tvrdke Abt v Melju, pri čevljarju Dogši na Tržaški cesti, pri trgovcu Ridlu na Zrkovski cesti, v gostilno Holz na Pobrežju, pri posestniku Schobru v Razvanju, v tezensko šolo, potem vnovič pri trgovcu Dimniku pri Sv. Miklavžu, zopet v nekatere drvarnice na Teznu in končno še zadnji vlom v Košakih, ki je postal za rokovačje usoden. Glede denar niso bili nič kaj izbirični, zadovoljili so se z denarjem in blagom, obleko in kolesi, z mesnino in kurami, tudi ročni vozčki in razna drobnarija, jim je bila dobrodošla. Vse so znali spraviti v denar s pomožjo izvrstno delujoče organizacije; za prodajalce so jim služili cigani, ki jih je tezensko orožništvo še nedavno polovilo. Škoda, ki jo je napravila ta topla v Mariboru in v okolici, gre v stotisoče.

Ptuj

Popravek. Notico objavljeno dne 22. oktobra t. l. pod plujskimi vestmi pod naslovom »Ekshumacija trupla«, popravljamo v toliko, da je odredila pristojna sodna oblast ukinitve postopanja in da se na tej podlagi ekshumacija ni izvršila. Tudi se opozarjajo razširjevalci raznih govoric v zvezi s smrtjo 22 letne blagopojne Viljemine Braunsteinove, da jih bo oče blage rajke sodno zasledoval. Na to se opozarjajo vsi brezvestni razširjevalci govoric.

Davica se še vedno širi. V izolirnico ptujске bolnišnice so spravili na novo sedem obolenih otrok. Podleglo je tej morilki zopet dvojje dece in sicer 4 letna Ana Ozvatič iz Smolincev in 5 letna Marija Stanjko iz Ptujca.

Za kolesi se razbita glava. Na cesti v bližini Ptujca sta trčila skupaj s kolesi neki kolesar iz Gornje Radgone in drugi iz Gradišča. Radi močnega udara sta se kolesi čisto polomili. V prepiru, kdo je zakrilil trčenje, sta se oba tako razvnela, da sta si skočila v lase ter se tako obdelala, da so ju morali spraviti v bolnišnico. Poleg razbitih koles imata sedaj tudi še razbite glave.

umetnikov je iz inozemstva. Tudi precejšnje število srbskih umetnikov se udejstvuje v njem in dosega uspehe, kakršnih bi v domovini najbrže nikoli ne. Eden med njimi je tudi Milan Konjović. Razstava, o kateri nameravam pisati, je njegova prva v domovini. V Parizu je dosegel posebno priznanj in uspehov. Zlasti lani, ko je samostojno razstavljal, je merodajna pariška kritika zelo laskavo ocenila njegovo delo. Konjović je sin ravninske Vojvodine, rojen v Somboru (1899). Tujina (v Parizu je že od leta 1924) ga je izpiliila, izkristalizirala, poglobila, temperament pa je ohranil v vsej pristnosti, tako da se sedaj kot popolnoma dozorel umetnik p edstavlil domovini. Pred par dnevi je sam dejal o svojem načinu slikanja: »Po viziji slikam. Ne polagam mnogo na objektivizacijo predmeta. Iz tega se, razumljivo, razvija absolutna svoboda koloristično-plastičnih elementov slikarstva. Najpreje mora slikarja zanimati najvažnejše slikarsko sredstvo: barva. Materija je torej barva. S tem elementom torej je treba vse izraziti. Jaz imenujem to glasbo barve...« Konjović je res virtuoz barve, lirik v čisto slikarskem pomenu. Linija ga zanima malo in je ne goji. Slika širokopoltežno, v čisto njemu lastni tehniki in do konca iskreno. Nič izumetničenega, uategnjene ali za laze privlečenega ni na njegovih sicer solidno sodobnih platnih. Majster barve je, ki jo ko v neki ljubezenski strasti razliva med okvirji. Priznam, da se mu pariška šola občutno pozna: v izbiri predmetov in še bolj v tehniki. Vendar je tudi nekaj našega, balkanskega v njegovih platnih. Zlasti na onih, ki so nastali v zadnjih dveh letih pri nas. Razstavil je petdeset del, kar popolnoma zadostuje, da si ga od različnih strani ogledamo. Vsa po vrsti so olja. Reči pa moram, da je v delih zadnjih dveh — treh let, ki so mnogo bolj moška in polna ko ona iz let 1928, in 1929, brez primere močnejši in izrazitejši. Posebej naj

Dnevna kronika

Prehrana Slov. Krajine

Slov. Krajina, 2. novembra.

Svojtas smo na tem mestu poročali, da se je pod okriljem Kmetijskega odbora v Dolnji Lendavi osnoval »Prehranjevalni odbor«, ki si je nadel nalogo, da po ugodni ceni nakupi seno in druge življenjske potrebščine vsem, katerim jih je suša vzela. Kmetijski odbor je dal temu odboru prvo podpora 30.000 Din.

Prehranjevalni odbor je s polno paro na delu. V Savski banovini je nakupil 120 vagonov sena. Cena sena bo povprečno 45 Din za meterski stot. Seno se spravi na železniški postaji v Beltinich in v Dol. Lendavi. Za prevoz sena na omenjeni postaji je odbor izposloval brezplačne vozovnice.

Z nakupom sena je največja potreba rešena, ker je bilo pomanjkanje sena za mnoge kmetovalce letos največji udarec.

Koledar

Petek, 4. novembra: Karel Boromejski, škof; Vital, mučenec; Modesta. — Prvi krajec ob 7.50. — Herschel napoveduje mrzlo in deževno vreme.

Novi grobovi

† Dr. Milan Maraković. V Sarajevu je 2. t. m. umrl od srčne kapi zadet, ravnatelj meteorološkega zavoda. Pokojni dr. Milan Maraković je bil rojen l. 1884 v Topuskem. Gimnazijo je studiral v Travniku pri jezuitih, univerzo pa na Dunaju, kjer je bil član hrvaškega kat. akad. društva »Hrvatska«. Po končanih studijah je bil profesor v Livanecu in v Sarajevu. Spisal je več znanstvenih del, kot katoliški pokretas pa je sodeloval tudi pri hrvatskem katoliškem časopisu in pri raznih organizacijah, v katerih je predaval. Njegovim sivojem, posebno bratu dr. Ljubomiru Marakoviću naše iskreno sožalje! Pokojniku pa naj sveti večna luč!

Ostale vesti

— V Maribor četrtinska vožnja. Z ozirom na nejasnosti, ki so nastale glede legitimacij za četrtinsko vožnjo na prireditvah »Maribor v jeseni« se občinstvo obvešča, da velja za četrtinsko vožnjo uradne legitimacije od »Mariborskega tedna«, ki se dobijo pri vseh podružnicah »Putnika« in na železniških postajah. Imetnik legitimacije ne rabi nobene izkaznice, da je član kakšnega pevskega društva.

— Na delo za lepšo bodočnost! »Sveta vojska« začenja prih. petek svoj »treznostni teden«, ki bo trajal do druge nedelje. Ta »teden« se začne s sprejemom voditeljske mednarodne ženske treznostne organizacije, miss Slack, ki pride v spremstvu načelnika mednarodnega urada za pospeševanje treznosti, dr. Roberta Hercoda, v petek 4. nov. ob 17. 10. z dunajskim brzovlakom v Ljubljano, da se sestane z zaostopnicami ljubljanskega žensstva. Na tem prijateljskem sestanku želi miss Slack za zainteresirati naše žensstvo o nalogah žene pri delu za treznost in skrbstvu za alkoholike in njih svoje. Upamo, da se bo ljubljansko žensstvo rado udeležilo tega važnega sestanka in skušalo tudi pri nas izvesti to, kar je izvedlo v tem oziru žensstvo drugih držav že skoraj povsod. V soboto zvečer bo v čast gostom iz Švice treznostna akademija v Rokodolskem domu, v nedeljo ob 10 pa v Unionu treznostno zborovanje, na katerem bosta govorila tudi omenjena gosta. Opozarjamo že danes na treznostni teden vse, ki jim je na srcu sreča našega naroda, da se v tem tednu navdušijo za treznostno delo, ki naj postane sveta in narodna dolžnost vseh, ki hočejo narodu resnično in trajno srečo.

— Slovesna blagoslovitev in otvoritev Aljaževega prosvetnega doma na Dovjem se vrši v nedeljo, 6. novembra. Sv. maša bo v župni cerkvi ob 11, potem slovesna blagoslovitev Doma, popoldne ob pol 3 tombola, zvečer ob pol 8 uprizoritev drame »Zlatorog«. Sodeluje godba Krekovega prosvetnega društva v Jesenic.

— Učiteljski pevski zbor v Celju. V nedeljo popoldne, ob 16.30, koncertira v Celju, v dvorani Ljudske posojilnice UPZ iz Ljubljane. Na programu so kompozicije E. Adamiča, A. Lajovica, S. Osterca, M. Tajčevića, P. Krstiča in Stolcer-Slavenskega. Nastopi samostojno ženski in mešani zbor. Ta koncert se vrši v okviru prireditve mariborskega tedna in otvoritve prvega slovenskega učiteljskega doma. Za koncert vlada veliko zanimanje radi prvotnosti zbora in zanimivosti programa, v katerem so zastopane v velikem številu tudi slovenske, hrvaške in srbske narodne pesmi. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Goričar v Celju in na dan koncerta pri dnevnih blagajni. Koncert bo dirigiral prof. Kumar Srečko, sopran solo pa poje učiteljica Mara Pirčeva.

— Šolsko leto na banovinski kmetijski šoli na Grmu se je zaključilo dne 29. oktobra 1932. ob

10 dopoldan. Ispite je nadziral g. ravnatelj šole ing. Ivo Zupančič. Po primerem nagovoru, ki ga je imel ravnatelj zavoda, so se učencem, 26 po številu, razdelila spričevala. Uspeh je bil sledeči: Z odliko so absolvirali ti-le učenci: Debeljak Pavel iz Srednje vasi, okr. Kranj, Povšnar Franc iz Zgornje Kokre, okr. Kranj, Slak Ludovik iz Dobrave pri Trebnjem, okr. Novo mesto. S prav dobrim uspehom je izdelalo 14 učencev. Z dobrim uspehom je izdelalo 8 učencev. Z zadostnim uspehom 1 učenec. Vsi učenci obetajo, da bodo dobri gospodarji in zavedni kmetovalci. Novo šolsko leto se začne 8. novembra t. l.

— V Službenem listu kraljevske ban. uprave dravske banovine št. 87 od 2. t. m. je objavljen »Pravilnik o pobiranju taks v korist osrednjega pokojninskega sklada članov gledališč kraljevine Jugoslavije«, dalje »Izpremembe in dopolnitve uredbe o draginskih dokladah državnih upokojencev«, »Pristop Portugalske h konvenciji o nočnem delu žensk in h konvenciji o nočnem delu otrok v industriji«, »Ratifikacija mednarodne konvencije za pobiranje ponarejanja denarja, Kolumbijar«, »Ratifikacija mednarodne pogodbe o opiju, Braziljar«, »Ratifikacija zapisknika o prepovedi, da se ne uporablja v vojni dušljivi, strupeni ali podobni plini in bakteriološka sredstva, Švicarska« in navodila za poslovanje banovinske čistilnice deliteljnega semena v Ljubljani.

— Velik vlom v Zagrebu. V noči od torka na sredo je bilo v Zagrebu vlomljeno v blagajno Konsumne zadruge železniških uslužbencev. Vlomilci so odnesli, kolikor je bilo prvi hip možno ugotoviti, 20.000 Din.

Slatinske tablete za hujšanje odstranijo vso preobitno toščino in Vas napravijo vitke, mladostne in lepe.
Apoteka BAHOVEC, Ljubljana

— Prva vožnja s kolesom v — smrt. Na Vernih duš dan si je v Zagrebu kupil kolo 24-letni kmet Tomo Pasinek iz Paunkovca. Peljal se je na kolesu prvič. Med vožnjo se je hotel izogniti tovrstnemu avtomobilu, zavozil pa je naravnost v hladilnik avtomobila, na katerem si je razbil glavo in kmalu nato izdihnil.

— Epidemija samomorov v Zagrebu. Skoro ne mine dan, da ne bi v Zagrebu zabeležili kak samomur. Na Vernih duš dan sta se kar dva obesila. 50-letni Ivan Katanek je šel v smrt zaradi hude bolezni, 35-letni ruski begunec Simon Milošijev, pa se je obesil, ker se je naveličal življenja. Tako je sam pred smrtjo napisal na listič.

— Noseče matere se morajo skrbno varovati vsakega zaprtja z uporabo naravnih »Franz-Josef« grenčice. Predstojniki vseučiliških klinik za ženske hvalijo soglasno pristno »Franz-Josef« vodo, ker se lahko zauživa in se gotovo pojavi v kratkem času odvajajoči učinek brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Zdravniki v Petrinji znižali takse. Te dni so imeli petrinjski zdravniki sestanek, na katerem so razpravljali o raznih vprašanjih. Med drugim so sklenili znižati zdravniške takse, in seer stane odslej ordinacija na domu zdravnika 30 Din, obisk bolnika na njegovem stanovanju pa 40 Din. Za pregled bolnika v okoliških vaseh se plača minimalna zdravniška taksa in efektivni stroški.

— Paprika obsojena. Te dni se je pred sodiščem v Osijeku zagovarjala Gizeja Paprika, rodem iz Vinkovcev, ki je bila že desetkrat obsojena na zapor in robijo zaradi tatvine. Posebno se je specializirala na vlome skoz okno. V Osijeku se je zagovarjala zaradi dveh tatvin v Vukovaru. Obsojena je bila na dve leti robije.

— Otok zaneel požar. Te dni je nastal požar v hiši posestnika Mirka Bažiča v Gaberju pri Čakovcu. Zgorela je stanovanjska hiša, vsa gospodarska poslopja, vse poljsko orodje in živež. Požar so povzročili otroci, ki so v bližini hiše pasli ži-vino. Ker je bilo mrzlo, so si hoteli zakuriti. Imeli pa niso vžgalic. Zato je šel 11-letni Bažikov sin Josip domov in je na lopato naložil žerjavico. Ko je nesel žerjavico skoz pod, se mu je lopata preobrnila in žerjavica je padla na slamo, ki se je takoj vnela. Kmalu je bil v plamenih ves pod in ker je pihal hud veter, se je vnela tudi hiša in vse je zgorelo do tal.

— DR. ČERNETOV POSLOVNI KOLEDAR IN ADRESAR ZA 1933 (Dvojni trg 1-1, Ljublj. 30 Din).

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Petek, 4. novembra: Zaprtlo. (generalka).
Sobota, 5. novembra: VESELI VINOGRAD. Premijera. Izven.

OPERA

Začetek ob 20

Petek, 4. novembra: Zaprtlo.
Sobota, 5. nov.: HLAPEC JERNEJ. Red B.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 4. nov.: Zaprtlo.
Sobota, 5. nov. ob 20: FRIDERIKA. Red B.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA IN LJUBLJANI

priporočila: Berghoff: Katholisch! 44 strani, nevezano Din 6. — Dolan-Stang: Die Schwestern der kleinen hl. Theresia, Pauline, Marie, Celine, Leonie, 102 strani, nevezano Din 28.50. — Donders A.: Lichtstrahlen, Religiöse Gedanken im Werktagelben, 234 strani, vezano Din 106.50. — Donders A.: Gott im Alltag, Meditationen. 383 strani, nevezano Din 61. — Herwegen L.: Von Christlichen Sein und Leben. Gesammelte Vorträge, 211 strani, vezano Din 91.25. — Klotz A. Dr.: Soziale u. kulturelle Probleme der Zeit. Dokumente und Materialsammlung, 295 strani, nevezano Din 68.50. — Lippert P.: Briefe in ein Kloster, 230 strani, vezano Din 80. — Lucas J.: Wir Kinder Gottes. Ein Buch von den Grosstaten Gottes in unserer Seele, 458 strani, vezano Din 80.75. — Schuster K. L.: Ewiges Reich. Grundwahrheiten des Christentums, 160 str., nevezano Din 51.50. — Vonier A.: Die Engel, 131 strani, vezano Din 47.50.

Celje

— Čitalnica Katoliškega prosvetnega društva bo otvorjena v nedeljo dne 6. t. m. Čitalnica se bo nahajala v fantovski sobi v Domu in bo odprta ob nedeljah in praznikih od pol 8 zjutraj do popoldne. Opozarjamo na to vse naše žlane, posebno okoličane, in jih prosimo, da bi čitalnico pridno obiskovali, ker bo na razpolago zelo veliko revij in časopisov.

— Pomožna akcija v pomoč brezposelnim in siromašnim slojem v celjskem okolišju je začela poslovati v sredo dne 2. t. m. Kako potrebna je bila ta institucija, nam izpričuje dejstvo, da je bil prvi dan naval na pisarno, ki se nahaja v palači Pokojninskega zavoda, vhod iz Kolenčeve ulice, naravnost ogromen. Prijavilo se je že prvi dan okrog 400 oseb, drugi dan pa tudi čez 100. Pisarna pomožne akcije bo poslovala od sedaj naprej redno vsak dan.

— Obrtna zadruga čevljarjev v Celju naznanja, da se bo vršil dne 20. novembra t. l. ob 8 dopoldne v hotelu Pošta izredni občni zbor.

— Konstituiranje odbora državnih uslužbencev za nabavo kredita v Celju. Kakor smo že poročali, se je dne 22. oktobra t. l. vršil osnovni občni zbor imenovane zadruge. Na občnem zboru izvoljeni odbor se je na prvi seji konstituiral tako: upravni odbor: predsednik dr. Josip Dolničar, sodni svetnik, podpredsednik Fran Voglar, upravitelj okoliške deške osnovne šole, tajnik in blagajnik Josip Močan, davčni upravitelj v pok.; odborniki: Kocjan Franc, tajnik sreskega načelstva, Vengust Jernej, poštni kontrolor, Proselec Martin, jetniški paznik in Lenasi Konrad, profesor trgov. šole. Namestniki Košutnik Franc, učitelj na Rudarski šoli, Savelli Josip, poštni blagajnik, Zorko Anton, višji pisarniški predstojnik, Berdnik Franc, polic. uradnik. Nadzorni odbor je naslednji: predsednik Zemljišč Branko, učitelj, podpredsednik Fink Konrad, profesor trgovske šole, tajnik Cvahte Ant., višji davčni kontrolor; odborniki: Bervar Adolf, sodni official in Cepuš Blaž, poštni uslužbenec. Namestniki: Burdjan Ivan, šolski upravitelj v pok., Kovač Zdravko, strokovni učitelj, in Močvnik Franc, jetniški nadpaznik.

— Tujski promet v oktobru. V mesecu oktobru je posetilo Celje 784 tujcev, ki so tu prenočevali, 973 krat. Od teh je bilo po narodnosti: Jugoslovancev 561, Avstrijcev 99, Belgijcev 1, Čehoslovakov 22, Francozov 6, Grkov 1, Italijanov 16, Madžarov 7, Nemcev 15, Poljakov 3, Rusov 3. Po

Glavobol?

ASPIRIN
TABLETE

Dovoljeno od Min. soc. pol. in nar. zdravja št. 13616 od 29. IX. 1932.

poklicu je bilo: trgovcev in trgovskih potnikov 293, obrtnikov 145, uradnikov 94, inženjerjev 24, industrijev 10, odvetnikov 8, dijakov 8, zdravnikov 6, učiteljev 6, profesorjev 5, lekarnarjev 2 in brez navedbe poklica 128.

— Poročilo borze za šes od 21. do 31. okt. t. l. Na novo je bilo prijavljenih moških 32, žensk 15; posredovanj je bilo izvršenih za moške 25 in za ženske 13; v evidenci je ostalo koncem meseca 407 moških in 90 žensk, skupaj 497 oseb. Delo je na razpolago: ženskim: 1 brivcu in 2 hlapeca; ženskam: 3 deklam., 1 kuharici, 4 služkinjam, 1 tovarniški delavki za mlarsko stroko.

Akcija za lesene hišice v Mariboru

Ze pred leti sem objavil v vodilnih in gospodarskih časopisih članke o lesenih stanovanjskih hišah, obrazložil njih pomen, prednosti in vrline, ter spodbudil k posnemanju tega, sedaj modernega gradbenega načina, ki se je že davno v raznih naprednih državah izvrstno uveljavil.

Na mojo zadnjo, v tem listu pred 4 meseci objavljeno tozadevno spodbudo sem prejel celo vrsto deloma jako priznanih dopisov, prošenj za informacije, celo kar naročila na lesene hiše so bila vmes. Kolikor se je dalo, sem seveda vsem zainteresentom ustregel ter bil zadovoljen, da je moja ideja našla toliko razumevanja in živahnega zanimanja. Če so ti moji članki vplivali tudi na začetke mariborske akcije, si ne upam trditi, ter je najbrž goli slučaj, da se je navdušenje za lesene hiše ravno sedaj s čudovito naglico poprijelo mariborskih zainteresentov, ko poprej menda ni nihče mislil na tako rešitev stanovanjske krize, čeravno bi bila po svoji naravi najenostavnejša in gotovo temeljita.

Da se pa vsestransko izognem nezasuženi časti prvenstva in inicijative za mariborsko akcijo, ki je vse hvale in vnetega posnemanja vredna ter je zaupana poklicnim in spretnim rokam odličnih organizatorjev, hočem v kratkih potezah pojasniti razliko v idejnih načelih mojega osnutka in delovnem programu mariborske akcije za zgradbo lesenih hiš.

Meni ni šlo za zbiranje zainteresentov za lesene stanovanjske hiše, ampak da zbudim v obče zanimanje za ustanovitev posebne panoge lesne industrije, ki bi v velikopoteznom podjetju izdelovala po najmodernejših, pri nas gotovo še neznanih načrtih, lesene zgradbe, s pripomočki, ki jih nudijo izumi strokovnih znanstvenikov, in ki so se v dolgoletni praksi slajno obnesli. Zamislil sem si združitev več domačih lesnih industrij v skupno podjetje, ki bi si osvojilo vse tehnične napredke in proučilo razne tipe, obdelovalne načine, konstrukcije in sploh vse, kar je uvaževanja vrednega in za naše razmere primernega izkoristiti.

Omenil sem tudi, da bi brezdvomno tako podjetje, na zdravi podlagi zgrajeno, gospodarsko prav zadovoljivo uspevalo in lahko računalo s živahnim razmahom; in tudi ne prekličem svoje trditve, da

Dobrepolje

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Dobrépoljah je priredila v nedeljo 16. oktobra t. l. svojo prvo sadno razstavo. Razstavilo je okrog 100 sadjarjev svoje sadje. Pokazalo se je, da imamo v Dobrépoljah mnogo lepega sadja. Podružnica dela na to, da se pospešuje sadjarstvo v dobrépoljski dolini. Imamo dve drevesnici v župniji za vzgojo domačega sadnega drevja, v Pruhanjih vasi in v Podgori. Tuja drevesca mnogokrat niso uspela v naši težki zemlji. Zato bodo Poljci kupovali odslej le pri domačih drevesničarjih mlada drevesca, ki so vzgojena v domači zemlji in v domačem podnebnju. Gojili bomo le tiste vrste, ki so določene za našo dolino. — Na dan razstave je imel g. sadj. nadzornik Štrekelj dve predavanji, in sleer zjutraj po prvi maši za moške o vzgajanju in oskrbovanju sadnega drevja, popoldne za ženske o uporabi sadja. Obakrat je bila velika šolska soba nabito polna poslušalcev.

Dobrépoljski rojak, akademski slikar in kipar Tone Kralj je napravil za kapelo pri župni cerkvi krasna kipa sv. Cirila in Metoda, pravi umetniški umotvor, ki dela umečniku vso čast. Kipa je blagoslovil g. Stefan Vogrin v nedeljo Kristusa Kralja dne 30. oktobra t. l.

Do tisoč vagonov drv leži na dobrépoljski postaji, ker jih ljudje ne morejo prodati. Prejšnja leta so vozili posebni vlaki iz dobrépoljske postaje drva proti Italiji. Sedaj je izvoz otežkočen. Beda in pomanjkanje raste. Ni zaslužka, ne denarja. Mnogi še za sol nimajo.

Ze dvakrat se je letos oglašil tat v Kmetijskem društvu. Zadnjo soboto jutro je odnesel nekaj malega blaga in pa kolo. Zjutraj ob štirih je je mahal s kolesom in zvezeljem na glavi proti Račni. Tu mu je kolo postalo odveč in ga je tam shranil v neki šupi. Toda zasledovalci so kolo našli. Tat je po komaj dobro pet odnesel.

Letos so pomrle stare korenine: Jamnik Jožef iz Hlove gore, star 90 let, Pajk Anton iz Kočevja, star 92 let, Lohkarjeva Liza iz Predstrug, stara 95 let.

Vodovod in elektriko so nam letos obetali. Vodovod so merili inženjerji in so baje načrti gotovi, tudi denar je bil bomo zagotovljen. Istotako so nas zagotavljali, da bomo do oktobra imeli elek-

bi tovarna lesenih hiš imela za leto dni naročil, preden bo prva deska razžagana.

Neko vodilno nemško podjetje ponuja leseno stanovanjsko hišo, z vsemi potrebnimi priključniki, popolnoma izgotovljeno in na vagon naloženo, v izmeri 76 kvadratnih metrov zgrajena ploške za 35.000 Din. Les je v Nemčiji, ki je vezana na uvoz, seveda neprimerno dražji nego pri nas. Delovne moči seveda tudi tam stanejo mnogo več kakor pri nas, sploh je nemška industrija na precej višji življenjski standard prirojena ter se tudi z našimi skromnimi dobički ne zadovoljuje; iz teh dejstev se da sklepati, da bi naši podjetniki isti objekt, v isti tehnični dovršenosti sigurno vsaj za 30 odst. ceneje lahko postavili na trg, ter še poleg tega čedno zaslužili. — Vseled krize ustavljeno kolesje naše lesne industrije bi zopet zaškripalo, nekaj ljudi bi zopet prišlo dol dela in kruha, naš les pa do veljave kot izvrstno gradivo.

Izdelava po serijah po posameznih, najprimernejših tipih bi graditev jako pospešila, podjetje bi lahko delalo na skladiščih, tako da bi bile posamezne hiše vedno na izbiro.

Snujoča se mariborska gradbena akcija rešuje stanovanjsko vprašanje mnogo enostavneje:

Interesente za lesene stanovanjske hiše so se kmalu našli, kar 600 se jih je v kratkem času nabralo, po premotiranju izraženih želj glede obširnosti in oblike, se je ugotovilo, da zadostuje za takušnje razmere določitev 4 ali 5 tipov lesenih stanovanjskih hiš, medsebojna tekma gradbenih podjetnikov iz tu in inozemstva pa bo odločevala o ceni, za katero se posamezni obveže dobaviti tako stavbo. — Torej čim večja konkurenca, tem ugodnejše bodo ponudbe za akcijski odbor, zmago bo seveda odnesel najnižji ponudnik. Vse se je strinjalo z načrtom, ki smo ga slišali pri tozadevnem sestanku pred kratkim v Narodnem domu v Mariboru. Samo nekdo je bolj zase skromno omenil, da bi pač kazalo, če bi nam resni reflektanti za dobavo lesenih hiš postavili zaenkrat nekaj vzorec, ki bi si ga ljudje ogledali ter ocenili, mogoče bi celo gradbena oblast zahtevala zaenkrat kak vzorni objekt. Ampak zaenkrat ni vzroka, da bi dvomili nad sposobnostjo naše tovrstne domače industrije.

K. Tiefengruber.

triko iz Velenja. Pa oboje je padlo v vodo. Vodovod delamo že 30 let, pa ga bomo morda delali še 30 let. Sicer so pa ljudje sedaj vsakega plačila nezmožni, saj še za davke nimajo.

Prihodnje nedeljo dne 6. novembra t. l. bomo imeli Slomškovo proslavo. Vsi dobrodošli.

Jesenice

Ze štirinajst dni so hodili svoji dragih rajnih na jeseniško pokopališče, da popravijo in okrase na božji njivi grobove. Na praznik Vseh svetnikov pa je bilo na pokopališču res lepše kakor kdajkoli prej. Ze dopoldne je bilo ondi vse polno ljudi, tudi onih, ki so prihajali iz drugih krajev, tudi iz tužne Koroške, kajti na jeseniškem pokopališču spe svoje mirno spanje najrazličnejši sloji in narodi, vojaki iz vseh delov bivše monarhije, Nemci, Primorci, da celo Poljaki in Rusi, Bolgari in med vsemi temi tujeji je tudi veletrgovec iz Pariza, torej je zastopana skoro vsa Evropa. Popoldne pa je bil obisk grobov rekorden, saj skoro ni bilo na vsem obširnem trojnem pokopališču prostora, kamor bi bil stopil. K temu je seveda v mnogi meri pripomoglo krasno jesensko vreme. Toliko lučie najbrže še nikoli ni gorelo na grobeh kakor letos in marsikdo se je spomnil na leto 1917., ko je avstrijska vlada prepovedala vsako razsvetljevanje grobov. Skupni pevski zbor je zapel žalostinko pri križu, kakor tudi pred vojnim spomenikom, pred kapelico, kjer počivajo v skupni grobnici zadnji ostanki bivših vojakov iz svetovne vojne. — Zvečer pa sta bili župna in podružna cerkev na Savi polni vernikov, ki so se v skupni molitvi spominjali svojih rajnih. Ob osmih zvečer se je v Krekovev domu vprizorila za ta praznik primerna drama »Štra rožac«. Tako je jeseniško prebivalstvo na najdostojnejši način počastilo spomin rajnikl.

Trbovlje

Prestavljen je s tukajšnje meščanske šole strokovni učitelj g. Škorjanc Metod v Novi Sad. Bil je dober in požrtvovalen pevovodja pri Prosvetnem društvu in prijatelj naše mladine, ki ga bo težke pogrešala. Z iste šole je premeščena gđe. Bransteger Metka v Veliko Kikindo. Ze dosedaj sta na meščanski šoli manjkale dve učni moči, sedaj bo pa še slabša.

omenim le »Cvetje« (1932), »Iz Dalmacije« (1932), »V nedeljo popoldne« (1929) in »Mlake« (iz l. 1931).

V precejšnji meri drugače gleda na umetnost in ustvarja Mihajlo S. Petrov. On je bil svoje čase, v dobi umetniških vrenj kmalu po prevratu, zelo znana figura belgrajškega umetniškega življenja. Čopič in pero sta bila istočasno njegovo bojno orožje. Zadnja leta pa se je ustabil, uravnotežil, postal v nečem skoraj akademski. Tudi on je skrben v barvi, jo išče, meša, vendar manj ko Konjović. Diametralno pa sta si nasprotna z risarske strani. Pri Konjoviću sem poudaril, da mu je za risbo, za linijo manj, da jo prečesto zameta, zapostavlja kot nekaj drugovrstnega v slikarski umetnosti. Pri Petrovu je v tem oziru ravno narobe. On jo goji, celo poudarja, in to zelo izrazito (čudno karakteristična sončenja ozir. svetlostni poudarki na vseh njegovih platinih). Razstavil je 39 olj, 16 akvarelov, 4 lesoreze in nekaj knjig, katere je on grafično opremil. Večinoma je krajinar. Zlaeti iz Južne Srbije, kjer se je zadnji čas mudil, je prinesel dolgo vrsto platen. Posebej bi bilo treba govoriti o njegovih portretih, ki so sila močni in jim njegova tehnika bolj pristaja ko pokrajinar. Posebne omembe so vredne slike: »Pokrajina z rdečim hribom«, »Sadje Lc.«, »Portret književnika Boška Tokina« in »Motiv iz Juž. Srbije Lc.« Petrov je kot umetnik znan in priznan. To je že tretja samostojna razstava njegovih del v Belgradu (prva l. 1929, druga l. 1930). Prvič je nastopil l. 1922. Udeležil se je Mednarodne razstave nove umetnosti v Moskvi (1923), jugoslovanske razstave v Londonu (1929) in letošnje v Amsterdamu (! vsaj v katalogu tako piše). Razen tega pa je razstavljal tudi še v nekaterih drugih jugoslovanskih mestih (Zagreb, Novi Sad, Sabac). T. P.

Ameriške mumije

Prostor, kjer je nekoč stalo sveto mesto Peruancev, Pachacamac, je danes razrit, kakor bojna poljana, kamor so se zaletavale granate. Tu zevajo grobovi, luknje, kraterji, kamorkoli pogledaš, človeške lobanje leže med ostanki razbitih posod in orodij, starih košar, vrvi in mrež iz lamine kože. Pa nikomur ne pade v glavo, da bi nekatere ostanke slavne preteklosti zbiral. V Argentini in Peruju je premnogo takih prostorov, ostankov nekdanjih barbarov izkopavanj. Zaklade so kopači odnesli, kulturne ostanke pa pobili.

Prav za prav je izkopavač mumij, ki grebe tu v senci razvalin nekdanjega veličastnega templja, moderni zastopnik industrije, ki je že stara kakor španski nasok na Južno Ameriko; že stoletja traja, pa bo trajala še v pozno bodočnost. Čeprav so namreč od 15. stoletja do danes izkopali tisoče in tisoče mumij iz Inkovih in predinkovih časov, je vendar zemlja še zmerom polna mumij in tako se bo te vrste delo še zmerom bogato izplačalo. Povsem naravno je, da prečestokrat ne izkopljejo v dolgih mesecih drugega kot par sto brezvrednih mumij, vendar pa se tolikokrat zgodi, da zadenejo kopalci takoj v začetku na mumijo, kjer so priložene velike množine orožja in dragocenega okrasja, amuletov, zapeljivih, gospodinjstskih posod. In vsi ti predmeti so iz čistega zlata, srebra ali bakra.

Španci in njim sledeči kozmopolitski pustolovec so imeli kajpada prvo trgatve. Pa ti so odnesli le zelo neznaten del neizmernih zakladov, ki so bili s prazgodovinskimi peruanskim ljudstvom zakopani. To pa radi tega, ker so bili iskalec zlata pozorni v prvi vrsti na ogromne gomile grobov, a prav tako ogromnih pokopališč, ki pa niso bila tako vidna, se niso dotaknili. Ena sama gomila v bližini glavnega mesta Cuzco je skrivala v sebi okrog 7000 mumij in zakladov v vrednosti nad en milijon dolarjev. Bil pa je ta grobni vrh visok nad sto metrov, a segal je v širino in dolžino okrog 800 metrov. Pa ta gomila še ni bila največja. — V 17. stoletju je tekla petina vseh zakladov iz grobov in pokopališč v državno blagajno. In težki milijoni dolarjev so vrel v zakladnico španskih kraljev. Tak je bil namreč domovine ukaz... Ker pa so kljub nezanesljivi uradni kontroli še toliko milijonov nalovile državne blagajne, si moremo misliti, kolikoga bogastva so kopalci grobov izgubili.

Domneva se, da je povprečno vsaka petdeseta mumija obdana z okrasjem in posodjem, ki imajo

visoko vrednost. Potemtakem mora biti zunaj še bajno bogastvo, ki je bilo last mrtvih Peruancev, saj so v teku stoletij izkopali že ogromno število mumij.

Najzanimivejše doznanje pri izkopavanjih mumij je, da je bil Peru za časa Inke in pred njim ena izmed najgostejše naseljenih držav sveta. Saj so v vsakem posameznem kvadratnem kilometru, katerega temelj so doslej preizkali od ekvatorja do Čile in od Tihega oceana do Bolivije, našli tesno položene mumije. Koliko mumij pa skrivajo suhi obalni pasovi, presega vse cenitve. Grobne gomile in pokopališča odkrivajo vsepovsod in eno samo grobno brdo ima v sebi tisoč do deset tisoč dobro ohranjenih trupel. Stoletja so prešla, odkar so prišli Španci na to, da bi izkopavanja mumij utegnili prinesiti dokašnje dohodkov — te možnosti pa niso danes niti od daleč izčrpane. To dokazuje, kako neskončno dolgo je bil že Peru obljuden in kako gost naseljen je bil.

Inženirji, gradbeni podjetniki, farmarji, vrtarji — sploh vsi oni, ki po svojem poklicu rijejo v zemljo, pričajo, da se njihova orodja vsak dan in skoraj vsako uro zadevajo v mumije in lamine kože. Skoraj sleherni kilometer železniške proge, ki so jo gradili med Cuzco—Puno, je odkril ostanke tisočerihi mumij. Prav isto velja za vse železniške proge po Peruju in za vse ceste. Prečestokrat so smatrali grobna brda za naravne griče, saj so dosegali višino nad sto metrov. One grobne gomile pa, ki so imele obliko piramide, so vse temeljito razkopane in izropane, saj so bile na daleč vidne. Ko pa so te razvaline pozneje z razstrelbami odpirali, so prišli do neverjetno globokih in prostranih podzemljskih hodnikov, ki so bili polni mumij in zakladov. Teh seveda prvi kopači niso našli...

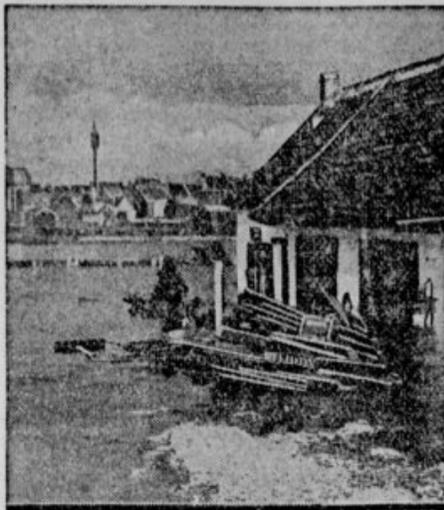
Ta dejstva nam vzbujajo veliko začudenje nad toliko naseljenostjo in kulturo, ki sta bili v tem delu Amerike nekoč tako bogato razviti. — Izkopavanje mumij nudi dobre izvide za dohodke. Nekateri najdbe so namreč velike zgodovinske in arheološke vrednosti, zato jih ni težko prodati. Pa brez ozira na muzeje in arheološka društva je zmerom dovolj ljubiteljev starih predmetov, ki so iz plemenite kovine, in jih kupujejo.

Zaloga mumij je očitno neizčrpna in prilika za bogate najdbe je zmerom živa. Zatorej ne bo ta najposebnejša obrt — izkopavanje mumij — še tako kmalu izumrla.

Ustoličenje novega dunajskega nadškofa

Te dni so nedavno posvečenega dunajskega nadškofa Innitzerja slovesno ustoličili. — Studentje v svečanih oblekah in ogromne množice spremljajo svojega novega nadpastirja v stolno cerkev sv. Štefana.

Belgija pod vodo

Radi naraščanja veletokov in rek so vse ceste v Belgiji globoko pod vodo in mnoge hiše so obkrojene od povodnji, tako da mora ljudstvo bežati v višje ležeče kraje. — Slika nam kaže okolico glavnega mesta Bruslja, po kateri vidimo, kako velika vodna katastrofa je zadela Belgijo.

Francoski jedilnik

Znano je, da so Francozi pretirano pedantni na svojo zunanost, na katero pazijo naravnost ljubosumno. Odveč bi bilo omenjati njihove preračunane gibe v občevarstvu z ljudmi, besede stokrat obilzane itd. Dovolj bodi, da pogledamo njihov jedilni list, pa bomo videli, kako so izbirni v vsakem pogledu in kako dobro se jim godi. Jedilni list slehernega Francoza je sestavljen zelo spretno in pisano. V Franciji poje in popije povprečno (če štejemo tudi otroke) sleherni državljan sledeče dobrote: Vsak mesec pred vsem popije vsaka oseba do 10 steklenic rdečega in 2 steklenici belega vina. Poje pa vsaka oseba mesečno: 100 gramov slanika, 480 gramov govedine, 320 g piščetnine, 150 g jagnjetine in 250 g šunke. Dodati moramo še 800 g špinata, 400 g salate in 100 g bodljik ter raznovrstnega sira, 10 litrov mleka, liter in pol medu, 600 g masla in 7 in pol steklenic olja. To je seveda štetlo z ozirom na 40 milijonov francoskega naroda z otroci vred. Zato je jasno, da noben Francoz ne použije vprav teh jedil in v tej meri, marveč nekdo poje teh in ostalih dobrin v še večji meri, drugi manj, tretji pa nič, marveč je jedila najnižje vrste.

Bogat grob

V Ammonovi oazi, kjer leži dancs mesto Aleksandrija, je bil pred 2200 leti pokopan največji junak svojega časa, Aleksander Veliki. Arheologi so že dalj časa poskušali priti do dovoljenja, da bi izkopali Aleksandrov grob. Toda mohamedanski Egipčani so se tej prošnji umikali. Zdalj pa je egipčanski princ, ki je sam vnet starinovec, dovolil izkopavanje. — Po kroniki Strabona leže v grobu Aleksandra Velikega neizmerni zakladi: krsta je iz čistega zlata; razkošno posodje, krone, prstani, zapeljiva — vse to so umetnine, ki so jih takratni umetniki izdelali, pa položili h kralju. Nekateri učenjaki gledajo v to kroniko z dvomljivim očesom, zakaj znano je, da so bile takoj po smrti genialnega vojskovođe in državnega organizatorja domišljije posniškov in kronistov zelo bujne.

Kako mlatijo v Jutrovi deželi?

V Iraku vladajo na deželi še zmerom delovne metode iz prastarih časov. Eno vidimo na sliki: pšenica je razstlana po polju, preko nje pa vozi volovska vprega tako zvana »jerjer«, s katerim se mlati pšenica — točno po receptu Abrahamove mlače...

Staro okostje

Upravnik fosilnega oddelka v newyorškem naravoslovnem muzeju, dr. Barnum Brown, javlja, da je našel popolno okostje nozozavra. Doslej je bilo le nekaj kosti znanih od te predpolopne živali, katere so bile najdene pred 40 leti. Do takrat se sploh ni vedelo o ekzistenci tega živalskega orjaka. Novo okostje, ki je bilo zakopano v globoko kredno skalovje, je ležalo 50 km južno od Billinga v Montani. Je pa popolno razen lobanje, kjer manjka neznaten del. Čeprav pa spada žival v dinozavrsko družino, je vendar manjša in širša kakor dinozavr. Najdeni primer je le 4,25 m dolg, toda nad 2 m širok. Starost okostja se čeni do sto milijonov let.

Prastara jo-jo.

Pred nekaj meseci se je v Evropo priklatila igra jo-jo. Pa kdor misli, da je ta igračka najdba novega časa, se močno moti. Jo-jo so poznali že stari Kitajci in Egipčani. Celo Goethe je poznal to igračko, prav tako se je francoski kralj Ludovik XVII. zabaval z jo-jo, kakor kaže slika (iz muzeja Auxere).

Smešnice

»V daljavo tisočih kilometrov brzita dva avtomobilista, drug poleg drugega. Vsak pa vozi z brzino 120 kilometrov na uro. Kje se bosta sestala?«
»V bolnišnici, gospod profesor!«

»Poglej, kaj piše ta list o angleški kraljici! Pravi, da ima dva milijona posod iz porcelana.«
»Ta prav gotovo še ni imela služkinje.«

»Sodnik: »Ali ste poročeni?«
Toženec: »Ne, prasko na čelu sem si sam prizadejal.«

»Ali je bila gos, od katere je to bedro, zaklana?«

»Jasno, gospod!«
»Kako mučenje živali! Še tri minute bi jo pustili živeti, pa bi poginila od starosti...«

Veroučitelj je tolmučil deset božjih zapovedi.
»Kako se imenuje najkrajša zapoved, Sule?«
Mali Sule vstane: »Kaditi je prepovedano.«

Idila medvedkov v Koala-parku v Sidneju

Japonske lutke v Londonu

V Londonu je bila 1. novembra razstavljena edinstvena razstava: japonske lutke punčk, kakor nastopajo v tradicionalnem ceremonijelu japonskih družin.

Sleherno leto je posvečen tretji dan marca deklicam in se imenuje »praznik lutk«. Takrat sestavi

sleherna deklica z dežele v izvestnem okvirju vso družino obrednih lutk, hkrati pa se dele ta dan praznični darovi: riž, vino in kolači. Mala gostiteljica povabi sorodnice in znanke, katerim nudi raznih slaščic. One lutke, ki predstavljajo japonskega cesarja in cesarico ter ostali dvor, pa so dediščina, s katero se ne sme otrok nikoli igrati, marveč stopa na dan le ob najprazničnejših prilikah. — Da bo ta razstava v Londonu življenjsko resnična, sta se ponudili dve dami iz japonskega posamištva, ki sta jo uredili po vseh starodavnih pravilih. Stiri sto lutk so dobili iz dekliske šole v Tokiu. Mnoge lastnice teh lutk so že namreč mrtve, mnoge pa so jih radi živčne stiske prodale. In tako bodo v Londonu preredili sleherno leto razstavo japonskih lutk. Posebno pozornost vzbujajo one punčke, ki so bile stoletja in stoletja v posesti iste družine in niso do danes stopile pred evropski obraz. Te lutke imajo uvezen v obleko grb svoje družine in tvorijo poseben del v bali japonske deklice. Princ Waleški pa pravi, da morajo v bodoče razstaviti tudi lutke dekčkov v vsej svoji veliki vlogi japonskega moškega. Praznik dekčkovih lutk pa se obhaja 5. maja.

Beli sušnji

V Los Angelesu so izumili novo sredstvo zoper brezposelnost. Borza dela je olvorila »prodajo sušnjevc za one brezposelne, ki so tako obupani in naveličani stradanja, da se ne zmenijo za novo ponižanje. V čakalnici sedijo delavci, strojepiske, uradniki ponesrečenih bank in pred vsem sestradane kinematografske žrtve. Po vrsti stopijo na oder. »Prodajalec s kladivom v roki našteva zmožnost »prostovoljnih sušnjevc. Kupci poslušajo, gledajo in včasih celo zvišajo plačo, če se jim zdi ponudba primerna. Vlada je dovolila stične dražbe pod pogojem, da bo dobival »javno prodan delavec vsaj po 15 Din na uro. Za ameriške razmere je to smešno nizka cena. Seveda lahko zapusti »sušnjevc gospodarja, če je delo pretežko ali mu ne ugaja. To je njih edina predpravica. Sicer so deležni istega ponižanja in izkoriščanja kakor nekdanji pravi črni sušnji.

Obsodba starih atentatorjev

Sleherno leto se praznuje v Londonu 5. novembra ljudski praznik v spomin na poseben atentat v letu 1605: Takrat je nameraval zarotnik Guy Fawkes z nekaterimi tovariši razstreliti parlament, bil pa je v poslednjem trenutku izdan, ujet in s tovariši vred obsojen na smrt. Na sliki vidimo zarotnike — vsekakor lutke iz slame — ki bodo zažgani.

Izkaz Narodne banke

Pravkar objavljen izkaz Narodne banke za ukmo oktobra kaže naslednje važnejše spremembe: Zlati zaklad banke je narastel za 0,4 na 1768,4 milj. Din. valute za 0,84 na 2,85 milj. Din. devize pa za 2,07 na 256,34 milj. Din. Tudi devize izven podloge so narastle za 0,56 na 88 milj. Din.

Vsota kovanega denarja pri Narodni banki je zmanjšana za 1,8 na 83,6 milj. Din. To gomeni, da je Narodna banka spravila v obtok skoraj ves srebrni denar. Najvišje stanje te postavke je bilo 8. septembra s 157,1 milj. Din. Od tedaj je stanje kovanega denarja pri banki nazadovalo za 73,1 milj. Din.

Med posojili je eskompt padel za 11,7 na 2193,86 milj. Din. dočim je lombard ostal skoraj

popolnoma nespremenjen: 352,1 milj. Din. Prejšnji predumni državi so narastli za 0,2 na 1810,6 milj. Din.

Med pasivi se je povečal obtok bankovcev za 72,1 na 4759,35 milj. Din. Obveznosti po vidu so se zmanjšale za 54,3 na 851,05 milj. Din, med temi so padle državne terjatve za 14,5 na 2,7, razni računi pa za 118,3 na 383,4 milj. Din, nasprotno pa so vloge na žiro računih narastle za 78,6 na 165,5 milj. Din. Tudi obveznosti z rokom so se zmanjšale za 16,05 na 1471,05 milj. Din. Vsota obtoke in obveznosti po vidu je narastla za 17,8 na 5311 milj. Din. Zaradi tega je skupno kritje padlo za 36,10% na 30,04%, samo zlato kritje pa od 31,52% na 31,42%.

oglasiti se je do 6. dec. — Potrjena je poravnava Franca Jagodica, posestnika in gostilničarja ter Frančiške Jagodice, trgovke z manufakturnim blagom v Kamniku, Graben.

Svetovni indeks cen v oktobru je znašal po podatkih prof. Irvinga Fisherja (podlaga so cene v letu 1928 kot 100): Unija 62,3 (63,8 v septembru 1932), Anglija 67,1 (68,1), Francija 61,6 (72,5), Nemčija 69,4 (70,2) in Italija 62,0 (62,2). Iz teh podatkov je razvidno, da splošni indeks cen vkljub izboljšanju cen nekaterih sirovin še nadalje pada, kar torej še ni napovedovani in pričakovani dvig cen.

Borza

Dne 3. novembra.

Denar

V današnjem prometu so ostali skoraj vsi devizni tečaji neizpremenjeni, le Pariz in Praga sta se uvrstila.

Ljubljana. Amsterdam 2312,07—2323,43, Berlin 1362,36—1373,16, Bruselj 799,41—803,35, London 189,75—191,35, Curih 1108,35—1113,85, New York 5724,92—5753,18, Pariz 225,82—226,94, Praga 170,34 do 171,20, Trst 293,79—296,19.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 60.900 Din.

Curih. Pariz 20,375, London 17,13, New York 518,25, Bruselj 72,20, Milan 26,56, Madrid 42,40, Amsterdam 208,425, Berlin 123,10, Stockholm 90, Oslo 87, Kopenhagen 89,50, Sofija 3,74, Praga 15,38, Varšava 58,10, Atene 2,98, Carigrad 2,52, Bukarešta 3,085.

Vrednostni papirji

Današnji tečajji vojne škode so bili čvrstješi, dočim so na zagrebški borzi dolarski papirji popustili. Promet je bil na zagrebški borzi srednji in je znašal: vojna škoda promptna 400 kom., za termine 300 kom., 7% inv. pos. 75.000, 7% Ble-rovo posojilo 2000 dol. in 7% pos. Drž. hip. banke 2000 dol.

Ljubljana. Vojna škoda 185 bl., 8% Bler. pos. 37 bl., 7% Bler. pos. 32 bl., Ruše 125 den. Zagreb. Narodna banka 3800—4000, Priv. agr. banka 207 den., 7% inv. pos. 46—50 (49, 51), vojna škoda 184—185 (182, 184), 11. 182—184 (183), 12. 184—186 (184), 6% begl. obv. 32 bl., 8% Bler. pos. 32 den., 7% Bler. pos. 29—30,50 (30, 31), 7% pos. DHB 41—42 (40, 42).

Belgrad. Narodna banka 4000—4050 (3950, 4000), Priv. agrar. banka zaklj. 211, 7% inv. pos. 48 bl., agrarji 20—21,50 (20, 21,50), vojna škoda 187—188,50 (188,50, 183), 6% begl. obv. 31,50—32 (31,50, 31,75), 8% Bler. pos. 39 bl., 7% Bler. pos. 34 bl., 7% pos. DHB 39—40.

Dunaj. Don. sav. jadr. 59,60, Alpine 11,80.

Žitni trg

Položaj za pšenico je neizpremenjeno čvrst pri neizpremenjenih cenah. Prav tako je tudi koruza ostala v ceni neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica: bč. potiska 154—156, bč. I. Tisa 155—157, bč. ladja Begej 154—156, gban. 147—149, juž. ban. 145—147,5. - Koruza: bč. gar. 58—60, bč. dec. jan. 61—63, bč., srem. marec, april in maj 74—76, ban. gar. 55—57, srem. gar. 58—60, bč., srem. sušena 67—69, srem. sušena Indija 67 do 69, srem. ladja 72—73, ban. sušena 64—66. — Ostalo neizpremenjeno. — Promet: 38 vagonov.

Chicago. Pšenica: marec 48, maj 49,25, december 52,875. - Koruza: marec 28,75, maj 30,375, december 28,875. - Oves: marec 17,75, december 15,50. - Rž: marec 49, december 55.

Domžale

Praznik Vseh svetnikov je potekel popolnoma mirno in dostojno, vsaj je tudi prav, da je rajnim posvečeni dan miren in pravi izraz pietete do mrtvih. Pokopališče je bilo kot vsa leta lepo okrašeno, vendar onega svetnega razkošja kot nekdanja leta ni bilo. Tudi vojaški grobovi so bili okrašeni in na njih prižgane sveče, za kar je poskrbelo vodstvo tukajšnje narodne šole, za kar mu vse priznamo.

Sportnih prireditev ta dan ni bilo, zato pa je bila pretekla nedelja toliko živahnija. Na igrišču SK Diska sta se ob srednjem interesu publike spoprijela SK Disk in SK Jadran iz Ljubljane. Tekma je po napeti in fair igri končala neodločeno 4:4, kar tudi odgovarja podani igri obeh moštev. Ojačena rezerva SK Domžal je igrala v Kamniku proti SK Kamniku in podlegla s 1:3. V Ihanu sta igrali prvo in rezervno moštvo zaloške Svobode. Rezervna tekma je ostala z 0:0 neodločena. Srečanje prvih moštev pa je končalo s porazom domačinov 1:6, kar pa je zanje vseeno lep rezultat.

Kron

Noviteta na krajskem odru. V soboto, dne 5. nov. ob 8 zvečer ter v nedeljo 6. nov. ob 4 pop. bo uprizoril »Delavski oder« v dvorani Ljudskega doma literarno noviteto »Voda«, komedijo v 3 dejanjih. — Igra, ki široko zajema naše kmetiško življenje, njega dobre in slabe strani, je spisal g. Jože Vombergar, jurist, doma iz Police pri Cerkljah. — Komedijo »Voda« je vzel v svoj repertoar tudi ljubljansko gledališče in trnovski oder v Ljubljani, vse pa je prehitel krajski »Delavski oder«, kjer jo bomo prvič videli v soboto zvečer.

Novi poštni prostori se obetajo. Kot je »Slovenec« že poletni omenjal, se bo pošta, ki se nahaja v poslopju tiskarne »Save«, preselila iz I. nadstropja v pritličje v večji in pripravljeni lokal v bivšo Pfeifferjevo trgovino. — Sedaj so pričeli lokal popravljati in postavljati ograje za razne oddelke. — Pričakujemo, da bo to kmalu izgotovljeno in da bomo mogli rabiti novi poštni prostor, ki bo zopet nekaj časa bližajše poštnega urada.

Konjice

Na razna povpraševanja glede Slomškove proslave v korist ubogih trboveljskim rudarskim otrokom sporoča cerkveno predstojništvo, da se ista ne more vsiliti. Zato je namesto tega uvedena nabiralna akcija po župniji, da ubogi otroci vsled odpadle proslave, katere čisti dobiček je bil njim namenjen, ne bodo prikrajšani. Olajšujmo sirotam gorje!

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 4. novembra: 11.15 Šolska ura: Baške o Gorjancih (Viktor Pirnat) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Ivan Kacijanar (dr. K. Capuder) — 19.00 Francoščina (prof. N. Kuret) — 19.30 Gospodinjska ura: O domačnosti (M. Kmetova) — 20.00 Zgodovna filozofije (dr. Fr. Veber) — 20.30 Prenos iz Beograda — 22.30 Čas, poročila.

Sobota, 5. novembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče — 17.00 Salonski kvintet — 18.00 Gimnastične vaje (Ciril Soukal) — 18.30 Angleščina (Ga. Orthaber) — 19.00 Poglavlje iz sociologije (Dr. A. Gosar) — 19.30 Planine in planinci v gornjesavski dolini (Jos. Vandot) — 20.00 Pevski oktet Ljubljanskega Zvona — 20.45 Salonski kvintet — 22.00 Čas, poročila — 22.15 Klarinet koncert, izvaja goesp. Beranek.

Drugi programi

Sobota, 5. novembra:

Zagreb: 20.30 Laska glasba — 22.30 Poročila in vreme — 22.40 Plesna glasba. — Milano: 20.45 Operetni prenos. — Barcelona: 21.15 Radio orkester — 22.00 Prenos iz Madrida. — Stuttgart: 20.00 Pester večer — 22.45 München. — Toulouse: 21.00 Izbrana operetna glasba — 22.00 Večerni koncert — 22.30 Pestra glasba — 23.00 Plesna glasba — 23.15 Operna glasba — 0.05 Angleška glasba. — Berlin: 20.30 »Oročarje, komična opera v 3 dej. (Solzing), nato poročila in plesna glasba. — Belgrad: 20.50 Jugoslovanske kom-

V šoli

so Vaši malčki bolj kot pa kje drugje izpostavljeni nevarnosti nalezljivih bolezni. Varujte jih s

Panflavin-PASTILAMI

Dovoljeno od Min. socialne pol. in narodnega zdravja S. št. 15051 od 26. 8. 1932.

pozicije — 21.10 Kabaretni program — 22.40 Večerni koncert. — Rim: 20.45 Večerni koncert. — Beromünster: 21.40 Kabaretni program. — Langenberg: 20.00 Pester večer — 21.00 »Svetovna solca, komedija v 3 dej. — 22.45 Jazz. — Dunaj: 22.00 Igra Maria Stuart — 22.45 Plošče. — Buda-pest: 20.45 Emmerich Kalmanov koncert — 22.45 Ciganska glasba.

Mladina in sport

Ponovno se v današnjem času povdarja, da je bodočnost v rokah mladine. Tega se zavedajo državniki in voditelji raznih organizacij, zato skušajo pritegniti mladino nase in s tem zagotoviti obstoj in bodočnost svojim idejam. Pri tem se poslužujejo raznih sredstev, ki so mladini še sama po sebi mikavna. A ravno v tej mikavnosti obstoja nevarnost, da mladina zaide v ekstrem. To, kar je drugim sredstvo, postane mladini cilj, tako, da išče svojo življensko nalogo v tem, kar smatrajo drugi za razvedrilo — kvečjemu za vzgojno sredstvo.

Od svetovne vojne sem živi naša mladina v znamenju športa, vsaj na zunaj tako izgleda. Ta pokret je nastal v prejšnjih desetletjih in v dustrijskih državah zapadne in srednje Evrope, je zasegel v zadnjem desetletju tudi naše kraje. A kako? Prinešen iz tujine je postal šport nekaka moda onega sloja ljudi, ki so se oklenili športa bolj iz želje po posnemanju kot iz notranje potrebe, zato tudi ni čuda, da je bila kvaliteta tega športa precej nizka. In v tej obliki se je začel širiti šport med našo mladino. Ker je ona videla na naših športnih igriščih, tega se je sama lotila z divjo vneto. Stranske ulice, dvorišča, zasebni travniki so postali nogometna igrišča polna razburljivih prizorov. Marsikatera šipa je bila razbita, ne samo enega fanta je zapisal stražnik. Matere doma so se čudile, zakaj ima fant en čevljev ves zbit, ko je drugi še skoro nov. Pa vse to nezadnje ni tako hudo. Hujše je to, da je ostala mladina prepuščena sama sebi. — Mlad fant je okusil prijetnosti športa, lotil se ga je z vso vneto, ves prosti čas in še več je porabil za šport. In vzgojitelj? Starši so se jezili, ker jim je fant delal sitnosti, ker je bil vedno z doma, ker se ni hotel učiti in ker so čutili, da v njem raste samozavestna odpornost, ki bi ji lahko rekli neobugljivost ali celo surovost. Šport, ki je bil fantu vse, so starši zasovražili kot nesrečno novotarijo. Učitelji v šoli so v pretežni meri smatrali slab učni uspeh in razbrzdanost učencev za posledico športa. Tako je skoro vsa starejša javnost, videč te nedostatke športa, postala istemu nenaklonjena. Mladina je ostala brez pravega vodstva ravno na tem polju, ki je zanjo najbolj privlačen.

Oni vzgojitelji, ki poznajo in so sami na sebi občutili vrednost športa, skušajo od prvega početka sem odpraviti to napako. Res je treba najprej pri vseh vzgojiteljih samih zbuditi pravilno mišljenje o športu, zlasti to misel, da morajo samo z lastnim sodelovanjem in ne s svojo abstinenco držati mladino v pravih mejah ravno, kar se tiče športa. V mnogih državah (naj omenim samo Anglijo in Nemčijo) smatrajo šport poleg namena samega — namreč dati in ohraniti telesu zdravje in odpornost — za eno najbolj uspešnih vzgojnih sredstev (obvladovanje samega sebe v telesnem in duševnem moziru, torej vzgoja volje, socialnega čuta itd.). Isto je mogoče doseči tudi pri nas; seveda le na ta način, da pretežna večina vzgojiteljev najprej sama na sebi okusi vse dobrine, ki jih nudi šport. Koliko lažje stališče ima n. pr. srednješolski profesor, če je sam telesno zdrav in močan in ki se zna obvladati v vseh ozirih. Dijaki čutijo do takega učitelja mnogo več zaupnosti in z večjim zanimanjem sledijo njegovim izvajanjem kot je sicer navada — skupnost na polju telesnega udejstvovanja (to je pri športu) jih družijo tudi pri duševnem delu. Nič ne priklene mladine na vzgojitelja bolj kot če vidi, da najde njeno hotenje pri njem razumevanje. Takih vzgojiteljev je danes še mnogo premalo.

Kdor malo bolj pozna razmere v našem športu, ta ve, da goji pri nas prav za prav le majhen odstotek mladine šport. Temu je krivo to, da naši športni krogi posejajo pozornost skoro samo le onemu delu mladine, ki je obla-godarjena po naravi in zdravem življenju. Za mladino, ki je slabotna in ravno zato predvsem potrebna, da se ji nudi možnost telesnega udejstvovanja, za to se ne poteguje noben športni klub. Tu je ravno treba delati, če hočemo, da se bodo koristi športa res pokazale v narodu. — Na prvem mestu skrbe za to lahko starši sami. V otroku je silno razvita naravna zahteva po gibanju. Vsak oče in vsaka mati vesta iz lastne izkušnje, da otrok skoro nikoli ne more biti pri miru; le kadar je bolan, takrat izgine iz njega telesna živahnost. Ta zahteva ostane v mladini, ki dorasča, le prilike ima vedno manj. Dočim se majhen otrok, ki ima ves dan na razpolago, zadovolji s tem, da celo dopolne teka po sobi sem in tja ali vztraja po več ur ob kupu peska, hoče pozneje, ko dorasča, kaj drugega, ne več tako otročjega. Niso mu dovolj ograjene stezice v parku — v sobi skoro strpeti ne more — hoče se mu, da se izteče po gozdu, da pleza v najvišje vrhove. Poskušati svojo moč in spretnost, tega hoče dorasčajoča mladina. In če vidi mlad fant, da ga oče z zanimanjem poslušajo, ko mu govori o svojih junaštvi in če skupaj, kadar dopušča čas, preživita v prosti naravi, koliko lažje in brez strahovanja se more doseči pokoroščina, kadar je potrebna. Mladina, ki tako dorasča, ostane

zdrava in tudi vzgojiteljem ne dela pretežnih skrbi.

Hvala Bogu, da pri nas nimamo mest s stotisoči prebivalcev, kjer se morata država in mestna uprava prizadevati, da z umetnimi športnimi prostori vsaj nekoliko ublažita nezadostek, da je mladina odtgnjena naravi. Veekakor pa je tudi za mesta kot je Ljubljana ali Maribor, mnogo premalo poskrbljeno v tem oziru. Ljubljana se n. pr. ponaša s krasnim Tivolskim parkom, ne premore pa niti enega mestnega travnika, ki bi bil na razpolago mladini. To je velik nezadostek; tisoči šolske mladine nimajo v mestu ali njegovi neposredni bližini nobenega prostora, kjer bi se mogli svobodno razgibati. Radi teh nezadostkov ostaja brez športa ravno oni del mladine, ki zaradi svoje slabotnosti najbolj potrebuje mnogo telesnega razgibanja.

Omenil sem že, da je pri nas le majhno število onih odraslih, ki se, prepričani o koristih športa, trudijo, da bi ga razširili med našim narodom. Malo jih je, finančnih sredstev nimajo na razpolago, da bi mogli ustvarjati prostore kot so po drugih državah. Leta bodo še minula, da bomo Slovenci imeli svoj Stadion golov. — Manjka nam torej v športu poučenih ljudi (športnih delavcev) in športnih prostorov. Važna naloga športne rubrike naših dnevnikov bi morala biti (morala biti), da s primernimi članki seznanijo čitatelje z duhom pravega športa, jim zbudijo naklonjenost in veselje do njega in tako razširi krog aktivnih športnih delavcev — narod bo imel od tega mnogo koristi. Marjan Dobovec.

Kaj pripoveduje

o italijanskem nogometu kapetan Pozzo bo gotovo zanimalo tudi naše prijatelje. Tekma za Mednarodni pokal, ki so jo Italijani v Pragi izgubili, je vzbudila po vsem sportnem svetu precejšnjo pozornost. Ze dogodki pred tekmo so dali povod k dolgem debatom. Češka javnost je namreč energično protestirala, da se vrši ravno na Narodni praznik igra z Italijani. Toda šport je zopet enkrat odnesel zmago nad nacionalnimi sovinitvi in tekma se je vršila. Italijane je celo sportna javnost prisilno vzdravila. Igra so Čehi dobili s 2:1, čeprav so imeli zelo slabo moštvo. Igrali so v isti sestavi, kakor proti našemu moštvu. Ze takrat smo poročali, da je zmaga Čehov nezaluzena in da bi morali naši zmagati. Isto je bilo s Italijani. Boljše moštvo je podleglo. Zato so izjave Pozza zanimive.

V vlaku, ki je vozil Azzurije iz Prage, je imel Vaš dopisnik priliko razgovarjati se s Pozzijem, kapetanom italijanske nogometne reprezentance. V prijetnem razgovoru je simpatični Pozzo pripovedoval. S praškim rezultatom nikakor ni zadovoljen. Nezaslužno so igro izgubili, poleg tega pa tudi moštvo ni več v stari kondiciji. Poraz sta povzročila dva kazenska strela, iz katerih sta padla oba gola in pa dva strela Orsina in Meazzea, ki sta se odbila od prečke. Poraz ga tem bolj boli, ker mu ga je prizadevalo moštvo, ki je bilo izrazito slabo. S to igro Čehi ne morejo zmagati nad nobenim nasprotnikom, ki je nekoliko boljši. Češka obramba je izvrstna, pravi, samo Burger igra preostro. Sicer so tudi njegovi igralci igrali ostreje, toda njihovi faulti so bili vidni. Burger je znal nepravilnosti dobro zakriti. Za Silnya pravi, je izvrsten igralec toda pred golom vse premalo odločen, zato ni nevaren. Poteka igre bi najbolj odgovarjal neodločen rezultat.

Izjavil je tudi, da je ves italijanski nogomet trenutno v krizi. To se posebno opaža v igri napadalcev. V Italiji goje sedaj bolj defenzivno igro. Težišče igre je v tem, da razdirajo nasprotno akcije. Za tak način igre dolže v glavnem inozemske trenerje, ki vadijo vodilne klube. V zadnjem času so odpovedali skoro večini trenerjem, ker so moštva imela neuspehe. Da pa ne izgube svojih služb, so sedaj trenerji ubrali drugo pot. Iger nočejo več izgubljati, zato igrajo moštva predvsem defenzivno. Napadalcij morajo pomagati obrambi. Trenerjem je v njihovi borbi za ljubi kruhek vseeno, tudi če iger ne doživajo. Glavno je, da jih ne izgube. Obrambna taktika seveda uspe, toda lepe igre gledalci ne vidijo. Zadnje prvenstvene tekme so nudile le nogomet, ki je stremel za razdiranjem. Lepih napadalnih potez ni več. Radi tega, zaključuje Pozzo, da je moralo priti do krize.

V Pragi so Čehom do zmage pomagali kazenski strelci. Celu odločilni gol je padel iz 11 metrovke. O 11 metrovkah pravi Pozzo, da so upravičena kazen. Toda njegova moštva imajo letos posebno srečo z 11 metrovkami. Azzuriji, Bologna in Juventus so v zadnjih tekmovaljih za Mitropa Cup in Mednarodni pokal dobili samo dvanaest 11 metrovke. Sami pa niso imeli sreče, da bi bila tudi njim v korist prisojena 11 metrovka.

Za nas so izjave Pozza v toliko zanimive, ker tudi pri nas bolehamo na slabih napadalnih vrstah. Bodisi državno prvenstvo, kakor tudi vodilni klubi nimajo dobrih napadalcev. Tudi igra naših napadalcev je v krizi. Zatorej upajmo skupno z Pozzom, da bo kmalu boljše. Kajti brez golov ni nogomet.

Novo mesto

Gostovanje ljubljanske drame. V torek dne 8. novembra zvečer gostujejo v tukajšnjem Prosvetnem domu člani ljubljanske drame z znamenito Rostandovo tragedijo »Veste, ki je dosegla v Ljubljani ogromen uspeh in ki so jo v Narodnem gledališču igrali doslej 15 krat. Glavne vloge igrajo najodličnejše moči ljublj. drame: ga. Marija Vera, gđ. Boltarjeva, gg. Skrbinek, Kralj in Debevec. Režijo dela ima g. Ciril Debevec. Podrobnejša poročila bomo še objavili. Predprodaja vstopnic v trgovini Košir. Prepričani smo, da naše mesto in in okolica ne bosta zamudila redke prilike in da se bodo vsi, ki jim je kultura pri srcu, udeležili tega izrednega gostovanja.

Predavanje. V nedeljo se je vršilo predavanje o Križarskih vojskah. S pomočjo skiptičnih slik je g. vikar Kek obrazložil zgodovino in pomen križarskih vojsk za krščanstvo, precej množičnemu občinstvu. Prihodnja nedelja, dne 6. t. m., bo predaval g. urednik Josip Košiček, o temi »Kaj pravijo zgodovina, umetnost in znanost o posmrtnem življenju«. Zanimivo predavanje bodo spremljale zelo lepe skiptične slike.

Iz Selške doline

Tujski promet v Selški dolini je bil letos dovolj živahen. Posebno se je opazilo, da so zaželi planinci močnejše obiskovati Ralitovec. Stalnih letočarjev pa je bilo bolj malo, čeprav so Sela, Češnjica, Železniki, Zalilog in Sorica idealno lepa in zelo poceni letovišča. Krasni izprehodi in izleti po dolini in bližnjih hribih in gorah (Ralitovec, Jelovica, Blegoš, Sv. Miklavž, Sv. Križ, Sv. Mohor), kopeli v bistri, železnati žrni, blaženi mir in opojni duh gozdov, dobre in ševljive avtobusne zveze poleti, vse to bi moralo ob kolikičaj dobri propagandi privabiti nešteto letnih gostov v našo dolino, saj so cene prehrane in bivanja (penzije) za osebo morda najnižje v Sloveniji (25—30 Din na dan). Čujemo, da se snuje za prihodnje leto posebno planinsko in tujsko-prometno društvo za selško dolino, ki si bo nadelo nalogo, da uredi poleg planinskih potov tudi vprašanje privabljitve gostov zlasti iz južnih delov države v našo dolino. Za to društvo se kaže zlasti v krogih naših gostilničarjev in živilskih obrtnikov veliko zanimanje. Pozdravljamo to misel, ker bi odponogel pomnoženi tujski in letoviščarski promet vsaj deloma gospodarski stiski in mrtvilu, ki vlada v dolini. Tudi domače kmetstvo prebivalstvo bi v letnih mesecih s prodajo mleka, presnega masla, sadja itd. vsaj nekaj zaslužila.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentlovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pešna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Snežke, galoši

v najboljši kvaliteti samo pri tt.

F. M. Schmitt, Ljubljana
Pred Škofijo 2

Vajenci

Vajenca

z dežele sprejemem za čevljarsko obrt. Janez Zavr, Tržaška cesta 11, Ljubljana. (v)

Službo dobe

Službo dobi

pošten in priden delavec, 16 do 18 let star. Vajen konj in strojnega mizarstva ima prednost. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na upravo »Slov.« pod št. 15.872. (b)

Ženska

srednjih let, upokojenka ali vdova, brez stalne službe, krščansko misleča, se išče za zaupno zaposlitev za par dni ozir. večerov v tednu. Plača po dogovoru. Samo pismene ponudbe z navedbo osebnih podatkov na upravo »Slovenec« pod št. 15.885. (a)

Mlekar-šofer

in dober sirar se sprejmeta takoj. — Mlekarna Brnik, Cerklje pri Kranju. (b)

Denar

Posojila

od 100.000 do 5.000.000 Din iščemo za l. hipoteke — eventualno tudi v hranilnih knjižicah. Cenjene ponudbe na: M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Sešenburgova ul. 6/II. Telefon 30-52 d

Iščem posojilo

5000 Din. Plačam visoke obresti. — Ponudbe pod »Nujno« št. 15.887. (d)

Vrednostne papirje

vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo. M. Jankole komanditna družba, Ljubljana, Sešenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

Stanovanja

ODDAJO:

Stanovanje

dvosobno, s kabinetom, z vsemi pritliklinami ter vrtoom se odda takoj v najem. — Naslov v upravi »Slovenec« št. 15.845. (c)

Stanovanje

trisosbno z vsemi pritliklinami, v sredini mesta — oddam takoj v najem. — Naslov pove uprava »Slovenec« št. 15.845. (c)

Sobo, kuhinjo

pritlikline, takoj oddam. Val. Vodnikova 15, Zelena jama. (c)

Dvosobno stanovanje

s pritliklinami, v novi vili oddam takoj ali pozneje. Naslov v upravi »Slovenec« št. 15.854. (c)

Opremljeno sobo

zračno, veliko, parketirano, z elektriko, oddam dvema osebam 15. novembra. Miklošičeva cesta 4/II. (s)

Prazno sobico

oddam. Naslov v upravi »Slovenec« št. 15.856. (s)

Vnajem

ISČEJO:

Izložbo

ali majhen lokal ali odstop malega prostora v kakšni trgovini iščem za december. Naslov v upravi »Slovenec« pod 15.818. m.

ODDAJO:

Vinotoč

takoj oddam. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 15.857. (n)

Posvetva

Droben oglas v »Slovenec« posvetva ti hitro prodaj; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Hiša

tri sobe, njiva, hišna vodna moč — naprodaj za 22.000 Din. Luka Sevnik, Radomlje. (p)

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenec«, »Domo ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne
Telefonska številka 3030.

Kupimo

Zlato

(stara zlatnina) kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Sešenburgova 6/II. Telefon št. 30-52. (k)

Bukova drva

in oglje

kupuje stalno

Uran franc

Ljubljana

Sv. Petra cesta 24.

Oglje

bukovo, kupuje stalno od tisoč kg naprej »Ilirija«, d. z. o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 46. (k)

Prodamo

Če avto svoj stari prodajaš ali motorja bi znebil se rad, brž kupov ti mnogo prižene Slovencev najmanjši inserat

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trvdki Karl Prelog Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Konfekcija — modal

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14. Ljubljana. (l)

Puhasto perje

čisto, čobano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetju L. BROZOVIC — Zagreb, Illica 82 Kemična čistilnica perja.

Fige

v mestu po 5 Din, zunaj mesta po 3.50 Din za kg. Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska c. 5. (l)

Odpadke od žage

dobro osušene in kratko žagane, prodaja v vsaki množini Ivan Šiška, Metelkova ulica 4. (l)

Obrt

Brusimo britve

škarje in nože. Istotam najcenejša brivnica. Maribor, Mlinska 8. (t)

Kašo

lešprenj, ajdovo moko vedno svežo oddala na debelo veletrgovina

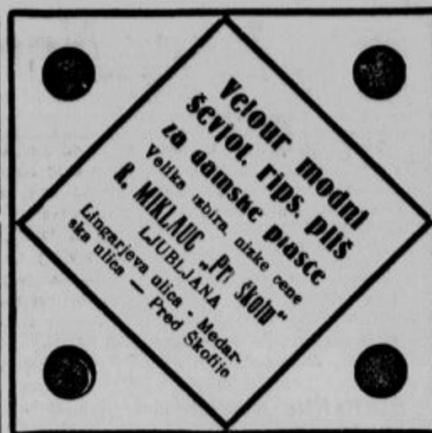
A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24.

Priporočajte povsod

dnevnik

SLOVENEČ

Okrajna hranilnica v Rogatcu razpisuje pogodbeno

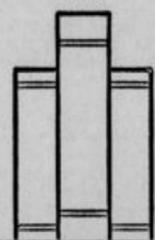
službo tajnika

z mesečno plačo 1250 Din. — Prosilci, zmožni samostojno opravljati vse hranilnične posle in z varščino 25.000 Din, položeno ob nastopu službe, naj vložijo do 18. novembra t. l. prošnje, opremljene z dokazili o sposobnosti in dosedanjem neoporečnem službovanju.

POPOLNA RAZPRODAJA

modnega blaga trvdke »Berko«, Ljubljana. Izrabite to res ugodno priliko ter si nabavite srajce, majice, kravate, ovrtnike, nogavice, klobuke itd. vsled likvidacije trvdke pod nabavnimi cenami. Prodaja se vsak dan, dokler bo trajala zaloge v skladišču »Balkan« skladišče št. 4.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
IL NADSTROPJE

Brez posebnega obvestila

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša ljubljena mama, sestra in svakinja, gospa

KLAVDINE PINTER

trgovka in posestnica v Selnici ob Dravi

dne 31. oktobra po kratki, mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere, v 44. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb ljubljene pokojnice je bil danes v četrtek ob 3 popoldne iz hiše žalosti. Vsi, ki ste jo poznali, darujte ji blag spomin!

Selnica, dne 3. novembra 1932.

Zalujoče rodbine: PINTER, DOPLER in BRUDER.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON ŠTEV. 2057, 2470, 2979

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Sibenik,

Maribor, Kočevje, Cel. e. Sombor, Djakovo, Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Izmed ovac v gorovju in v zapadnem delu travnika smo jih navzlic silnemu naporu rešili komaj desetino. Nikjer in nikoder jih nismo mogli najti. Tri dni in noči je snežilo brez prestanka; najvišji plotovi so se skrili v snegu in drevje se je lomilo pod silno težo, če je ni slučajno osul veter.

Naša hiša je bila vsa v sneg zakopana; neprestano smo morali imeti lopato v roki, če smo hoteli ohraniti prost izhod iz nje. V kuhinji je bilo temno kakor v kleti, steklo v oknih je bilo od snega vtisnjeno ali navznoter usločeno in ves dan je morala goreti svetilka. Nemogoče nam je bilo kuriti veliko peč, še tako velik kup kuriva je ni segrel, samo kapljice topečega se sreža so curjale po stenah.

Nazadnje je le prisijalo solnce z gosto temnega naba na belo pogrnjeno zemljo, toda tudi to nam ni nič pomagalo. Pritisnil je še hušji mraz, dolge proge sopare so visele v ozračju, ledeni snež je prevlekel planine in doline ter težko obloženo drevje. Ponoči je nastala zmrzal, kakršne niso pomnili najstarejši ljudje in je niso zabeležili niti najstarejši zapiski. Voda je zmrzavala v kotlih nad ognjiščem in mnogo ljudi je izgubilo življenje. V hlevih so našli zmrzle konje in govedo. Visoko drevje se je od silnega mraza z glasnim pokanjem klalo od vrha do korenin, naš stari oreh je izgubil najkrepkejšje vejeve, prastari hrast na razpotju se je prekalal na dvoje in tudi v gozdovih in vrtovih smo imeli veliko škodo. Kdor ni z lastnimi očmi videl kaj takega, bo nejeverno zmajeval z glavo, dokler ne doživi sam take zime.

Toda vse te težave strašne zime in tudi izgubo živine sem laže prebolel, kakor pa mučno, dolgo ločitev od svoje izvoljenke. Tri tedne sem bil popolnoma odrezan od nje, brez kakršnegakoli znaka ali sporočila. To mi je povzročilo silne skrbi.

Na Svetih treh kraljev jutro je prihitela k meni Lizika, ko sem baš topil v kuhinji zmrzlo gosjo toliščo, da bi si bil z njo drgnil nabreklo kožo. Drugače je ležala »milostiva gospodična«, kakor smo jo nazivali, navadno še na svoji topli pernici, ko sem jaz že dolgo odmetaval sneg pred hišo. Po vsem videzu je imela neko tehtno novico zame.

»John,« je izpregovorila in me poljubila, »kakšna škoda, da nečš nič čitati.«

»Seveda, čitati!« sem odvrnil. »sedaj ko se nam hoče hiša zrušiti in štrlijo samo še dimniki iz snega, naj sedem za mizo in čitam, kajne?«

»To je baš pravi čas za čitanje, John,« me je zavrnila Lizika, »iz naše najhujše stiske — nevednosti — nas bi samo znanje moglo rešiti.«

»Amen,« sem zakričal, »govoriš kakor kak župnik ali vsaj cerkovnik, toda jaz ne utegnem poslušati tvoje pridige, z bogom.«

Toda Lizika me je prišla za roke in me ni hotela izpušiti, jaz se ji pa nisem hotel s silo izpuliti iz slabotnih rok.

»Ni mi do šale, John,« je dejala in me pogledala s svojimi velikimi pametnimi očmi, ki so njen edini kras, »danes bi bila malone v postelji zmrznila in tudi Anka je bila mrzla kakor ledena sveča. Če me hočeš poslušati, ti bom povedala kaj o deželah, kjer je še desetkrat hladneje kakor pri nas; samo ljudje, ki jih je skušnja izmodrila, morejo tam živeti.«

»Zdaj ne utegnem poslušati tvoje storijske, dušice, imam polne roke dela. Po zajtrku pridejo na

vrsto tvoje povesti; zdaj pa poskrbi, da dobi mati tople kave.«

Sestra je bila malo razočarana, toda tudi sama je videla, da imam dela čez glavo. Ko sem pa opravil svoje jutranje delo, sem jo rad poslušal in priznati moram, da njeno pripovedovanje ni bilo čisto prazno.

Pripovedovala mi je o polarnem pasu, kjer meseci in meseci ne posije solnce in vlada večna zima, pa o ljudeh, ki jih ljubezen do vede in do živeta žene, da se odpravljajo tjakaj na nevarna raziskavanja. Tam leži sneg pedeset in še več čevljev visoko, led pokriva kopno in morje, gore in doline, vendarle si znajo ljudje pomagati in držijo po ledeni skorji, kamor jim je drago, brez nevarnosti, da bi se pogreznili. Na vsako nogo si namreč privežejo čolnihu podobno drsalke iz lahke, toda močne ribje kosti, prevlečene z živalsko kožo. Te drsalke so kakih pet čevljev dolge in en čevlj široke, a na koncih navzgor zapognjene. Nadalje mi je sestra pripovedovala o sanah, ki jih v onih krajih rabijo namesto voz in na katerih se blekoma vozijo iz kraja v kraj. Ko sem zvedel vse te zanimivosti, sem pričel z občudovanjem gledati svojo sestrico in sem si na skrivnem tudi sam začel takega poučnega čtiva. Naivna deklica pač ni slutila, da bom njene podatke kaj kmalu porabil v svoj prid, drugače bi si bila rajši jezik odgriznila, kakor pa mi pomagala pri mojem podjetju.

Ceprav sem v onem težkem času od srca rad opravljal svoje sinovske dolžnosti do matere in pomagal svojem, kolikor se je dalo, vendarle mi hrepenenje po Lorni in strah, da se ji ne bi medtem kaj hudega pripetilo, nista dala miru. Toliko, da sem dobro zvedel za snežne drsalke, ki mi jih je opisala Lizika, že sem sklenil, napraviti si jih par po tem zgledu. Ker sem že prej znal delati skodle

za streho, pasti in druge takšne ropotije, sem z lahkoto naredil iz jesenovine in vrbovega šibja priročno napravo, ki sem jo nato prevlekel s strojeno telečjo kožo. Prvi poskusi s temi drsalkami so mi žalostno izpodleteli in dekleta, ki so me gledala, so se mi pošteno smejala in mi nagajala. Ko sem pa svojo napravo malo popravil, sem dobil že več upanja, predral sem srečno dvorišče naprej in nazaj in se nisem niti enkrat prekuenil.

Toda, kako so me bolele noge v glavnih, ko sem se oni večer spravil spat! Z dvema hoduljama sem si moral pomagati po stopnicah v svojo sobo. Če me ne bi bila Lizika nagajivo vprašala, ali se ne bi nemara korenjak John rad malo oprl na staro Betty, bi bil nedvomno omagal sredi stopnic. To se mi je pa vendar zamalo zdelo, pa sem možko prezr bolečine in se podvil naprej.

Ves drugi dan sem se pridno uril v drsanju in ko sem pod večer zdrčal s hriba pred naše hišice, so se ti prestrašeno razkropili, trdno prepričani, da sem stari vešč Meldrum ukradel rešeta, s katerimi leta v sobotnih nočeh nad morskim obrežjem.

Drugo jutro sem se posvetoval z materjo o svoji iznajdbi in nameravam izletu v Doonsko dolino. Presenetilo me je, da mi je mati, ki je bila sicer vedno polna pomislekov, takoj dovolila na pot. Dejala je, da ne more dlje gledati, kako se trapim, in da naj storim, kakor mi srce velewa. Zagotavljal sem jo, da znam s svojimi novimi drsalkami izborno držati in da njeno zaupanje v božjo previdnost ne bo zaman. Nato sem si prižgal svojo pipo in se nemudoma odpravil na pot.

Ali ste že poravnali naročnino?

Novo redukcije v Trbovljah

Trbovlje, 2. nov.

Stari rudarji in rudarji posestniki so odpušeni s 15. t. m. od dela. Tako je bilo danes razglašeno po obratih in razobeseni so bili seznanjeni redukcij — večje ali manjše število, kakor se je zadelo posameznim obratovodjem. So pa med odpuščenimi tudi ljudje, ki imajo po 25, 33, 37 in 38 let službe in so toliko let plačevali prispevke za pokojnino. Sedaj pa je odvisno od zdravstva in še posebnega zdravniškega nadzoreda v Ljubljani, ali bodo spoznani dovolj nesposobne za delo in sposobne za pokojnino. Lahko pa se zgodi, da ostanejo na zimo in na stara leta brez dela.

Glavna krivica sedanjega pravilnika je, da rudarja lahko odpuste tik pred upokojitvijo brez vsa-

ke odpravnine, česar prej ni bilo. Da bi vsaj pravice obdržal, če se čez čas zopet vrne k podjetju; sedaj pa vsi prispevki izgubljeni. Prav je, da odpuste tiste, ki se lahko v tej krizi od česa drugega tudi preživljajo. A ne moremo amatirati za kmeta tistega rudarja, ki si je tam v hribih za Marijo Reko pridobil s svojimi prihranjenimi žulji malo zemlje s kočo in se pri tem že zadolžil, samo da bi imel na stara leta svojo streho nad seboj, živeti pa mu od tistega ni moglo.

S takim ravnanjem bi samo povečali število brezposelnih in s tem pomnožili splošno bedo. Lažje pa vendar veliko podjetje nekaj delavcev več prenese — posebno sedaj na zimo, ko se naročila večajo, upanja za zaposlitev kje drugod pa ni nobenega.

Kako umirajo brezdomci

Zagreb, 2. novembra.

Na Zavrtnici se je davi pripetila težka nesreča, ki prica, v kako težkih razmerah žive zagrebški brezposelni. Tam v bližini je tvornica papirja, iz katere vsak večer odlagajo na določenem mestu ostanke oglja, s katerimi kurijo peč. Ti ostanke so še precej vroči in ni čudno, da so se jih brezposelni reveži posluževali za prenočišče. Vsaj ne zebe jih med spanjem. V noči na sredo so prenočevali na pepelu trije brezdomci in sicer 19letni Mato

Grubič, 19letni Stjepan Šilipetar in še nek drug brezposelni. Nesrečneži so kmalu zaspali. Medtem pa je začel iz žarečih ostankov puhteti ogljikov oksid, ki je speče omamil. Šilipetar se je prvi prebudil in začutil v grlu hude bolečine. Pogledal je po svojih tovariših, toda Grubič je bil že mrtev. Tretji nesrečnež je dajal od sebe še nekaj znakov življenja, zato so ga pozneje prepeljali v bolnišnico, vendar ni upanja, da bi ostal živ, ker je ogljikov oksid na njem že dovršil svoje smrtonosno delo.

Kako Hrvatje skrbijo za siromake

Koprivnica, 2. nov.

Na pobudo mestnega župana v Koprivnici se je vršila na dan Vseh svetnikov v občinskem posloju anketa o prehrani mestnih revežev čez zimo. Pri tej anketi so sodelovali zastopniki mestnih humanitarnih društev. Sklenili so zaprositi okrajno gavarstvo v Koprivnici, naj da podrejenim občanom nalogo, da vodijo točno evidenco o svojih revežih in da jim po možnosti pomagajo, da ne bodo siromaki iz sosednjih občin hodili berati v Koprivnico. Mestna občina Koprivnica ima sama v oskrbi čez 70 siromakov, katerim daje mesečno okoli 60-90 Din podpore. Dalje so na tej anketi sklenili, da šolska kuhinja Rdečega križa v ljudski šoli

prevzame okoli 30 revežev na hrano, mestna občina pa ji bo v ta namen poleg dosedanje mesečne podpore v znesku 1000 Din dala še 40 mis koruze. Začeli bodo dalje akcijo, da tudi meščani pomagajo šolski kuhinji z darovi. Mestna bolnišnica se je obvezala, da bo dajala vsak dan 30 mesnim revežem toplo hrano. Ob sklepu ankete so še sklenili, da mestna občina s pomočjo gospodarskih krogov zgradi na mestnem svetu barako, v kateri bodo reveži in brezposelni imeli čez zimo zasilo zavetišče in po možnosti tudi toplo hrano.

Tako mestna občina v Koprivnici v polni meri vrši svojo socialno nalogo. Naj bi bila drugim občinam za zgled!

Sadjarški kongres v Čačku

Kakor je bilo 26. oktobra v »Slovenec« omenjeno, je bila v Čačku v Drinski banovini od 27. do 30. oktobra sadna razstava in se je ob enem vršil prvi kongres sadjarjev iz vse države. Razstavo in kongres je organiziralo srbsko kmetijsko društvo s sodelovanjem in pomočjo ministrstva za kmetijstvo. Pri otvoritvi razstave in prvi dan kongresa je bilo čez 300 udeležencev. Pozneje se je to število skrhilo na blizu 200. Zastopane so bile vse banovine po svojih referentih za sadjarstvo in po nekaterih sreskih kmetijskih referentih. Privedite se je udeležilo tudi mnogo kmetijskega naroda iz bližnjih občin čačanskega sresa. Iz naše banovine se je udeležilo kongresa urednik »Sadjarja in vrtinarja« M. Humeč, ki je zastopal Sadjarstvo in vrtarsko društvo in Kmetijsko družbo. Od tujak-snjega kmetijskega oddelka banske uprave je bil na kongresu ing. Lukman.

Na razstavi so bile zastopane vse banovine naše države. Vendar pa je bila pretežna večina sadja iz Drinske banovine, ki ima najprikladnejše podnebje menda med vsemi banovinami Srbije. Najslabše je bila zastopana Dunavska banovina. Čast naše banovine je rešila vinarska in sadjarska šola v Mariboru, ki je poslala na razstavo lepo zbirko naših žlahtnih zimskih jabolk (sadni izbor za Dravsko banovino). Res, da so bila ta jabolka zaradi letošnje silne suše nekoliko drobnjša nego običajno, vendar so pa odlično zastopala tip naših najboljših jabolčnih sort. Prevladovala so na razstavi sploh jabolka. Hrušk je bilo prav malo in razen pastorkovke skoraj nič žlahtnih. Krasne so bile pa kutine in najrazličnejših sortah. Poleg tega je bilo mnogo suhih sliv in raznih orehov.

Naveč prostora so zavzemale domače sorte jabolk. Zlasti so se odlikovale po svoji nenavadni debelosti, po čistoti kože in drugih lastnostih budimka, kolačarka, tetovka, bedrika, šumatovka, popadija, kablarka in še mnogo drugih.

Kakor se je dalo posneti iz razstave in iz poznejših razprav, je v Srbiji vpeljanih še malo pomolokskih sort jabolk in poizkusi so pokazali, da v splošnem večina pomolokskih sort ondi ne uspeva tako dobro kakor pri nas. — Razstavo je otvoril načelnik ministrstva za kmetijstvo in vode gosp. Milan Gjurjič.

Sadjarški kongres se je začel v četrtek takoj po otvoritvi razstave. Otvoril ga je načelnik ministrstva g. dr. Velja Stojkovič. V predsedstvo kongresa so bili izvoljeni: za predsednika dr. Tanazija Mitrovič, profesor na poljedelski fakulteti v Beogradu, za prvega podpredsednika M. Humeč iz Ljubljane, za drugega podpredsednika Stefan Koydl, kmetij, referent iz Slavon. Požege.

V programu je bilo vsega skupaj 23 referatov, izmed katerih je obsegal vsak zase obširno poglavje iz sadjarstva. Umevno je, da se tako množina materije ne more obdelati v dveh dneh, dasi se je zborovalo vsak dan do pol dveh popoldne in od pol štiri do pol osmih zvečer. Obširen in skrbno sestavljen referat o gnojenju sadnega drevja je poslal tudi ravnatelj g. Jos. Priol. Zaradi odsotnosti referenta je pa ostal neobdelan. Tako je ostalo neprebranih še pet drugih referatov, ker referenti niso bili navzočni.

Za naše prilike so bili posebno zanimivi in poučni zlasti tiste referati: prof. dr. Stebuta o razdelitvi naše države v sadjarske rajone glede na podnebne in talne razmere ter določitev sadnih plemen za posamezne rajone. Tudi referent je mnenja, da je naša banovina po svojem podnebnju in po talnih lastnostih izrazito jabolčna pokrajina; Miljutin Stojanovič, ravnatelj nižje kmet. šole v Bukovom, je imel temperamenten govor o izbiri jabolčnih sort. Na drobno je obdelal še prej omenjene pomolokševine domače sorte. Krasen referat o brezalkoholnih uporabi sadja je izdelal učitelj A. Gagič iz Ribarske Banje. Zal, da njegovo idealno navdušenje ni našlo med udeleženci tistega odmeva, kakor bi bilo po vsej pravici zaslužilo.

Zadnji referat je bil dr. Velja Stojkoviča, načelnika ministrstva za kmetijstvo in vode. Njegov tehtno preminštrah in obširno zasnovan referat o temi: Bodoče smernice naše sadjarske politike. Njegova izvajanja bomo priobčili pozneje v posebnem članku.

Vsi referati so bili temeljito izdelani in vse debate zelo živahne, večkrat temperamentalne ali celo ostre. V nekaterih strokovnih vprašanjih so se pokazala ostra nasprotstva, ki se bodo morala čimprej izravnavati. Na splošno žljjo se je koncem kongresa sprejel sklep, da se bodo odslej vršili sadjarški kongresi za vso državo vsako leto, in sicer vedno v kakem drugem sadjarškem centru.

Vsi referati in zadevne resolucije bodo tiskane v posebni brošuri, ki si jo bo lahko kupil vsak sadjar. Starodavni, zgodovinsko znameniti Čačak je bil ob priliki kongresa in sadne razstave slavnostno okrašen z zastavami in je vse teknovalo v gostoljubnosti napram udeležencem. Odbor za prireditve razstave in kongresa je dal v četrtek zvečer v veliki dvorani hotela Kren sijajen banket, na katerega je bilo povabljenih 70 udeležencev: zastopnik Nj. Veličanstva kralja, delegati ministrstev, banovinski delegati, referenti in še nekaj drugih.

V soboto je bil izlet v 20 km oddaljeno selo Kačulice, kjer je bilo videti mnogo zelo zanimivega, zlasti za one, ki imajo redkokdaj priliko, da bi zašli tako daleč v srce Srbije. Posebnost je v Kačulicah odnoda sadjarska zadruha, ki pod spretnim vodstvom sicer preprostega, a izobraženega seljaka Boža Stavljamisa izvrstno uspeva.

Dolgotrajna je pot v Čačak, v srce stare Srbije in središče srbskega sadjarstva, toda ni mi žal napora in zamude skoraj enega tedna. Mnogo novih pobud za pospeševanje sadjarstva, mnogo koristnih stikov s strokovnjaki in obilno lepih vtisov z zemlje junakov je obilno plačilo za vse napore in neprilike dolgotrajnega potovanja. M. Humeč.

Nočni požar v Ihanu

Domžale, 1. novembra.

V noči od nedelje na ponedeljek, nekako ob pol 2 zjutraj sta pokojno speče Ihanec zbudila plat zvona in gasilski rog — gorel je kozolec posestnika in gostilničarja Peregrina. Ogenj je bil po vsej priliki podtakljen — to je v teku zadnjih dveh mesecev že tretji slučaj požiga v bližnji domačski okolici. Izključeno pa ni, da je ogenj nastal iz nepravilnosti. Ker stoji kozolec tik ob cesti, je možno, da je ogenj nastal iz ogorka cigare ali cigarete, ki ga je kak mimoidoči po nepravilnosti zagnal proti kozolcu, da se je vnel. Bil je naenkrat ves v plamenih.

Ogenj bi bil kmalu zahteval človeško žrtev, kajti na kozolec je spal domači hlapec, ki ga je hrup prav zadnji trenutke zbudil, da se je že zamogel rešiti iz gorečega kozolca. Na lice mesta so seveda takoj pribitli domači gasilci, vendar pa niso mogli gorečega kozolca več rešiti.

Nesreče okrog Novega mesta

Novo mesto, 2. novembra.

Maznik Jože, posestnikov sin iz Hraštja pri St. Jerneju se je vračal pred dnevi iz sosednje vasi zvečer domov. Na vasi ga je napadel posestnikov sin Franc z nožem in ga obrezal po hrbtu. Vreznine k sreči niso bile globoke, tako, da je nastala le lahka telesna poškodba.

Miklič Stanislav 6 letni učenec iz Zužemberka je telpel v šolo. Med potjo je nesrečno padel in si zlomil levo nogo pod kolonom.

Vovk Jože, hlapec iz Kartuzije v Pletterjah je bil doma na obisku v Vratnem pri St. Jerneju. Ko je prišel domov, mu je na stopnicah pred domačo hišo spodrsnilo, pri čemur si je zlomil desno nogo v členku.

Vsi navedeni ponesrečenci se zdravijo v bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji.

V isti bolnišnici je umrl v torek zvečer P. Alfonz Laval, 77 letni starček pleterske Kartuzije. Prepeljali so ga v Pletterje.

Svečanosti vojvodinskih Slovakov

Belgrad, 30. okt.

V Vojvodini, zlasti v nekaterih delih Banata in pa v severnem delu Srema v neposredni bližini Donave, živi lepo število Slovakov, ki so se na ozemlje, kjer danes prebivajo, naselili že pred stoletji po smernicah in iz posili razlogov avstrijske kolonizatorske politike. Danes tvorijo zanimivo in sorazmerno številno narodno manjšino, ki ima svoje šole, dobro razvite prosvetne in gospodarske organizacije in je celo v verskem pogledu avtonomna in enota zase. Tudi kulturno življenje njihovo se zadnje čase bogato razvija. Zlasti aktivno deluje nedavno ustanovljena Matica Slovaška, katere predsednik za Jugoslavijo je dr. Jan Buljik. V Belgradu je mogoče videti na stotine slovaških deklet, ki so večinoma služkinje in jih tu doli imenujejo »toticke«, ne da bi se seveda zavedali, da je to znana madžarska psovka za Slovake in ogrske Slovence. Prihajajo večinoma iz neposredne bližine Belgrada, zlasti iz južnega Banata in pa iz večjih vasi v severnem Sremu, kot so Stara Pazova, Vojka itd. Zlasti je zanimiva njihova obleka, ki je čisto svojevrsna, v marsičem še narodna in po kateri se tako razlikujejo od ostalega mestnega sveta.

Danes, v nedeljo 30. oktobra, je slovaška narodna manjšina v Jugoslaviji svečano proslavila češko-slovaški narodni praznik in pa pomembno petindvajsetletnico znamenitega procesa v Kovačici, ki se je spremenil v politično afero in vzbudil svoj čas zanimanje tudi v Evropi. Kovačica je večji kraj sredi Banata med Vel. Bečkerekom, Vrščem in Pančevom, kjer prebiva precejšnje število Slovakov. Tu se je danes vršila cela vrsta slovaških svečanosti, katerih se je udeležil tudi češko-slovaški poslanik v Belgradu dr. Robert Flieder. S proslavo je bila spojena cela vrsta kulturnih prireditev. V ljudski šoli je bila prirejena pestra

Treznostni teden

Za poglobitev treznostne misli priredi »Sveta vojska« v Ljubljani od 4.—13. novembra »treznostni teden« po sledečem sporedu:

V petek 4. nov.: Ob 17.10: Sprejem miss Slack, voditeljice mednarodne ženske treznostne organizacije »Bela vez« in dr. Rob. Hercoda, načelnika mednarodnega urada za pospeševanje treznosti v Lausanni (ob prihodu dunajskega vlaka) na glavnem kolodvoru.

V soboto 5. nov.: Ob 15: Prijateljski sestanek ljubljanskega ženstva v brezalkoholnih restavraciji hotela Uniona. Poroča miss Slack.

Ob 20: Treznostna akademija v čast švicarskim gostom v dvorani Rokodelskega doma. Na sporedu: recitacije, deklaracije, slavnostni nagovor predsednika »Svete vojske«, petje akademskega kvarteta in za to priliko nalašč prirejena igra Emilia Frelaha: »V prebujenje« v avtorjevi režiji. Vstopnice za akademijo se dobe v pisarni »Svete vojske«, Tyrševa (Dunajska) cesta 17 v soboto od 8 do 18, po 18 pa v Rokodelskem domu. Vplačila za rezervirane seže se sprejemajo že od danes naprej.

V nedeljo 6. nov.: Ob 10: V dvorani Uniona (veranda) treznostno zborovanje, na katerem govorita tudi miss Slack in dr. R. Hercod.

Ob 13.15: Izlet članov in prijateljev »Svete vojske« na Homec (z vlakom). Kdor se želi izleta udeležiti, naj se priklasi v pisarni »Svete vojske« do petka popoldne.

V ponedeljek 7. nov.: Treznostno predavanje v radio (ob 19.30).

V torek 8. nov.: Ob 20: Redni sestanek »Svete vojske« v Rokodelskem domu.

V sredo 9. nov.: Ob 20: V dvorani Rokodelskega doma: »Salomonske sodbe«, predava monsig. V. Steska.

Četrtek 10., petek 11. in sobota 12. nov.: Dnevi treznostnih predavanj v župnijah ljubljanske okolice. (Zupnije, ki se še niso prijavile za predavanja, se še lahko priklase do sobote.) V Ljubljani in po deželi: vse tri dni pobiranje članarine in prostovoljnih darov.

V nedeljo 13. nov.: Sklep »tedna«. (Spored bo objavljen pozneje.)

Vabimo p. n. občinstvo iz mesta in okolice, da se blagovoli naših prireditev v čim večjem številu udeleževati. Pokažimo švicarskim gostom, da tudi Ljubljana ni brezbrizna za treznostno delo in da razume poslanstvo došlih gostov.

Rabelj šestič v Osijeku

Osijek, 3. novembra.

V Osijek je večeraj dospel jugoslovanski krvnik Dragotin Hart. Davi ob pol 7 je izvršil smrtno obsodbo nad »slatiškim vampirjem«, 35 letnim železniškim predelavcem Ivanom Vančuro. Ivana Vančuro je osješko sodišče 4. julija obsodilo na smrt na vešalih zaradi dvojnega roparskega umora in stol sedmorice v Zagrebu je obsodbo potrdil.

Ivan Vančura je zločinec, ki ga ima na vesti kvartanje. Čisto lepo si je že uredil življenje v lastni hišici, ko se je naenkrat vdal kvartanju in pri tem začel v dolgeve. Da bi se jih rešil, se je odločil za grozen zločin. Nedaleč od njegove hišice sta živela zakonca 60 letni Jakob in 50 letna Marija Kumeč v železniški čuvajnici. O njuju je Vančura vedel, da imata denar. Sumil je, da imata kakih 6000 Din. V noči na 5. februar je potkal Vančura na vrata čuvajnice in pozval starega Kumeča, naj gre z njim pregledat prog. Komaj sta napravila kakih sto korakov ob prog. je Vančura starcu vrgel okrog vrata žico in jo krepko zadrgnil. Kumeč se je brez glasu zvalil na tla. Vančura je nato svojo žrtev naložil na rame in jo nesel do nekega vagona, kamor ga je hotel spraviti. Tedaj pa se je začel odnekod pasji lajež in Vančura je vrgel truplo na železniški nasip ter zbežal. Nato je šel nazaj k čuvajnici in nalogal Kumečovo ženo, da si je njen mož zlomil nogo ter da ne more domov. Pregovoril je slednjič starico, naj gre z njim. Z isto žico je poskusil tudi njo zadaviti, toda žica je počila. Vančura je hladnokrvno izvlekel revolver in s tremi strelji ubil starico. Nato je odšel v čuvajnico in se polastil denarja.

V sredo so zločincu prebrali odlok stola sedmorice. Med branjem je bil Vančura čisto miren, tudi tedaj ni trenil niti z očesom, ko mu je predsednik sporočil, da se bo smrtna obsodba izvršila jutri ob pol 7. Zahteval je duhovnika, od družine pa samo očeta. Ko so ga vprašali, ali bi rad videl še ženo in otroke, je to odklonil.

Osješko sodišče se med drugimi našimi sodišči ponaša z žalostno slavo, da je doživelo največ justifikacij. Ta justifikacija je namreč že šesta

razstava narodne umetnosti Slovakov v Jugoslaviji.

Ob tej priliki naj na kratko spregovorim o dogodkih, ki so pred petindvajsetimi leti dovedli do zanimivega narodnopolitičnega procesa. Takrat so Slovaki v Vojvodini živeli pod hudim madžarskim pritiskom in je čisto razumljivo, da se niso mogli svobodno razvijati ne v kulturno-prosvetnem, ne v narodno-gospodarskem in ne v cerkvenem oziru. Prišlo je do dogodkov l. 1907., ko so se Slovaki v Kovačici uprli madžarskemu jeziku v slovaški protestantovski cerkvi. Duhovni vodja Slovakov je bil takrat dr. Milan Hodža, ki je osnoval tudi poseben slovaški list. Ljudstvo se je upiralo proti madžarskemu duhovniku, ki ni razumel slovaškega jezika, ampak so za duhovnika izbrali Slovaka Jana Caploviča. Takratno stanje Slovakov pod Madžari bi se dalo primerjati z današnjim stanjem naših bratov v Juljski krajini. Vendar Slovaki v svojih zadevah direktnim putem niso uspeli. Zato so hoteli vplivati na pridigujočega pastora na ta način, da so med njegovo pridigo v madžarski peli razne cerkvene pesmi v slovaškem jeziku, kar je pridigarju onemogočilo madžarski govor. Leto so ponovili tudi prihodnje nedelje. Ali ob tej priliki je bilo v cerkvi prisotnih večje število narodenih Madžarov, orožnikov in celo sam okrajni gospodar. Ob tej priliki je bilo aretiranih 97 Slovakov z motivacijo, da so s svojim postopanjem preprečili madžarsko pridigo.

Prišlo je do sodne razprave, katere rezultat je bil, da so 35 obtožencev obsodili na skupaj 6 in pol leta ječe. Kasacija jim je kazeno nekoliko znižala. Po prebrani sodbi so obtoženci zapustili dvorano s pesmijo »Hej Slovanci«. Pozneje je bil sojen tudi od naroda izbrani pastor Jan Caplovič, ki je bil odpuščen iz službe. Dočim Slovaki takrat s svojim postopanjem niso ničesar dosegli, uživajo danes v Jugoslaviji vsestranske narodnostne in politične pravice in so s stanjem popolnoma zadovoljni.

Mišje gnezdo iz raztrganih bankovcev

Kamnik, 2. novembra.

Kako brezskrbni in neprevidni so še nekateri ljudje, kaže naslednji primer: Kmečka zakonska dvojica v lepi kamniški okolici se nikakor ni zagalala v denarnih vprašanjih, ki so v zvezi z reševanjem krize. Mož je bil drugemu mnenja kot njegova boljša polovica. Povdarjal je, da mora denar ven v promet, da neprestanoma kroži med ljudmi. Zato pri neobhodno potrebnih vsakdanjih stvarih ne smemo preveč varčevati, da pridejo tuji obrtniki do prepotrebnega zaslužka. Žena, ki je predobro vedela, da mož misli s tem predvsem gostilničarje, je hotela pred njim skriti nekaj denarja, ki naj bo nekaka železna rezerva za skrajno silo v slabih časih.

V hiši pa ni mogla najti za shranbo denarja tako skritega kotička, da ga gospodar ne bi izvohal, zato se je zatekla h kozolcu. V slami je napravila pripravno skrivališče, kamor je položila šop metuljev in kovačev, ki so preostavljali vrednost skoro celega jurja. Ko je čez par dni zopet obiskala svoj skriti zaklad, je s strahom ugotovila, da od metuljev in kovačev ni ostalo drugega ko drobni koščki barvanega papirja, iz katerega so si miške napravile toplo in mehko gnezdece. Žena je zdaj morala priznati, da bi bilo vendarle bolje, če bi mož spravil denar v promet, čeprav bi se zaradi tega najbrž parkrat sprla.

Ce vlakovodja ne izgubi glave

Brod, 2. novembra.

Izredno duhaprisotnost je pokazal v noči na 31. oktober vlakovodja Kristijan Grebnič, ki je vozil tovorni vlak v smeri proti Bosanskemu Brodu. Med postajama Derventu in Dobojev je za nenadoma počila cev in vrela para je Grebniča ožgala po obrazu in vsem telesu. V tem je od nasprotni strani privozil osebni vlak, s katerim bi se moral tovorni križati.

Trčenje je bilo skoraj neizogibno. V zadnjem hipu pa je Grebnič pokazal veliko prisotnost duha in že na pol nezavestnem ustavljal vlak ter tako preprečil trčenje. Grebniča so prepeljali v bolnišnico in je njegovo stanje resno.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani

Zahtevajte cenik!

Žeparji na delu

Rakek, 2. novembra.

Na dan Vseh svetnikov se je mudil v Ljubljani Franc Oblak, vratar z železniške postaje Rakek. Po končanih opravilih je šel na glavni kolodvor, da bi se z večernim osebnim vlakom odpeljal proti Rakeku. Na peronu — od vratarja do vlaka pa mu je neznan žepar, vsekakor zelo izvežban v svoji stroki, segel v notranji žep zimske suknje in mu od tam izmaknil lepo denarnico, v kateri je bilo 100 Din in 3 žel. legitimacije, ravnokar na novo potrjene.

Oblak je pogrešil denarnico z legitimacijami šele v vlaku in takoj uvidel, da je okraden; kajti dobro se spominja, da je pokazal svojo legitimacijo vratarju pri vstopu na peron in da jo je dal nato nazaj v denarnico in nato vse skupaj v notranji žep suknje.

Spretni uzmovič je gotovo izbrabil priliko, ko je na postaji velika gneča ljudi, ki čakajo na odhod večernih vlakov, in si pribavil metulja.

Toda Oblaka je mnogo bolj oškodoval, kakor sebe okoristil; kajti poleg 100 Din in denarnice ima ta še 500 Din materialne škode z nabavo novih legitimacij, objavo izgube v »uradnem listu« in podobnim, če se legitimacije ne najdejo; poleg tega so pa še pota in sitnosti.

Mogoče pa se bodo legitimacije kje našle? — Uzmovič jih bo gotovo zavrzel, ker so zanj brez vrednosti in celo nevarne. Da pa jih bo na kakšen način vrnil svoji žrtvi, ki mu je na tak neprosto-voljen način posodila 100 Din in da bi teh 100 Din vrnil, se seveda ni bati.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto tuba Din 8.— in Din 13.—

Ljubljana

Potepuh Blaž

Ljubljana, 3. novembra.

Potepuh Blaž D. je napravil raznim oblastem že mnogo preglavic, saj je bil dosedaj že najmanj 12 krat kaznovan, ker se je pustil prijati zaradi tatvin, goljufij in drugih pregreh. Na praznik Vseh svetnikov pa so ga zopet prijeli. Blaž se je potikal okoli pokopališča, kjer je bilo tedaj ogromno ljudi in je računal, da bo že kje našel priliko kaj poznamti. Najbolj se je zanimal za pisarno kamnoseka Kunaverja, ki je bil tedaj zelo zaposlen in je imel mnogo obiskovalcev. Blaž se je prikradel v pisarno, hitro odprl predel, pograbil tri bankovce po 100 dinarjev ter stekel ven. Ko je potepuh švignil iz pisarne, pa je prav tedaj stopil notri skozi druga vrata lastnik sam. G. Kunaver je takoj vedel, za kaj gre. Skočil je za potepuhom, toda ta je že bežal čez polje. Kunaver pa ni hotel odnehati, temveč je prav tako stekel čez polje za bežečim potepuhom. Kaj kmalu ga je imel v rokah. Odvzel mu je denar, potepuha samega pa izročil prvemu stražniku, ki jih je na praznik bilo dosti okoli pokopališča. Zelo mirno je Blaž, ki je že vajen podobnih zaslišanj, priznal vse, kako je denar ukradel in kako je bežal pred zasledujočim g. Kunaverjem. Za Blažem so se zopet zaprla vrata jetnišnice.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprti (generalika).

Opera: Zaprti.

Union, verandna dvorana: III. prosvetni večer. Predava univ. prof. dr. L. Ehrlich o irski zgodovini. Ob 20.

Nočno službo imata lekarni: mr. Trukoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20.

Oj postna jed — je kakor med.
Pardon! Seveda ne povsod.
Mi vemo kje — pa gremo le
tja v Slamičev Gorenjski kot.

○ Z dunajskim brzovlakom ob 17.10 prispeta danes v Ljubljano mednarodna treznostna organizacija, miss Slack in dr. Robert Herold. »Sveta vojska« ju sprejme na kolodvoru. — Jutri ob 15 priredi miss Slack prijateljski sestanek za ljubljansko žensko in brezaalkoholno restavracijo Uniona. Cenjene dame, ki se zanimajo za naloge žene pri treznostnem delu, so dobrodošle. — V čast omenjenim gostom bo jutri zvečer treznostna akademija v dvorani Rokodelskega doma ob 20 s pestrim sporedom.

○ III. prosvetni večer bo danes ob 8 v verandni dvorani hotela Union. Na sporedu je predavanje vseuč. prof. dr. L. Ehrlicha: V čem je zgodovina Irske za nas poučna. Tvarina, katero bo obravnaval g. predavatelj, je zanimiva in za slehernega poučna. Zato smo prepričani, da bodo p. t. obiskovalci z zadovoljstvom sledili izvajanjem g. predavatelja. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi. Sedeži 3 Din, stojišča 2 Din, za dijake 1 Din.

○ Popeljadnska predstava na odru Rokodelskega doma. V nedeljo 6. novembra ob 5 popoldne pridite vsi v Rokodelski dom, kjer bo uprizorilo Rokodelsko društvo krasno igrano »Venancije«. Igra se vrši za časa cesarja Decija v poganskem Kamerinu. Kri mučenecv rdeči vroča italiska tla, iz nje pa rastejo novi, vedno številnejši spoznavalci Kristusa. Blizu se zadnja ura poganstva, zmaga Resnice nad zmotno. Predprodaja vstopnic jutri zvečer ob 6 do 8 in v nedeljo popoldne od 10 do 12 v pisarni Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12. I.

○ Panevropska Unija kraljevine Jugoslavije, podružnica Ljubljana, ima danes svoj redni občni zbor ob 18 v Zbornici za TOI. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi poročilo referata o Panevropskem kongresu v Baslu, o katerem bo poročal g. dr. Ferdinand D. Majaron, advokat v Ljubljani, ki se ga je udeležil kot delegat ljubljanske organizacije. Člane in prijatelje društva vabi k občini udeležbi — odbor.

○ Krščansko žensko društvo najljubnejše vabi svoje članice, da se udeležijo prijateljskega sestanka, ki bo v soboto ob 5 popoldne v brezaalkoholno restavracijo hotela Union. Na sestanku poroča Miss Slack iz Londona. Prosimo obilne udeležbe.

○ Predavanje o Kavkazu. Slovensko planinsko društvo je povabilo odličnega dunajskega alpinista g. Hansa Slezaka, ki bo v torek dne 8. t. m. predaval v dvorani Delavske zbornice o svojih turah v Kavkazu. Hans Slezak je bival okroglo 5 tednov v kavkaških gorah ter ob tej priliki izvršil 10 prvenstvenih tur v dveh do trikrat nepoznatih skupinah tega pogorja. Med drugim se je kot prvi povzpel na s mu tih na Elbrus (5620 m), najvišjo goro v Kavkazu. Predavatelj bo pokazal tudi celo vrsto skloptičnih slik, ki jih je sam posnel tekom svojega potovanja. Opozorjamo pla-

nice na to zanimivo prireditev, ki jim bo nudila pogled v divnj gorski svet Kavkaza, ki je zlasti v povojnih letih postal cilj odličnih svetovnih alpinistov.

○ 25 letnico zvestega in marljivega službovanja pri rodbini g. Petra Papeža v Ljubljani praznuje gđc. Ivana Judeževa. Zvesti služkinji iskreno častitavo.

○ Prvi solistični koncert letošnje sezone bo v ponedeljek, dne 7. t. m. ob 20 v Filharmonični dvorani. Izvaja ga odlični baritonist Boris Popov, ki je bil dve sezoni visoko spoštovan in čislani član našega opernega ansambla. Na koncert opozarjamo vso našo koncertno publiko, saj je popolnoma gotovo, da bo ta koncert nudil prvovrstni umetniški užitek. Umetnika spremlja pri klavirju kapelnik dr. Danilo Svava. Vstopnice po običajnih koncertnih cenah v Matici knjigarini.

○ Na Homecl Za izlet »Svete vojske« na Homec, ki bo v ponedeljek, 6. t. m. ob 13.51 (iz vlakom) se še lahko prijavite do jutri popoldne v pisarno »Svete vojske«, Dunajska c. 17. — Prijava je potrebna za to, da nam bo železnica poskrbela za dosti vozov. Vsled premale daljave, kakega popusta na železnici ni mogoče dobiti.

○ Plačaje banovinski kuluk! Vsi zavezanci, ki so bili dosedaj brezuspešno opominjani, da plačajo banovinski kuluk, ki jim je predpisan za leto 1930 in 1931, se pozivljajo, da v izogib nadaljnjih izvršilnih stroškov plačajo takoj na banovinskem kuluku za omenjeni leti predpisane zneske, ker bi se sicer v najkrajšem času vršil rubež njih premičnin. Ljubljana, 31. oktobra 1932. Šef davčne uprave: davčni inspektor Starin, s. r.

○ Hišni posestniki, ki še niso vložili prijave dohodkov od zgradb za leto 1933 v oktobru, se opozarjajo, da jih vložijo vsaj do 15. novembra 1932 ter obenem v prijavi sami opravijo zamudo, da se izogone s tem predpisu kazni po členu 137 zakona o neposrednih davkih.

○ Tujski promet v oktobru. Meseca oktobra je obiskalo Ljubljano skupno 3614 tujecev. Od teh je bilo naših državljanov 2531, inozemcev pa 1083. Iz balkanskih držav je bilo 17 tujecev, iz Avstrije 384, iz Češkoslovaške 102, iz Anglije 6, iz Francije 23, iz Italije 228, iz Madjarske 23, iz Nemčije 230, iz Poljske 17, iz drugih evropskih držav 23, iz Severne Amerike 19, iz Južne Amerike 2, iz Afrike 4. Med inozemci se je poslovno mudilo v Ljubljani 599 tujecev, po drugih opravkih pa 484, med Jugoslavo pa se je poslovno mudilo v Ljubljani 1506 tujecev, 1025 pa po drugih opravkih. Inozemci so prebili v Ljubljani 2671 noči, Jugoslavo pa za 8289.

○ Turjaški trg ali kakor so ga prekrstili Novi trg je postajal med mestnimi trgi. Toliko, da je dobil v zadnjem času ob Gosposki ulici malo bolj gosposko električno svetiljko, toda pločniki so ostali stari, prepereli in razpokani, kakršni še bilo l. 1919 še mnogo po Ljubljani, poleg njih pa so ostale tudi one neznosne in celo nepotrebne mačje glave, ki so hvala Bogu že povsod drugod izginile. Mar bi se bile vsaj te letos izkopale, in bi se postavili vsaj robniki za prihodnje široke pločnike. Kmetijska družba, tvrdka Naglas in banaska uprava, ki so tod lastnice polovice hiš, bi se glede asfaltiranja gotovo hitro pogodile z mestom, tako da bi uravnava trga ne bila bogvekak finančni problem za mestno občino, gotovo pa lep napredek v sicer že dokaj urejeni okolici.

○ Nevzdržne prometne razmere na levem pločniku Celovske ceste. Levi del pešpoti ob Velesejmu je po polovici za pešce, po polovici (med kostanji in velessejskimi paviljoni) pa za kolesarje. Ta razdelitev, ki se po neki tradiciji še trpi, bi se šla, ker ne povzroča večjih nepravil, razen na križišču pred vodom v Koslerjev drevored. Od tu naprej pa vozijo kolesarji po sedaj urejenem in z robniki označenem hodišču vseprek na desno in levo in pogostoma naravnost med pešci. Zadržje bi dva nasproti drveča kolesarja skoro trčila skup in le za las je manjkalo, da se ni ponesrečil otrok. Našo uvidno policijsko upravo prosimo, da te nevzdržne razmere uredi, kakor je to na Dunajski cesti za del, ki je tlakovan.

○ Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Ljutomer

Osebnosti. G. Josip Stanzer, strokovni učitelj na tukajšnji meščanski šoli je premeščen v Subotico. Ljutomer bo pogrešal dobrega učitelja in dobrega tovariša. — Gospa Urbičeva, soproga upravnika tukajšnje pošte je reaktivirana kot poštna uradnica. — Gospa Protopopov, upraviteljica deklisne osnovne šole, je vsled bolezni morala zaprositi za stalni dopust. Začasno jo kot upraviteljica nadomestuje g. Stoparjeva.

Prosvetno društvo pripravlja kot novo uredsko prireditev igrano »Krivopisnežnik«, katerega vprizori prvič v nedeljo dne 20. nov. popoldne v katoliškem domu.

Trgatev pri nas še vedno ni gotova. V večjih vinogradih imajo brati še za celi teden.

ment o naši kulturni, gospodarski in socialni zgodovini.

Tudi otrokom podaja letos Mohor, družba poseben dar: »Pravljice«, ki jih je spisal J. Rožencvet. Te pravljice, ki jih je prijetno ilustriral M. Bambič, so prava izjema med povodnjajo našega mladinskega slovstva: krepke, vesele, edobne, nič izumetničene in posladkane. Brali jih bodo otroci in prav tako z veseljem tudi odraslim.

Kot redni knjigi sta izšli še »Zivljenje svetnikov« in »Kokošjereja«. »Zivljenje svetnikov« je vprav današnji čas knjiga, ki naj bi jo bral vsak. Opis Andreja Bobofe, Zofije Barát, Device Orleanske in drugih — so življenjepisni herojev, ki jih sodobni tako strašno pogrešamo. Vse hvala vredno je, da za ilustriranje porablja uredništvo naše domače slike iz cerkev in oltarjev. — Kokošjereja je drobna brošura, ki bo pa prav gotovo vsem zgodbojcem, ki se količkaj ukvarjajo s kokošjerejo, zelo všeč.

A prav toliko knjig kot v rednem izdanju nam je Mohor, družba izdala za doplačilo. V prvi vrsti moramo omeniti »Izpovedi sv. Avguština«, ki je knjiga večkratne vrednosti. Upamo, da bo našla pot tja, kamor je najbolj namejnena: našemu izobraženstvu. Nekaj izrednega že po opremi je dogodek za nas še bolj po vsebini, po svoji veliki kulturni, religiozni in umetniški pomembnosti.

»Krivični vinare« je roman priznanega nemškega pisatelja P. Dörfelja. V zadnjem času Slovencem nekako primanjkuje ljudskih pripovednikov. »Krivični vinare« pa, čeprav je ta roman zrasel na tujih tleh, bo vendarle našel tudi pri Slovencih najlepši odziv in tudi pri nas budi ljubezen do domačije in do druge. Ti drvarji, splavarji in vse drugo je tako podobno našim ljudem, da skoro občutiš avtorja drugega naroda. Šaj se marsikaj prevaja, kar nam je skoraj tuje. Pri tej knjigi pa je bila izbira zelo srečna.

Maribor

○ Važne zadeve pred občinskim svetom. Občinski očetje bodo razpravljali na prihodnji seji občinskega sveta, ki se bo vršila 10. t. m. o naslednjih važnejših zadevah: Sprejem 51 prosilcev v občinsko zvezo, nedeljeno uradovanje na magistratu, napredovanje mesnih uslužbencev, sprejem pravilnikov Pomožne akcije in proti zlorabi prosjačenja, preimenovanje zgornje Gosposke ulice, novo postajališče za avtobuse na vogalu Vetrinjske-Jurčičeve, poročilo reorganizacijskega odtoka, prispevek občine za pomožno akcijo, zamenjava vojašnice, prispevek občine za policijo, odstop zemljišča za novo palačo Pokojniškega zavoda, nakup in prodaja nekaterih mestnih parcel in končno številne prošnje za podelitev gostilniških, kavarniških in drugih obrtnih koncesij.

○ Premiera »Celjskih grofov« pisatelja in režiserja Bratka Krefta bo v Mariboru v nedeljo, dne 6. t. m. ob 20. V Mariboru bo podano delo v režiji J. Koviča ter naslednji zasedbi: kraljica Barbara — Starčeva, Herman II. — Furijan, Friderik — Grom, njegov sin Ulrik — Blaž, knez Piccolomini — Nakrsti, poveljnik Jošt — Rasberger, Veronika — Kraljeva, paier Gregor — J. Kovič, gvardijan — P. Kovič, Pravača — Skrbnišek, Družbo celjskih meščenov igrajo: sodnika — Tovornik, padarja — Daneš, peka — Harastovič, trgovca — Gorinšek in orožarja — Standeker. Novo scenerijo je nastikal Ussar. Predstavi bo prisostvoval tudi avtor.

○ Mrivaški zvon... V splošni bolnišnici je umrl trgovec Franc Komar v najlepši moški dobi 43 let. Pokopal ga bodo danes popoldne ob pol treh iz mrtnišnice na pobrežnem pokopališču. — Smrt je ugrabila tudi Viljemino Hanns, soprogo upravitelja v pok. Na oder so jo položili v mrtnišnici starega mestnega pokopališča v Strossmajerjevi ulici, odkoder bo danes popoldne ob 3 pogreb na Tezno. Svetila pokojnikom večna luč, žalujočim naše sožalje!

○ Preselitev vojaškega mestnega poveljstva. Poveljstvo mesta Maribora in poveljstvo pehote dravske divizije se je preselilo iz meške vojašnice v vojašnico »Vojvode Mišiča« na Tržaški cesti.

○ V zakonskem pristanu. Poročili so se v zadnjih dneh v Mariboru: Rajsp Adolf in Sauperl Avguština, Ivnik Stanislav in Kolar Angela, Dolžan Leon in Krajnc Pavlina, Kamenski Ignacij in Langbauer Roza, Petek Gabriel in Zaidarič Katarina, Oslak Alojzij in Kopetič Stefanija, Lešnik Jožef in Harner Ana, Jakopin Alojzij in Kerec Julijana, Rudolf Potrč in Marija Polanc. Mladim zakonskim parom obilo sreče!

○ Koliko je stala bakrena streha frančiškanske cerkve. Oba stola frančiškanske bazilike že nekaj mesecev krasni streha iz bakrene pločevine. Obracun, ki so ga te dni napravili, kaže, da je kritje z bakreno ploščo draga reč: celotni stroški znašajo 97.624.07 Din. Od tega odpade na baker 45.438.84, ostalo pa na carino, omer in kleparska dela. — Je pa zato taka streha neomejene trajnosti in za stavbe, kot so cerkveni stolpi, najprimernejša.

○ Nedeljske spornice zanimivosti. Na zelenem polju bodo v nedeljo 6. t. m. naslednje nogometne prireditve: ob 10 popoldne prvenstvena tekma SK Svoboda rez. : ISSK Maribor rez. — Ob 13.14 popoldne prijateljska tekma mladim ISSK Maribora in SK Rapida. Ob 14.30 se srečata v prvenstveni tekmi ISSK Maribor in SK Svoboda iz Ljubljane. Vse tekme se odigrajo na igrišču ISSK Maribora v Ljudskem vrtu.

○ SSK Maraton. Sportno predavanje drevi odpade radi odsotnosti predavateljev. — Prihodnje predavanje v petek, 11. novembra ob običajni uri na Livadi.

○ Za ženine in neveste. V Mariboru se je zopet osnovala nova pomožna blagajna, ki si je nadela naziv »Porokac«. Kot je že iz naziva razvidno, si bo nova blagajna prizadevala olajšati nadebudnim ženinom in nevestam pristanek v zakonskem pristanu. Ustanovni občni zbor se je vršil že preteklo nedeljo.

○ Odkritje spominske plošče ravnatelju Neratu. Na krčevinski šoli bo jutri, v soboto slovesno odkrita spominska plošča pokojnemu šolskemu ravnatelju Mihaelu Neratu. Odkritje se bo izvršilo ob 10 popoldne ter so na sporedu pozdravni govor, petje pevskega zbora »Luna«, govori in deklaracije.

○ Gledališka prireditev Omladine. Katol. omladina vprizori v nedeljo 6. novembra ob petih popoldne ljudsko trodejanjo »Pri kapelici«.

○ Imenovanje prostorov v Omladinskem domu. Prostorji v renoviranjem domu Katoliške omladine v Cvetlični ulici so dobili imena po naših velikih možeh. Dvorana nosi naziv: Slomskova dvorana, ena soba je Krekova, druga Korčičeva.

○ Predavanje iz perutinarstva. V nedeljo, dne 6. t. m. se vršijo v prostorih bivšega kina Apolo na Slomskovem trgu zanimiva predavanja o raznih zadevah perutinarstva. Pričetek predavanj je ob 8 popoldne. Predavanja so naslednja: pospeševanje perutinarstva po bankski upravi (inž. Beno Venko, ban. referent za živinorejo). Zakaj naj gojimo štajersko kokoš (kmet. referent Martin Zupanc). Nato sledi predavanje o zgodovini štajerske kokoši, o ko-

košnjakih, krmilih in krmiljenih, o boleznih in ko-nečno o vzgoji in rejji piščet. Predavanja bodo spremljana s filmskimi in skloptičnimi slikami, da bodo res poučna. Vsa, kdor se zanima za napredek v tej gospodarski stroki, bo dobil dovolj vzpodbud in praktičnih navodil.

Dne 6. novembra ob 16. uri JUBILEJNI KONCERT raznih moških zborov in solistov v Unionu. ČETRTINSKA VOŽNJA

○ Salezijansko sodruštvo vabi vse sodručnice in sodručnike v nedeljo ob 4 popoldne v župnišče na sestaneke.

○ Na otoku se je kopalo 90.000 Mariborcev. Na seji kopališkega odbora, ki se je vršila te dni, se je obravnavala zanimiva bilanca letošnje kopalne sezone na Mariborskem otoku. Kopališče je tekom 5 mesecev posetilo 87.782 oseb — skoro za 30.000 več kakor v preteklem letu. Povprečno se je kopalo dnevno 675 oseb. Najživahnjejši je bil obisk meseca avgusta, ko je posetilo kopališče 35.555 oseb (na dan povprečno 1146), najmanjši pa maja, namreč 6037 oseb (dnevno 377). Denarni promet je bil znaten, toda manjši od preteklega leta, kar je pripisati znatnemu znižanju kopalnih priložbin. Pač pa so zadovoljni na avtobusnem prometu. Prepeljali so iz mesta v kopališče in nazaj 61.852 oseb — za 25.000 več, kakor lansko leto. Vpeljala kart za obojestransko vožnjo se je torej obnesla.

○ Zalosten doživljaj brezdomca. Brezposelni delavec Valter Jazbec, ki je tudi brez stalne strehe, je spal zadnje čase v okolici na nekem skednju v slami. V noči na četrtek je bil Jazbec na ležišču napaden ter tako tepen, da so ga morali spraviti v mariborsko bolnišnico.

○ Cenilna vrednost hiše na Aleksandrovi cesti št. 34, katerega se proda iz konkurzne mase Kmet eksp. zadruga, znaša Din 852.210.80 netto in net 652.210.80, kakor je bilo pomotoma objavljeno v oglasu dne 3. t. m.

○ 16 vlovov imajo na vesti! Družba 7 rokavohov, ki je padla oblastem v roke na Tezno in v Mariboru, je bila večeraj predana sodišču. Policijska in orožniška preiskovanja so dokazala rokavohajem nič manj kot 16 vlovov, ki so bili zadnje mesece izvršeni v Mariboru in bližnji okolici. Pričela se je doba tega vilmiljskega delovanja v polje, ko so opienili v Jelovcu vilo odvetnika dr. Blankeja. Sledilo so si nato vliomi pri Dimniku v Sv. Miklavžu, v grad Betnovo, v trgovino Otko na Tezno, v drvarnico Ploja na Pobrežju, v gostilno Spurej v Studencih, v stanovanje Majerja v Krčevini, pri mesarju Bombeku v Krčevini, v prostore tvrde Abt v Melju, pri čevljarju Dogši na Tržaški cesti, pri trgovcu Ridlu na Zrkovski cesti, v gostilno Holz na Pobrežju, pri posestniku Schobru v Razvanju, v tezensko šolo, potem vnovič pri trgovcu Dimniku pri Sv. Miklavžu, zopet v nekatere drvarnice na Tezno in končno še zadnji vliom v Koških, ki je postal za rokavohajce usoden. Glede plena niso bili nič kaj izbirični, zadovoljili so se z denarjem in blagom, obleko in kolesi, z mesnino in kurami, tudi ročni vozčki in razna drobnarija jim je bila dobrodošla. Vse so znali spravili v denar s pomočjo izvrstno delujoče organizacije; za prodajalce so jim služili cigani, ki jih je tezensko orožništvo še med davno polovilo. Škoda, ki jo je napravila ta topta v Mariboru in v okolici, gre v stotisoče.

Ptuji

Popravek. Notico objavljeno dne 22. oktobra t. l. pod ptujskimi vestmi pod naslovom »Ekshumacija trupca«, popravljamo v toliko, da je odredila pristojna sodna oblast ukinitve postopanja in da se na tej podlagi ekshumacija ni izvršila. Tudi se opozarjajo razširjevalci raznih govoric v zvezi s smrtjo 22letne blagopokojne Viljemine Braunsteinove, da jih bo oče blage rajkne sodno zasledoval. Na to se opozarjajo vsi brezvestni razširjevalci govoric.

Davica se še vedno širi. V izolirnico ptujске bolnišnice so spravili na novo sedem obolelih otrok. Podleglo je tej morilki zopet dvoje dece in sicer 4 letna Ana Ozvatič iz Smolincev in 3 letna Marija Stanjko iz Ptujja.

Za kolesi še razbita glava. Na cesti v bližini Ptuja sta trčila skupaj s kolesi neki kolesar iz Gornje Radgone in drugi iz Gradišča. Radi močnega udara sta se kolesi čisto polomili. V prepiru, kdo je zakrivil trčenje, sta se oba tako razvnela, da sta si skušila v lasce ter se tako obdelala, da so ju morali spraviti v bolnišnico. Poleg razbitih koles imata sedaj tudi še razbite glave.

Najdena je bila ročna torbica, vredna 150 dinarjev. Dobi se na policiji.

Kulturni obzornik

Letošnji dar Družbe sv. Mohor a

Vsako leto se moramo razveseliti lepega in bogatega Mohorskega daru. Mohorjeva družba združuje mogoče najbolj vse slovenske ljudi v neko enoto, pa naj so to Slovenci doma ali v Srbiji ali Ameriki ali Nemčiji ali kjerkoli. Okoli sebe združuje ves slovenski narod in tvori najmočnejšo našo družino. Med ljudstvo vpa tisoče knjig in govori vsakemu v njegovem jeziku: gospodinjji drugače kot gospodarju, inteligentno drugače kot otroku.

Poglejmo v kratkem letošnji književni dar, ki nam ga podaja Mohor, družba!

Letošnji koledar, nov po opremi in tehten po vsebini, je gotovo letos knjiga, ki je najbolj pisana iz časa in za čas. To se pravi: Koledarska vsebina je zajeta iz sedanjega časa, iz sodobnih stisk in daje bodrila in tolažbe prav v tej težki dobi, da ne izgubimo smeri in poguma. Mislimo, da bo koledar imel uspeh, ki si ga želi.

Letošnje večernice bodo gotovo naše bralcev toliko, kakor jih že dolgo niso imele. »Beli menihi« so zgodovinska povest, napisana prav za tisočletnico, odkar so prišli stiški menihi na slovensko ozemlje. Svojih lastnih zgodovinskih povesti imamo Slovenci zelo malo in bo zato letošnja Mohorska povest naša bravec. Povest zlasti radi svoje zgodovinske vernosti, ker nam odkriva socialne, gospodarske in verske razmere naših ljudi pred tisoč leti, to tudi zasluži.

»Zgodovina slovenskega naroda« je postala že prava narodna knjiga. Letošnji spopič zaključuje zgodovino do l. 1848 in je pravi doku-

O Magajnovih »Bratih in sestrah« je poklicna kritika že nekoliko spregovorjena. Iz teh novel govori duša in toplo srce, trpljenje in žalost dihata iz njih. Naše bodo odziv, kot ga zaslužijo. So slike naših bratov in sester, ki jih še ni pri nas.

Knjiga kot nalašč za skavtsko mladino je indijanska povest »Ohijesa«. Tu spoznamo indijansko življenje, tabore, vzgojo, zalovanja in razveseljevanja, njih nazore in skrbi. Knjigo je spisal Indijanec dr. Eastman, ki je v »Ohijesi« podal in orisal svojo mladost.

»Irska« je knjiga, ki pripoveduje o borbah, preganjanjih in zmagah malega irskega naroda. V ireh vidimo zglede neomajne zvestobe do vere in do rodne grude, zato bomo iz te knjige, ki jo je spisal dr. E. L., črpali mnogo poguma in bodril tudi zase.

Končno naj omenim še zadnjo knjigo »Zlata vrva«, ki je nabožno čtivo o sveti spovedi.

Tako smo ob kratkem pregledali vseh šest rednih in vseh šest izrednih knjig, ki jih je letos izdala Mohorjeva družba. Knjige bodo šle v tisočih med Slovence in Bog daj, da bi vsak razumel njih govoro!

O nekaterih posameznih knjigah bomo priobčili posebne ocene.

Konjović in Petrov

Dva mlada slikarja razstavljata te dni v belgrajskem umetniškem paviljonu. Milan Konjović, ki je bolj znan v inozemstvu ko doma, in pa Mihajlo S. Petrov, ki se je zadnjič oglasil z daljšim člankom v »Slovenec« in temeljito osvetlil organizacijo amsterdamske razstave. Po umetniško povprečni jesenski razstavi belgrajskih umetnikov, ki je veljala za otvoritev v tej sezoni, pomenita ti dve razstavi brez dvoma pozitivni in uspeh. O obeh umetnikih in njihovih delih par besedil! Pariz še vedno vodi v slikarstvu. Večji del

umetnikov je iz inozemstva. Tudi precejšnje število srbskih umetnikov se udejstvuje v njem in dosega uspehe, kakršnih bi v domovini najbrže nikoli ne. Eden med njimi je tudi Milan Konjović. Razstava, o kateri nameravam pisati, je njegova prva v domovini. V Parizu je dosegel polno priznanj in uspehov. Zlasti lani, ko je samostojno razstavljal, je merodajna pariška kritika zelo laskavo ocenila njegovo delo. Konjović je sin ravninske Vojvodine, rojen v Somboru (1898). Tujina (v Parizu je že od leta 1924) ga je izpilila, izkristalizirala, poglobila, temperament pa je ohranil v vsej prirodnosti, tako da se je sedaj kot popolnoma dozorel umetnik predstavil domovini. Pred par dnevi je sam dejal o svojem načinu slikanja: »Po viziji slikam. Ne polagam mnogo na objektivizacijo predmeta. Iz tega se, razumljivo, razvija absolutna svoboda koloristično-plastičnih elementov slikarstva. Najpreje mora slikarja zanimati najvažnejše slikarsko sredstvo: barva. Materija je torej barva. S tem elementom torej je treba vse izraziti. Jaz imenujem to glasbo barve...« Konjović je res virtuos barve, lirik v čisto slikarskem pomenu. Linija ga zanima malo in je ne goji. Slika širokopotezno, v čisto njemu lastni tehniki in do konca iskreno. Nič izumetničenega, nategnjene ali za lase privlečenega ni na njegovih sicer eolidno sodobnih platnih. Mojster barve je, ki jo ko v neki ljubezenski strasti razliva med okvirji. Priznam, da se mu pariška šola občutno pozna: v izbiri predmetov in še bolj v tehniki. Vendar je tudi nekaj našega, balkanskega v njegovih platnih. Zlasti na onih, ki so nastali v zadnjih dveh letih pri nas. Razstavil je petdeset del, kar popolnoma zadostuje, da si ga od različnih strani ogledamo. Vsa po vrsti so olja. Reči pa moram, da je v delih zadnjih dveh — treh let, ki so mnogo bolj moška in polna ko ona iz let 1928 in 1929, brez primere močnejši in izrazitejši. Posebej naj